

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

DÖNEM: 26

YASAMA YILI: 3

GENEL KURUL KARAR CETVELİ

SAYI: 20

Gıda Bankacılığı Uygulamasının Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Hakkında Karar
(Dilekçe No: 1848)

DAĞITIM TARİHİ

25/05/2018

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

İÇİNDEKİLER

1. DİLEKÇE VE ÖZETİ	5
2. GİRİŞ.....	6
3. DİLEKÇEYE KONU İDDİA VE TALEPLER.....	7
4. İLGİLİ MEVZUAT	8
4.1. ANAYASA.....	8
4.2. 11/06/2010 TARİHLİ VE 5996 SAYILI VETERİNER HİZMETLERİ, BİTKİ SAĞLIĞI, GIDA VE YEM KANUNU	8
4.3. 31/12/1960 TARİHLİ VE 193 SAYILI GELİR VERGİSİ KANUNU.....	8
4.4. 25/10/1984 TARİHLİ VE 3065 SAYILI KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU ...	9
4.5. 3/7/2005 TARİHLİ VE 5393 SAYILI BELEDİYE KANUNU.....	9
4.6. 17/12/2011 TARİHLİ GIDA İŞLETMELERİNİN KAYIT VE ONAY İŞLEMLERİNE DAİR YÖNETMELİK.....	10
4.7. 17/12/2011 TARİHLİ GIDA HİJYENİ YÖNETMELİĞİ	12
4.8. 17/12/2011 TARİHLİ GIDA VE YEMİN RESMİ KONTROLLERİNE DAİR YÖNETMELİK.....	13
4.9. 21/3/2004 TARİHLİ 251 NOLU GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ.....	14
5. KAMU KURUMLARININ YAZILI AÇIKLAMALARI	17
5.1. GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI.....	17
5.2. MALİYE BAKANLIĞI	22
5.3. AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI.....	29
5.4. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI.....	31
5.5. AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI	35
5.6. BAŞBAKANLIK.....	50
5.7. ARTAN YEMEKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ KONUSUNDA TBMM VE TÜM BAKANLIKLARIN YAZILI BEYANLARI	66
6. ALT KOMİSYONUN YAPTIĞI TOPLANTILAR.....	74
7. BEYANLAR	80
7.1. 21.06.2016 TARİHLİ ALT KOMİSYON TOPLANTISI.....	80
7.1.1. DİLEKÇİ	80
7.2. 27.07.2016 TARİHLİ ALT KOMİSYON TOPLANTISI.....	82
7.2.1. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI.....	82
7.2.2. DENİZ FENERİ DERNEĞİ	83

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

7.2.3.	<i>TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ</i>	84
7.2.4.	<i>DOST ELİ KONYA GIDA BANKASI YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ.....</i>	85
7.2.5.	<i>ALTIEYLÜL HAYAT AĞACI DERNEĞİ.....</i>	86
7.2.6.	<i>BEŞİR SOSYAL YARDIMLAŞMA DERNEĞİ</i>	86
7.2.7.	<i>TEMEL İHTİYAÇ DERNEĞİ</i>	87
7.2.8.	<i>İNSANİ YARDIM DERNEĞİ.....</i>	89
7.2.9.	<i>HAYRAT İNSANİ YARDIM DERNEĞİ</i>	89
7.2.10.	<i>CANSUYU YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ.....</i>	90
7.3.	03.08.2016 TARİHLİ ALT KOMİSYON TOPLANTISI.....	90
7.3.1.	<i>VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ</i>	90
7.3.2.	<i>ÇİLEK VAKFI</i>	92
7.3.3.	<i>SOSYAL MARKET VAKFI</i>	93
7.4.	17.08.2016 TARİHLİ ALT KOMİSYON TOPLANTISI.....	94
7.4.1.	<i>GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI.....</i>	94
7.4.2.	<i>MALİYE BAKANLIĞI</i>	96
7.4.3.	<i>AB UYUM BAKANLIĞI</i>	99
7.4.4.	<i>AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI.....</i>	100
7.5.	11.05.2017 TARİHLİ ALT KOMİSYON TOPLANTISI.....	103
7.5.1.	<i>GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI.....</i>	103
7.5.2.	<i>TEMEL İHTİYAÇ DERNEĞİ</i>	104
7.6.	11.06.2017 TARİHLİ ALT KOMİSYON TOPLANTISI.....	104
7.6.1.	<i>DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI</i>	104
7.7.	15.11.2017 TARİHLİ ALT KOMİSYON TOPLANTISI.....	105
7.7.1.	<i>ŞAHİNBEY BELEDİYESİ SOSYAL, SAĞLIK, KÜLTÜR, SPOR, YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ</i>	105
7.7.2.	<i>TEPEBAŞI SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI</i>	106
7.7.3.	<i>YETİMLER KERVANI YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ</i>	106
7.7.4.	<i>ADANA DOSTELLER YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ</i>	107
7.7.5.	<i>HATAY YARDIMLAŞMA DERNEĞİ</i>	107
7.7.6.	<i>FAZLA GIDA A.Ş.....</i>	107
7.7.7.	<i>TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞ İNSANLARI DERNEĞİ</i>	109
7.7.8.	<i>MÜSTAKİL SANAYİCİ VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİ.....</i>	109
7.7.9.	<i>TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ</i>	109

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

7.7.10.	TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ	110
7.7.11.	GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI.....	110
8.	YERİNDE İNCELEMELER	111
8.1.	DENİZ FENERİ DERNEĞİ.....	111
8.2.	TEMEL İHTİYAÇ DERNEĞİ.....	112
8.3.	GAZİANTEP.....	113
8.4.	ESKİŞEHİR.....	113
8.5.	BEYOĞLU BELEDİYESİ SOSYAL MARKET.....	114
8.6.	ADANA.....	114
8.7.	HATAY	115
8.8.	MALATYA	115
9.	USUL VE ESASA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME	117
9.1.	GENEL OLARAK	117
9.2.	YÜRÜRLÜKTEKİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ AÇISINDAN	118
9.3.	GIDA BANKACILIĞININ YAYGINLAŞTIRILMASI VE ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI AÇISINDAN	120
9.4.	İSRAFIN ÖNLENMESİ AÇISINDAN.....	124
10.	GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ	128

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

1. DİLEKÇE VE ÖZETİ

Dilekçe No	Dilekçe Sahibinin Adı Soyadı ve Adresi	Dilekçe Konusu
1848	Hakan TOPÇU Esertepe Mah. 247. Sokak 13/17 Keçiören/ANKARA	Ülkemizde yemek israfının önlenmesini ve gıda bankacılığının yaygınlaştırılmasını talep etmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

2. GİRİŞ

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu (DKGK), İçtüzüğü'nün 115 ila 120'nci maddeleri gereğince 01/06/2016 tarihli ve 6 sayılı kararıyla; gıda bankalarının Türkiye'de yaygınlaştırılması ve israfın önlenmesi yönündeki talebin incelenmesi için İstanbul Milletvekili Mihrimah Belma SATIR Başkanlığında, Gaziantep Milletvekili Canan CANDEMİR ÇELİK, Yalova Milletvekili Fikri DEMİREL, İzmir Milletvekili Aytun ÇIRAY (Aytun ÇIRAY'ın istifası sonrası sırasıyla Bülent ÖZ ve Melike BASMACI) ve Adana Milletvekili Muharrem VARLI (sonrasında Seyfettin YILMAZ)'dan oluşan bir alt komisyon kurulmasına ve bu alt komisyonun görevleri ile ilgili olmak kaydıyla 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunun 8'inci maddesinin ikinci fıkrasında sayılan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile özel kuruluşlardan her türlü bilgi ve belgeyi almak, ilgilileri çağırıp bilgi almak, idari denetimin yapılmasını istemek, bilirkişi görevlendirmek ve yerinde inceleme yapmak yetkilerini kullanabilmesine karar vermiştir.

Alt komisyon tarafından konu ile ilgili tarafların dinlendiği yedi toplantı ve sekiz yerinde inceleme gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Komisyon çalışmalarına ve Komisyon Raporu yazımına teknik katkıda bulunmak üzere Dilekçe Komisyonu Uzmanları; Yasama Uzmanı Mustafa CEYLAN, Akif Celal KOCAOĞLU ve Esin ÖZBEK görev almışlardır.

Alt Komisyon tarafından hazırlanan rapor, DKGK'nın 08/05/2018 tarihli toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

Komisyonumuz, yemek israfının önlenmesi ve gıda bankacılığının yaygınlaştırılması talebi hususunda başvuru yapılması ve konunun ülke çapında genellik arz etmesi gibi hususları dikkate alarak esastan incelemeyi uygun bulmuştur.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

3. DİLEKÇEYE KONU İDDİA VE TALEPLER

Komisyonumuza yemek israfı konusunda gönderilen dilekçede;

- Kamu kurumlarında artan yemeklerin israfa neden olduğu,
- Yapılacak bir projeyle israf edilen yemeklerin ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması gerektiği,
- Hem israfın önlenmesi hem de ihtiyaç sahiplerine yardım edilmesi bakımından ülkemizde gıda bankacılığının geliştirmesi talep edildiği,

Belirtilmiştir.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

4. İLGİLİ MEVZUAT

4.1. ANAYASA

II. Cumhuriyetin nitelikleri

MADDE 2- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

XIII. Devletin iktisadî ve sosyal ödevlerinin sınırları

MADDE 65- (Değişik: 3/10/2001-4709/22 md.)

Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir.

“VI. Tüketiciler ile esnaf ve sanatkârların korunması

A. Tüketicilerin korunması

MADDE 172- Devlet, tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirler alır, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik eder.

4.2. 11/06/2010 TARİHLİ VE 5996 SAYILI VETERİNER HİZMETLERİ, BİTKİ SAĞLIĞI, GIDA VE YEM KANUNU

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

26) Gıda işletmecisi: Kâr amaçlı olsun veya olmasın kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından gıdanın üretimi, işlenmesi ve dağıtımının herhangi bir aşamasında kontrolü altında yürütülen faaliyetlerin, mevzuat hükümlerine uygunluğundan sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi,

İfade eder.

4.3. 31/12/1960 TARİHLİ VE 193 SAYILI GELİR VERGİSİ KANUNU

İndirilecek giderler:

Madde 40 – Safi kazancın tesbit edilmesi için, aşağıdaki giderlerin indirilmesi kabul edilir:

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

10. (Ek: 25/12/2003-5035/12 md.) Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedeli.

Diğer indirimler

Madde 89- (Değişik:16/7/2004-5228/28 md.) Gelir vergisi matrahının tespitinde, gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden aşağıdaki indirimler yapılabilir:

6- Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedelinin tamamı.

4.4. 25/10/1984 TARİHLİ VE 3065 SAYILI KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU

Sosyal ve Askeri Amaçlı İstisnalarla Diğer İstisnalar

Madde 17 – 2. Sosyal Amaç Taşıyan İstisnalar:

b) (Değişik: 16/7/2004-5228/15 md.) 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Kanun hükümlerine tâbi özel okullarca bedelsiz verilen eğitim, öğretim hizmetlerinde ilgili dönemdeki kapasitelerinin % 10'unu, 24/3/1950 tarihli ve 5661 sayılı Yüksek Öğrenim Öğrenci Yurtları ve Aşevleri Hakkındaki Kanuna Ek Kanun ile 30/4/1992 tarihli ve 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun hükümlerine göre kurulan öğrenci yurtları tarafından bedelsiz verilen yurt hizmetlerinde ilgili dönemdeki kapasitelerinin % 10'unu, üniversite ve yüksekokullarda ise % 50'sini geçmemek üzere verilen bedelsiz eğitim ve öğretim hizmetleri, kanunların gösterdiği gerek üzerine bedelsiz olarak yapılan mal teslimi ve hizmet ifaları, birinci fıkrada sayılan kurum ve kuruluşlara bedelsiz olarak yapılan her türlü mal teslimi ve hizmet ifaları ile fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin teslimi,

4.5. 3/7/2005 TARİHLİ VE 5393 SAYILI BELEDİYE KANUNU

Belediyenin görev ve sorumlulukları

Madde 14- Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

b) (...) (2) Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. (Değişik ikinci cümle: 12/11/2012-6360/17 md.) Gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir.

**4.6. 17/12/2011 TARİHLİ GIDA İŞLETMELERİNİN KAYIT VE ONAY
İŞLEMLERİNE DAİR YÖNETMELİK**

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, gıda işletmelerinin kayıt veya onay işlemlerine dair usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik;

- a) Kurban bayramında kesim yapılan yerler,
- b) Köylerdeki kişisel ihtiyaç amaçlı kesim yerleri,
- c) Kişisel tüketim amacıyla birincil üretim yapılan yerler,
- ç) Kişisel tüketim amacıyla gıdanın hazırlandığı, işlendiği ve depolandığı yerler,
- d) Gıdanın; geçici olarak, zaman zaman ve küçük ölçekte kermes, kültürel etkinlikler gibi bireysel gönüllüler tarafından yardım amaçlı hazırlandığı, depolandığı ve sunulduğu yerler,

haricindeki gıda işletmelerini kapsar.

Dayanak

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik; 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 22, 30 ve 31 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) (Değişik fıkra:RG-7/1/2014-28875)(1) 5996 sayılı Kanunun 3 üncü, 17/12/2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gıda Hijyeni Yönetmeliğinin 4 üncü, 27/12/2011 tarihli ve 28155 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliğinin 4 üncü, 17/12/2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hayvansal Gıdaların Resmi Kontrollerine İlişkin Resmi Kuralları Belirleyen Yönetmeliğin 4 üncü maddelerinde yer alan tanımlara ilave olarak bu maddenin ikinci fıkrasında yer alan tanımlar da geçerlidir.

(2) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında;

a) Bakanlık: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığını,
b) Kanun: 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununu,
c) İşletme kayıt belgesi ve numarası: İstenilen bilgi ve belgeleri tamamlanmış kayıt kapsamındaki gıda işletmelerine yetkili merci tarafından verilen belgeyi ve bu belge üzerinde yer alan, Ek-6’da belirtildiği şekilde kodlanacak olan harf ve rakamlardan oluşan belge üzerindeki numarayı,

ç) İşletme onay belgesi: İstenilen bilgi ve belgeleri tamamlanmış ve yerinde yapılan resmi kontrol sonucu uygun bulunan onay kapsamındaki gıda işletmesinin faaliyete geçmesi için yetkili merci tarafından verilen, iptal edilebilen veya askıya alınabilen Ek-9’da yer alan belgeyi,

d) İşletme onay numarası: İşletme onay belgesi ve şartlı onay belgesi üzerinde yer alan ve Ek-12’de belirtilen şekilde kodlanan numarayı,

e) İşletme şartlı onay belgesi: İstenilen bilgi ve belgeleri tamamlanmış ve yerinde yapılan resmi kontrol sonucu bina, altyapı ve ekipman şartlarını karşıladığı belirlenen gıda işletmesine faaliyete geçmeden önce ve onay belgesi verilinceye kadar geçerli olan Ek-8’de yer alan belgeyi,

f) Gıda işletmesi: Kâr amaçlı olsun veya olmasın kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından işletilen, gıdaların üretildiği/işlendiği/muhafaza

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

edildiği/depolandığı/dağıtıldığı/nakledildiği/ satıldığı/servis edildiği herhangi bir aşaması ile ilgili herhangi bir faaliyeti yürüten işletmeyi,

g) Tesis: Bir gıda işletmesindeki herhangi bir birimi,

ğ) Yetkili Mercî: Bu Yönetmelik kapsamındaki iş ve işlemlerin yürütülmesinde Bakanlık İl Müdürlüğünü, İl Müdürlüğünce yetki verilmesi halinde Bakanlık İlçe Müdürlüğünü, bu iş ve işlemlerin tetkik ve denetiminde Bakanlığı,

h) (Ek:RG-7/1/2014-28875)(1) Gıda üretim yeri: Gıda maddelerinin ham maddeden başlayarak; depolama, tasnif, işleme, değerlendirme, dayanıklı hale getirme, ambalajlama işlerinden bir veya birkaçının yapıldığı ve gıda maddeleri satış yerlerine gönderilmek üzere depolandığı tesisler ile bu tesislerin tamamlayıcısı sayılacak yerlerin tamamını,

ı) (Ek:RG-7/1/2014-28875)(1) Gıda satış yeri: Her türlü ham, yarı mamul ve mamul gıda maddelerinin toptan veya perakende dağıtım ve satışının yapıldığı ve bunların satış için depolandığı yerleri,

i) (Ek:RG-7/1/2014-28875)(1) Toplu tüketim yeri: Gıda maddelerinin tekniğine uygun şekilde işlendiği, üretildiği ve aynı mekânda tüketime sunulduğu yerleri, ifade eder.

4.7. 17/12/2011 TARİHLİ GIDA HİJYENİ YÖNETMELİĞİ

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, gıda güvenilirliği açısından tüketicinin korunmasını sağlamak amacıyla gıda işletmecisinin, gıdanın birincil üretiminden son tüketiciye arzına kadar uyması gereken gıda hijyenine ilişkin genel kuralları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik; gıda işletmecisinin birincil üretim aşaması dahil üretim, işleme ve dağıtımın tüm aşamalarında gıda hijyenini sağlamak üzere uyması gereken genel hijyen kuralları ile sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları kapsar.

(2) Bu Yönetmelik, ithalat ve ihracat kontrolleri ile Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliğinin uygulandığı gıda işletmecileri için de geçerlidir.

(3) Bu Yönetmelik;

a) Kişisel tüketim amacıyla birincil üretime,

b) Kişisel tüketim amacıyla gıdanın hazırlanması, işlenmesi ve depolanmasına,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

- c) Üreticisi tarafından küçük miktarlardaki birincil ürünlerin son tüketiciye veya son tüketiciye doğrudan satışını yapan yerel perakendecilere doğrudan arzına,
- ç) Sadece, jelatin ve kolajen üretimi için hammadde sağlayan ve tanım gereği gıda işletmesi kapsamında olan toplama merkezleri ve tabakhanelere,
- uygulanmaz.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik,

- a) 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 22 nci, 24 üncü, 27 nci, 28 inci, 29 uncu, 30 uncu, 31 inci, 32 nci ve 34 üncü maddelerine dayanılarak,
- b) 852/2004/EC sayılı Gıdaların Hijyenine İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğüne paralel olarak,
- hazırlanmıştır.

Gıda işletmecisinin genel sorumlulukları

MADDE 5 – (1) Gıda işletmecisi, kontrolü altındaki üretim, işleme ve dağıtım aşamalarının tümünün bu Yönetmelikte belirtilen ilgili hijyen gerekliliklerinin sağlanmasından sorumludur.

4.8. 17/12/2011 TARİHLİ GIDA VE YEMİN RESMİ KONTROLLERİNE DAİR YÖNETMELİK

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; insan ve hayvanlara yönelik doğrudan veya çevre aracılığıyla oluşabilecek risklerin önlenmesine, bertaraf edilmesine veya kabul edilebilir seviyelere indirilmesine, gıda ve yemin etiketlenmesi ile tüketicileri bilgilendirmeye yönelik diğer bilgi şekilleri de dâhil olmak üzere tüketici menfaatlerinin korunmasına ve haksız rekabetin önlenmesi ile gıda ve yemin resmi kontrollerine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik; resmi kontroller, izlenebilirlik, hızlı uyarı sistemi, acil durumlar, ihtiyati tedbirler, kriz yönetimi, kamuoyunun bilgilendirilmesi, resmi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

sertifikasyon, yıllık ve çok yıllık ulusal kontrol planları, sorumluluklar ve itirazlara ilişkin usul ve esasları kapsar.

(2) Bu Yönetmelik, tarımsal ürünlerin ortak piyasa düzenlemelerine ilişkin kurallara uygunluğun doğrulanması için uygulanan resmi kontrolleri kapsamaz.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik; 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 31 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

4.9. 21/3/2004 TARİHLİ 251 NOLU GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ

1. Kapsam

5035 sayılı1 Kanunla Gelir Vergisi Kanununun 40 ve 89 uncu maddelerinde, Katma Değer Vergisi Kanununun ise 17 nci maddesinde yapılan değişikliklerle Maliye Bakanlığının belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesinde gıda bankacılığı kapsamında bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedellerinin gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılması ve bu teslimlerin katma değer vergisinden istisna edilmesine yönelik düzenlemelere yer verilmiştir.

Bu Tebliğ, Bakanlığımıza verilen yetki çerçevesinde gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağışlara ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.

2. Bağışın Yapılacağı Dernek veya Vakıflar

Gıda maddesi bağışının dernek veya vakfa yapılmış olması gerekmektedir. İhtiyacı bulunanlara doğrudan veya başka organizasyonlar aracılığıyla yapılacak gıda yardımlarının yukarıda belirtilen maddeler kapsamında yapılmış bağış olarak değerlendirilmesi mümkün değildir.

Bağışı kabul edecek dernek veya vakfın tüzüğünde veya senedinde ihtiyacı bulunanlara gıda yardımı yapabilmesine ilişkin hükümlerin bulunması gerekmektedir. Bununla beraber, dernek veya vakfın başka alanlarda da faaliyet gösteriyor olmasının, kamuya yararlı dernek veya vergiden muaf vakıf olup olmamasının uygulama açısından herhangi bir önemi bulunmamaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

3. Bağışa Konu Olacak Mallar ve Bağışın Niteliği

Gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağışların gıda maddesi niteliğinde olması gerekmektedir. Yapılacak bağışlar şartlı olarak (bedelsiz olarak ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere) yapılmalıdır.

Gıda maddesi niteliğini taşımayan veya şartlı olarak yapılmayan bağışlar, gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağış olarak değerlendirilmeyecektir.

4. Bağışı Yapanlarca Düzenlenecek Belge

Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesine eklenen hüküm çerçevesinde indirim konusu yapılacak bağışlar, bağışa konu mal bedeli Vergi Usul Kanununun 232 nci maddesinde belirtilen fatura düzenleme sınırının altında kalsa dahi mutlaka fatura ile belgelendirilecek ve ayrıca taşıma için sevki irsaliyesi düzenlenecektir.

Bağışlanan mala ilişkin bilgileri eksiksiz olarak içerecek fatura, bağış yapılan dernek veya vakıf adına düzenlenecektir. Mal bedeli olarak faturada, bağışa konu malın maliyet bedeli (yüklenilen katma değer vergisi hariç) yazılı olacaktır.

Faturada "İhtiyaç sahiplerine yardım şartıyla bağışlandığından KDV hesaplanmamıştır." ibaresinin yer alması zorunludur.

Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesinde yapılan düzenleme çerçevesinde, yıllık beyannamede yer alacak gelir vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılacak işlemlerde bağışı yapan tarafından bir belge düzenlenmesine gerek bulunmamakta olup, varsa bağış yapılan malın edinimine ilişkin belgelerin saklanması zorunludur.

5. Dernek ve Vakıflarca Düzenlenecek Belge

Dernek ve vakıflar kendi mevzuatlarının öngördüğü belgeleri düzenleyecek ve bağış yapanlara bir örneğini vereceklerdir.

Ticari faaliyetle uğraşanlarca düzenlenen faturalar dernek ve vakıf tarafından muhafaza edilecektir.

6. Kayıt Düzeni ve Beyannamelerde Gösterim

Ticari işletmeye dahil malların (gıda maddelerinin) bağışlanması durumunda bu malların maliyet bedeli Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesi çerçevesinde gider

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

kaydedilir. Bu işlem, faturanın bir yandan gelir bir yandan da gider kaydedilmesi suretiyle gerçekleştirilir.

Gıda bankacılığı kapsamında yapılan bağışlar 3065 sayılı Kanunun 17/2-b maddesine göre katma değer vergisinden müstesnadır. Katma değer vergisi mükellefleri, bir vergilendirme döneminde yaptıkları bağışların toplam tutarını ilgili dönem beyannamesinin 6 ve 7 nci satırlarına dahil etmek suretiyle beyanda bulunacaklardır.

Aynı Kanunun 30/a ve 32 nci maddelerine göre, kısmi istisna mahiyetindeki bu teslimin (gıda maddesi bağışlarının) bünyesine giren katma değer vergisi tutarının indirim konusu yapılması mümkün bulunmamaktadır. Bu nedenle, bağışın yapıldığı dönemde, bağışlanan gıda maddelerinin iktisabı dolayısıyla yüklenilen katma değer vergisi tutarının hesaplanması ve aynı döneme ait katma değer vergisi beyannamesinin 20. satırına dahil edilmesi, aynı tutarın defter kayıtlarında "indirim KDV" hesaplarından çıkarılarak, gider hesaplarına aktarılması gerekmektedir.

Bağışlanan gıda maddelerinin işletmeye dahil olmaması halinde ise, söz konusu malın maliyet bedeli (KDV dahil) Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesi çerçevesinde yıllık beyannamenin bağış ve yardımlara ilişkin bölümüne yazılarak gelir vergisi matrahının tespitinde indirim olarak dikkate alınacaktır.

7. Tebliğin Yayımından Önce Yapılan Bağışlar

Düzenlemenin yürürlük tarihi ile bu Tebliğin yayımı tarihi arasında gıda bankacılığı kapsamında yapılan bağışlar için, bağışın yapılmış olduğu dernek veya vakıftan belge alınmış olması yeterlidir.

Tebliğ olunur.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

5. KAMU KURUMLARININ YAZILI AÇIKLAMALARI

Komisyonumuza gelen ve söz konusu talepleri içeren dilekçe konusu ile ilgili olarak ilgili kurumlardan yazı ile bilgi talep edilmiştir. Bahse konu dilekçe ile ilgili Bakanlıkların yazılı cevaplarındaki hususlar aşağıdaki alt başlıklarda özetlenmiştir.

5.1. GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün 31.07.2017 tarih ve 43531645-730-08.01.277-19773 sayılı cevabi yazısında;

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE GIDA BANKACILIĞI (10.07.2017)

1. Gıda Bankacılığı Tanımı ve Kapsamı

Bağışlanmış gıda, giysi, temizlik ve hijyen ürünlerini toplayan, ayrıştıran, depolayan ve ihtiyaç sahiplerine dağıtan bir sivil toplum örgütlenmesidir.

Firmalar ve kişiler gıda, giysi ve temizlik ürünlerini bu "bankaya yatırır", ihtiyacı olanlar da bu ürünleri "bankadan çeker".

Her ne kadar "gıda bankacılığı" sadece gıdayla ilgili gibi görünse de gıda dışında giyecek ve temizlik maddesi gibi temel ihtiyaç ürünleri de gıda bankacılığı faaliyet alanında yer almaktadır.

2. Gıda Bankacılığı ile İlgili Yasal Düzenlemeler

Türkiye'de gıda bankacılığı ilk defa 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunda düzenlenmiştir. 5179 sayılı Kanun'un tanımlar başlıklı maddesinde Gıda Bankası; "Bağışlanan veya üretim fazlası sağlığa uygun her türlü gıdayı tedarik eden, uygun şartlarda depolayan ve bu ürünleri doğrudan veya değişik yardım kuruluşları vasıtasıyla fakirlere ve doğal afetlerden etkilenenlere ulaştıran ve kar amacı gütmeyen dernek ve vakıfların oluşturduğu organizasyonlar" olarak tanımlanmaktadır (md.3). Ancak 2010 yılında çıkarılan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

5996 sayılı "Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu"nda gıda bankacılığı konusu yer almamıştır.

Ayrıca gıda bankacılığının teşviki için Gelir Vergisi Kanunu (GVK)'nın 40 ve 89 no'lu maddelerinde ve 3065 sayılı KDV Kanunu'nun 17 no'lu maddesinde yapılan değişikliklerle Gıda Bankacılığı faaliyetlerini destekleyecek vergi düzenlemeleri yapılmıştır. Böylece, bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedelinin, matrahın tespitinde gider olarak kaydedileceği yasallaşmıştır. Bağışlanan gıda maddelerinin teslimi de KDV'den muaf tutulmuştur. İlgili Kanun Maddeleri aşağıdaki şekildedir;

GVK 40. Madde: "Ticari Kazancın Tespitinde İndirilecek Giderler" başlıklı maddesine, "gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara, Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde, bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedelinin, matrahın tespitinde gider olarak kaydedileceği" hükmü eklenmiştir.

GVK 89. Madde: Mükelleflerin yıllık beyanname ile bildirecekleri gelirlerden yapabilecekleri indirimleri listeleyen bu maddeye, "fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara, Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde, bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedelinin tamamı, yıllık beyanname ile bildirilen gelirden indirilir" hükmü eklenmiştir.

KDVK17. Madde: "Sosyal ve Askeri Amaçlı İstisnalarla Diğer İstisnalar" başlıklı maddeye gıda bankacılığı ile ilgili olarak, "fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda maddelerinin teslimi KDV'den müstesnadır" hükmü eklenmiştir.

251 No'lu Gelir Vergisi Tebliği (RG No: 25409, 21.03.2004): Bu tebliğ ile 5035 sayılı kanuna atıfta bulunularak, gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağışlara ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Tebliğe göre, bağışın tüzüğünde veya senedinde ihtiyaç sahiplerine gıda yardımı yapacağı hükmü bulunan bir derneğe veya vakfa yapılması gerekmektedir. Tebliğde ayrıca, bağışa konu mallar, bağışın niteliği, bağışı yapanların ve alanların düzenlemesi gereken evraklar, kayıt düzeni ve beyannamelerde gösterim gibi konular da belirtilmiştir.

31.12.2004 tarihli, 25607 3. Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirası'na Uyumunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

Kanun" ile gıda bankacılığının kapsamı genişletilmiş ve giyecek, temizlik, yakacak bağışlarının da maliyet bedeli üzerinden gider kaydedilebileceği hükmü konmuştur.

03.07.2005 tarihli Belediye Kanunu ile Belediyelerin Gıda bankacılığı yapabilmesine imkân sağlanmıştır

5996 sayılı Kanunda;

Gıda işletmecisi: "Kâr amaçlı olsun veya olmasın kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından gıdanın üretimi, işlenmesi ve dağıtımının herhangi bir aşamasında kontrolü altında yürütülen faaliyetlerin, mevzuat hükümlerine uygunluğundan sorumlu olan gerçek veya tüzel kişi" olarak tanımlanmış olup gıda İşletmecileri Kanunun öngördüğü hükümlere uymak zorundadır.

Bu kapsamda gıda bankaları da dâhil bütün gıda işletmelerinin yürüttüğü faaliyetler Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından denetlenmektedir.

3. Ülkemizde Gıda Bankacılığı faaliyeti yürüten kurum ve kuruluşlar

Ülkemizde çoğunluğu belediyeler bünyesinde olmak üzere 64 Gıda Bankası faaliyet göstermektedir. STK'lar da gıda bankacılığı faaliyetinde bulunabilmektedir.

4. Dünya'da Gıda Bankacılığı faaliyetleri ve aktörler

Merkezi Chicago/ABD'de bulunan Gıda Bankacıları Birliği, her yıl dünya genelindeki gıda bankalarını "Gıda Bankası Forum'unda biraraya getirmektedir.

ABD'de bulunan bu merkeze, dünya genelinde 32 ülkeden 792 gıda bankası üyedir. 2016 yılı itibarıyla bu 792 gıda bankası, dünya genelinde 450 milyon kilonun üzerinde gıdayı 6,8 milyon yararlanıcıya 26.699 aracı kuruluş vasıtasıyla gıda yardımı yapmıştır.

Gıda Bankaları Ağı, G20, İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD), Dünya Bankası, Dünya Gıda Programı (WFP), Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) gibi uluslararası kuruluşlarla da işbirliği halindedir.

Ülkelere göre farklı uygulamalar aşağıda yer almaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

İngiltere

Anlaşmalı perakende zincirlerine ve yardım kuruluşlarına öncelikli olarak bilgisayar programının tanıtımı yapılmıştır. En büyük destekçi TESCO market zinciridir. Mağazalar belli aralıklarla satamadıkları ve TETT (Tavsiye Edilen Tüketim Tarihi) gelmiş ürünlerin yaklaşık miktarını ve bulundukları mağazanın ismini sisteme giriyorlar. Aynı anda yardım kuruluşları ve gıda bankasının ilgili birimleri hangi mağazada ne kadar ürün alınacak onun programlamasını yapıyorlar. Daha sonra da ürünü toplamakla görevli personel ilgili mağazadan ürünleri alıp gıda bankasına getiriyor. Bu sistemde sadece Tesco zinciri, 1 yılda 4 milyon ABD Doları tutarında gıda bağıışı gerçekleştirmiştir. Program kapsamında 1.100 mağaza ve 3.800 yardım kuruluşu yer almaktadır. 2016 yılında 2.500 ton gıdanın dağıtımı gerçekleştirilmiştir.

Singapur

Gıda Bankasının depolama imkanları kısıtlı olduğundan, yoğun bağıış yapılan dönemlerde ürün yığılması olmaktadır. Bu dönemlerde Gıda Bankasının yararlanıcısı olan 195 hayır kuruluşuna haber verilmektedir. Bu hayır kuruluşlar gruplar halinde gıda bankasına davet edilmektedir. Her seferinde en fazla 10 kuruluş olacak şekilde ayarlamalar yapılmaktadır. Öncelikle gönüllüler tarafından bağıışlanan bu gıdalar, özelliklerine göre tasnif edilmekte (konserve, makarna vs .) daha sonra bu 195 yararlanıcı kuruluş, kendi ihtiyaçları olan gıda maddesini alıp gitmektedir. Bu şekilde Gıda Bankasındaki yığılmalar önlenmiştir.

İsrail

İsrail Gıda Bankası, yemek üreten işyerlerinden, lokantalardan tüketilemeyen yemekleri toplayıp ihtiyaç sahiplerine ve kar amacı gütmeyen kuruluşlara sıcak olarak sunmaktadır. Bu şekilde aylık olarak 44 bin öğün sıcak yemek ilgili yerlerden toplanarak ihtiyaç sahiplerine sıcak olarak dağıtılmaktadır.

Fransa

3 Şubat 2016 tarihinde, Fransa Senatosu tarafından, oybirliği ile onaylanan karar ile süpermarketlerin, TETT (Tavsiye Edilen Tüketim Tarihi) yaklaşan iyi kalitedeki gıdaları atmaları yasaklanmıştır, bunun yerine, hayır kuruluşlarına ya da gıda bankalarına

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

bağışlamaları gerekmektedir. Bu karar, dünyada bir ilktir. Yasa ile 400 metrekareden daha büyük alan kaplayan süpermarketler, hayır kuruluşları ile anlaşmalar imzalamaya mecbur kılınmaktadır, aksi takdirde 3.750 Avro para cezası uygulanmaktadır.

Fransa'da senede 7,1 milyon ton gıdanın, % 67'si tüketiciler, % 15'i restoranlar ve %11'i marketler tarafından israf edilmektedir.

Rusya

5 yıldır faaliyet gösteren gıda bankası yılda 20 milyon kg gıdayı ihtiyaç sahiplerine ulaştırmaktadır. Bir çok ulusal ve uluslararası gıda üreticisi firma sponsor olmuştur. Haftalık 70 ton süt ürünü dağıtılmaktadır. Nakit parayı sadece lojistik masraflar için kullanılmaktadır. Rusya genelinde 230 iş ortakları vardır. Ülke genelinde 21 paketleme tesisleri var ve 2016 yılında 5.000 ton gıdanın dağıtımı bu gıda bankası tarafından yapılmıştır. 2016 yılında yapılan kampanyada 23 milyon Ruble (yaklaşık 1,5 milyon TL) bağış toplanmıştır. Kampanyaya 46 şehir katılmış, 380 restoran her siparişten 10 ruble bağış toplamıştır.

Avustralya

Her ay yaklaşık 644 bin aileye gıda yardımı yapan bir kuruluş. En önemli sorun, ülke büyük olduğundan mesafelerin çok uzun olması, bozulabilir gıda ürünlerinin nakliyesinde soğuk zincirin sağlanmasındaki zorluklardır. Soğuk zincirin sağlanması, oldukça maliyetli bir konu olarak ortaya çıkmaktadır. Gıda Bankası altında 2.600 yardım kuruluşu bulunmaktadır. Çok sayıda gıda üreten firma gönüllü olarak katkı sağlamaktadır. Hammadde bağışlandığı zaman gönüllü imalatçılar bu hammaddeyi işlemekte daha sonra gönüllü nakliyeciler, işlenmiş ürünleri ihtiyaç sahiplerine teslim edilmek üzere gıda bankalarına ulaştırmaktadır.

5. Öneriler

Gıda Bankalarının ülke genelinde yaygınlaştırılması, işlenmiş gıda ürünlerinin israfını azaltmada katkı sağlayabilir. Gıda bankaları aynı zamanda, istihdam da sağlamaktadır.

Ülkemizin G 20 Dönem Başkanlığı sırasında düzenlenen G20 Tarım Bakanları Toplantısının teması "Gıda İsraf ve Kayıplarının Azaltılması" olarak belirlenmiş ve bu kapsamda Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Genel Merkezinde Gıda İsraf ve

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Kayıplarının Ölçülmesi ve Azaltılması Teknik Platformu kurulmuş ve çalışmalarına başlamıştır.

2013 yılında Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından ekmek israfını önleme kampanyası büyük ilgi toplamış ancak ekmek dışında kalan sektörlere yönelik faaliyet yapılmamıştır.

Uluslararası Kuruluşlar tarafından hazırlanan raporlara göre dünyada yıllık olarak üretilen gıdanın 1/3'ü diğer bir ifadeyle 3,9 milyar ton gıdanın 1,3 milyar tonu kayıp ya da israf edilmektedir.

3/6/2011 tarih ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. Maddesinin f) fıkrası şu şekildedir;

"Toplumun sosyal yardım ve korumaya ihtiyaç duyan kesimlerine yönelik yardım faaliyetlerini düzenli ve etkin biçimde yürütmek; yoksullukla mücadeleye ilişkin ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak"

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının koordinasyonunda ilgili bakanlıkların katılımıyla gıda bankacılığına ilişkin bir mevzuat hazırlanabilir. Faaliyet konusu itibarıyla gıdanın denetimi açısından "Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı", vergi mevzuatı açısından "Maliye Bakanlığı", dernekler ve belediyelerin faaliyet alanları arasında bulunması dolayısıyla "İçişleri Bakanlığı"nın da mevzuat hazırlama sürecinde yer almasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

5.2. MALİYE BAKANLIĞI

Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 13/7/2016 tarihli ve 73102 sayılı yazısı aşağıdaki şekildedir:

İlgide kayıtlı yazınızda "Gıda Bankası Uygulamasının Araştırılması ve Yaygınlaştırılmasını İnceleme Alt Komisyonu"nın kurulduğu ve anılan Komisyonun çalışmalarına esas olmak üzere gıda bankacılığı ile ilgili olarak bilgi ve belgeye ihtiyaç duyulduğu belirtilmiş olup, konuya ilişkin olarak Başkanlığımız görüşüne aşağıda yer verilmiştir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 37 nci maddesinin birinci fıkrasında her türlü ticari ve sınai faaliyetlerden doğan kazançların ticari kazanç olduğu hükmüne yer verilmiş,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

aynı Kanunun 40 ıncı maddesinde safi ticari kazancın tespitinde indirilecek giderler sayılmıştır. Diğer taraftan, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 6 ncı maddesinde kurumlar vergisinin, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanacağı ve safi kurum kazancının tespitinde de Gelir Vergisi Kanununun ticari kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Gelir Vergisi Kanununun "İndirilecek Giderler" başlıklı 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (10) numaralı bendinde; fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedelinin safi kazancın tespitinde gider olarak indirilebileceği hükme bağlanmış olup, söz konusu giderler aynı Kanunun "Diğer indirimler" başlıklı 89 uncu maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendi uyarınca, gelir vergisi matrahının tespitinde, gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden indirilebilecektir.

Öte yandan, 3065 sayılı KDV Kanununun, 17/2-b maddesi uyarınca, fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin teslimi katma değer vergisinden istisna edilmiştir.

Gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağışlara ilişkin usul ve esaslar 251 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği ve KDV Genel Uygulama Tebliğinin (II/F-2.5) numaralı bölümünde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalar çerçevesinde, Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı ve 89 uncu maddeleri ile 251 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde belirtilen şartların taşınması kaydıyla, fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedellerinin vergi matrahının tespitinde bağış yapanın hukuki statüsüne göre gider veya indirim olarak dikkate alınması mümkündür.

Öte yandan, KDV Kanununun 17/2-b maddesi ve KDV Genel Uygulama Tebliğinin (II/F-2.5) bölümünde belirlenen usul ve esaslar kapsamında, fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara bağışlanacak gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin tesliminde katma değer vergisi hesaplanmayacaktır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Ayrıca, KDV beyannamesinin "İstisnalar-Diğer İade Hakkı Doğuran İşlemler" kulakçığının "Kısmi İstisna Kapsamına Giren İşlemler" tablosunda "229- Gıda Bankacılığı Faaliyetinde Bulunan Dernek ve Vakıflara Bağışlanan, Gıda, Temizlik, Giyecek ve Yakacak Maddeleri" satırında 2012 yılı için beyan edilen işlem sayısı 517, beyan edilen işlem tutarı 16.457.872 TL; 2013 yılı için beyan edilen işlem sayısı 612, beyan edilen işlem tutarı 24.514.328 TL; 2014 yılı için beyan edilen işlem sayısı 668, beyan edilen işlem tutarı 20.844.244 TL; 2015 yılı için beyan edilen işlem sayısı 751, beyan edilen işlem tutarı 49.089.466 TL; 2016 yılı için yazı tarihi itibarıyla beyan edilen işlem sayısı 342, beyan edilen işlem tutarı 17.158.541 TL'dir.

Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 02.01.2018 tarih ve 91378753-051.01 [12]-E.87 sayılı cevabi yazısında;

Gıda Bankacılığı Kapsamının Genişletilmesi ile Bu Kapsamda Gelir ve Kurumlar Vergisi Mükelleflerine Sağlanan Teşvikler Hakkında Rapor

1-RAPORUN KONUSU

Bu Raporun konusunu, Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu'nun 01/06/2016 tarihli ve 6 sayılı Kararı ile kurulan Gıda Bankacılığı Uygulamasının Araştırılması ve Yaygınlaştırılması İnceleme Alt Komisyonunun 15/11/2017 tarihinde gerçekleştirdiği 7'nci toplantısında görüşülen hususlar oluşturmaktadır.

2- TOPLANTIYA KATILANLAR

15/11/2017 tarihinde gerçekleştirilen toplantıya:

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı,
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı.
- Gelir İdaresi Başkanlığı.
- Fakir ve muhtaç ailelere, kişilere yardım ulaştıran sivil toplum kuruluşu.
- Esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşları.
- Mali müşavir odaları

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

temsilcileri katılım sağlamıştır.

3- GIDA BANKACILIĞI

Gıda bankacılığı, bağışlanan veya sağlığa uygun her türlü gıdayı tedarik eden, uygun şartlarda depolayan ve bu ürünleri doğrudan veya değişik vasıtalarla ihtiyaç sahiplerine ulaştıran ve kar amacı gütmeyen dernek ve vakıfların oluşturduğu organizasyonları kapsayan toplumsal ve uluslararası bir sistemdir.

4- GIDA BANKACILIĞINA İLİŞKİN VERGİ MEVZUATINDA YER ALAN VERGİSEL TEŞVİKLER

5035 sayılı Kanun (Yürürlük tarihi 2/1/2004) ve 5281 sayılı Kanunla (Yürürlük tarihi 1/1/2005) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı ve 89 uncu maddelerinde yapılan değişikliklerle, fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedellerinin ticari kazancın veya kurum kazancının tespitinde gider olarak, bağışın ticari faaliyetle ilgili olmaksızın yapılması halinde gelir vergisi matrahının tespitinde beyannamede bildirilecek gelirlerden indirim olarak dikkate alınmasına imkan tanımıştır.

Ayrıca anılan Kanunlarla 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin ikinci fıkrasının b bendinde yapılan değişikliklerle; fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin teslimi KDV'den istisna edilmiştir.

Gıda bankacılığına ilişkin söz konusu yasa değişikliklerinin uygulanması ile ilgili ayrıntılı açıklamalara 251 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği'nde yer verilmiştir. Anılan tebliğde yapılan açıklamalar çerçevesinde söz konusu düzenlemeye ilişkin usul ve esaslar aşağıdaki gibidir.

a) Bağışın Yapılacağı Dernek veya Vakıflar

Gıda bankacılığı kapsamında sayılan maddelerin bağışının fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara yapılmış olması gerekmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

İhtiyacı bulunanlara doğrudan veya başka organizasyonlar aracılığıyla yapılacak gıda yardımlarının yukarıda belirtilen maddeler kapsamında yapılmış bağış olarak değerlendirilmesi mümkün değildir.

Bağışı kabul edecek dernek veya vakfın tüzüğünde veya senedinde ihtiyacı bulunanlara gıda yardımı yapabilmesine ilişkin hükümlerin bulunması gerekmektedir. Bununla beraber, dernek veya vakfın başka alanlarda da faaliyet gösteriyor olmasının, kamuya yararlı dernek veya vergiden muaf vakıf olup olmamasının uygulama açısından herhangi bir önemi bulunmamaktadır.

Öte yandan, dernek ve vakıfların gıda bankacılığı yapabilmeleri için Bakanlığımızdan izin almaları gerekmemektedir.

b) Bağışa Konu Olacak Mallar ve Bağışın Niteliği

Gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağışların gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddesi niteliğinde olması gerekmektedir. Yapılacak bağışlar şartlı olarak (bedelsiz olarak ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere) yapılmalıdır.

Gıda temizlik, giyecek ve yakacak madde niteliğini taşımayan veya şartlı olarak yapılmayan bağışlar gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağış olarak değerlendirilmeyecektir.

c) Bağışı Yapanlarca Düzenlenecek Belgeler

Gelir Vergisi Kanununun 40 inci maddesine eklenen hüküm çerçevesinde indirim konusu yapılacak bağışlar, bağışa konu mal bedeli Vergi Usul Kanununun 232 inci maddesinde belirtilen fatura düzenleme sınırının altında kalsa dahi mutlaka fatura ile belgelendirilecek ve ayrıca taşıma için sevk irsaliyesi düzenlenecektir.

Bağışlanan mala ilişkin bilgileri eksiksiz olarak içerecek fatura, bağış yapılan demek veya vakıf adına düzenlenecektir. Mal bedeli olarak faturada, bağışa komi malın maliyet bedeli (yüklenilen katma değer vergisi hariç) yazılı olacaktır.

Ayrıca faturada "İhtiyaç sahiplerine yardım şartıyla bağışlandığından KDV hesaplanmamıştır" ibaresinin yer alması zorunludur.

Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesinde yapılan düzenleme çerçevesinde, yıllık beyannamede yer alacak gelir vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılacak işlemlerde bağışı yapan tarafından bir belge düzenlenmesine gerek bulunmamakta olup varsa bağış yapılan malın edinimine ilişkin belgelerin saklanması zorunludur.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

ç) Dernek ve Vakıflarca Düzenlenecek Belge

Dernek ve vakıflar kendi mevzuatlarının öngördüğü belgeleri düzenleyecek ve bağış yapanlara bir örneğini vereceklerdir.

Ticari faaliyetle uğraşanlarca düzenlenen faturalar dernek ve vakıf tarafından muhafaza edilecektir.

d) Kayıt Düzeni ve Beyannamelerde Gösterim

Ticari işletmeye dahil malların (gıda maddelerinin) bağışlanması durumunda bu malların maliyet bedeli Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesi çerçevesinde gider kaydedilir. Bu işlem, faturanın bir yandan gelir bir yandan da gider kaydedilmesi suretiyle gerçekleştirilir.

Gıda bankacılığı kapsamında yapılan bağışlar. 3065 sayılı Kanunun 17/2-b maddesine göre katma değer vergisinden müstesnadır. Katma değer vergisi mükellefleri, bir vergilendirme döneminde yaptıkları bağışların toplam tutarını ilgili dönem beyannamesinin 6 ve 7 nci satırlarına dahil etmek suretiyle beyanda bulunacaklardır.

Aynı Kanunun 30/a ve 32 nci maddelerine göre kısmi istisna mahiyetindeki bu teslimin (gıda maddesi bağışlarının) bünyesine giren katma değer vergisi tutarının indirim konusu yapılması mümkün bulunmamaktadır. Bu nedenle, bağışın yapıldığı dönemde, bağışlanan gıda maddelerinin iktisabı dolayısıyla yüklenilen katma değer vergisi tutarının hesaplanması ve aynı döneme ait katma değer vergisi beyannamesinin 20. satırına dahil edilmesi, aynı tutarın defter kayıtlarında "indirim KDV" hesaplarından çıkarılarak, gider hesaplarına aktarılması gerekmektedir.

Bağışlanan gıda maddelerinin işletmeye dahil olmaması halinde ise söz konusu malın maliyet bedeli (KDV dahil) Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesi çerçevesinde yıllık beyannamenin bağış ve yardımlara ilişkin bölümüne yazılarak gelir vergisi matrahının tespitinde indirim olarak dikkate alınacaktır.

5- 15/11/2017 TARİHİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN TOPLANTIDA GÜNDEME GELEN KONULAR

Gıda bankacılığının, işletmelerin stoklarında bulunan gıda giyecek, yakacak, temizlik maddelerinden son kullanma tarihi yaklaşmış, paketleme veya üretim hatası bulunan, ihracat veya ihtiyaç fazlası gibi sebeplerden dolayı değerini kaybeden veya zayi olacak maddelerin

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

ihtiyaç sahibi insanlara ulaştırılmasını sağlayan işletmeler ile dernek ve vakıflar arasında köprü oluşturan bir organizasyon olduğu,

-Gıda bankacılığı uygulamasıyla hem israfın önüne geçilmekte olduğu hem de sosyal sorumluluk bilinciyle ihtiyaç sahibi insanlara yardım edildiği ve bununla ilgili 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu gibi önemli mevzuatın olduğu,

-Gelir vergisi ve kurumlar vergisi mükelleflerinin dernek ve vakıfların tüzüğünde veya senetlerinde ihtiyaç sahiplerine gıda yardımı yapabilme hükmü bulunanlara gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddeleri bağışlamaları halinde bu bağışlan gıda bankacılığı kapsamında vergi matrahın tespitinde indirim olarak düşülebileceği,

-E-fatura uygulamasının önemli olduğu ve bunun tarafımızca desteklenmesi, ayrıca makbuzun vergi kanunları kapsamında düzenlenen bir belge olmadığı, dolayısıyla dernek ve vakıfların düzenlediği makbuzların da elektronik olarak düzenlenip onların iletilmesinin gerekliliği, ancak bu konuda Maliye Bakanlığı olarak herhangi bir yetki ve düzenlemenin söz konusu olmadığı,

- Vergi konusunun mevcut düzenleme kapsamında bir problem olmadığı ancak, ürün kapsamının genişletilmesi ve bunun matrahtan değil, vergiden indirim haline getirilmesinin yasal düzenleme gerektirdiği,

- Önce gıda olarak başlayan maddenin daha sonra yakacak, temizlik ve giyecek olarak kapsamı genişletildiği ancak gelen taleplere bakıldığında bu kapsamın daha çok genişletilmesi arzusu görüldüğü, özellikle halı, çocuk bezi, beyaz eşyaya kadar ama asıl kırtasiye malzemeleri, belli sağlık malzemeleri ve çocuk bezine gerçekten çok ihtiyaç olduğu, bunlara yönelik kapsamın genişletilebilmesi için mutlaka kanuna açık açık bunların ilave edilmesi gerektiği,

- Binanın da kapsama ilave edilmesi gerektiği ancak, şu andaki kanun çerçevesinde mümkün olmadığı,

- Suriyeli mültecilere, misafirlerimize yönelik, özellikle kamplarda faaliyet gösteren marketlerin bazı sıkıntıları olduğu ve belediyelerin kartlara para yüklenmek suretiyle, çeşitli marketlerle anlaşma yapmak suretiyle birtakım yardımları olduğu ve burada belge düzeninin işleyişi konusunda bazı problemler olduğu

hususları ifade edilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

6- DEĞERLENDİRME

Gıda bankacılığı konusunda kanunda yer alan (gıda, temizlik, giyecek ve yakacak) maddelerin maliyet bedellerinin gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınması hususunda mevcut mevzuat düzenlemeleri kapsamında herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Gıda bankacılığı çerçevesinde ürün kapsamının genişletilmesi ile uygulamanın matrahtan indirim yerine vergiden indirim haline getirilmesi ise Kanun değişikliği gerektirmektedir.

5.3. AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI

Avrupa Birliği Bakanlığı Tarım ve Balıkçılık Bakanlığı'nın 27/06/2016 tarihli ve E.37029 sayılı yazısı aşağıdaki şekildedir:

Gıda bankası, kendi ihtiyacını karşılayacak gıdaya erişim imkanı bulunmayan kişilere gıda sağlamak amacıyla oluşturulan kar amacı gütmeyen kurumlardır. Bu sayede, açlıkla savaşılmakla birlikte gıda atıklarının da azaltılması amaçlanmaktadır. Söz konusu kavram öncelikle 1967'de Amerika Birleşik Devletlerinde ortaya çıkmış, 1984 yılında Avrupa'daki ilk gıda bankası Fransa'da hizmet vermeye başlamıştır. 1986'da Fransa'da kurulan Avrupa Gıda Bankaları Federasyonu kapsamında 23 AB ülkesinde hizmet veren 265 gıda bankası bulunmaktadır.

Gıda bankalarına ilişkin Avrupa Birliği düzeyinde herhangi bir yasal düzenleme bulunmamakla birlikte özellikle "En Muhtaçlara Avrupa Yardımı için Fon (FEAD)" kapsamında üye ülkelerde ihtiyaç sahiplerine gıda yardımı yapılabilmesi amacıyla fon ayrılmaktadır. Ayrıca "Meyve ve Sebze Yardım Programı" ile de sosyal bağış amacıyla meyve ve sebze dağıtan üretici örgütlerine mali destek sağlanmaktadır.

Söz konusu ürünün gıda olması, vergilendirmeye konu olması ve atık önleme amacı da gütmesi sebebiyle gıda, vergilendirme ve atık yönetimi gibi birçok konudaki AB mevzuatına uyum sağlaması beklenmektedir. Ayrıca, üye ülkeler bağışlanan gıda ile ilgili genel AB gıda mevzuatının değinmediği ve/veya izin verdiği hususlarda AB'nin mevcut gıda mevzuatına hâlel getirmeyecek şekilde ek düzenleme yapma hakkına sahiptir.

İngiltere:

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

İngiltere'de bağış organizasyonları (en büyükleri FareShare ve FareCycle'dır) kanalıyla gıda bankacılığı yapılmaktadır. Bu organizasyonlar büyük perakendecilerle de anlaşma yaparak yapılan yardımın miktarını artırmaktadırlar. 2012 yılında WRAP isimli kar amacı gütmeyen ve devlet tarafından desteklenen bir şirket tarafından tüm paydaşları içeren bir Gıda Yeniden Dağıtım Endüstrisi çalışma grubu kurularak fazla gıdanın tekrara dağıtımı için bir kılavuz oluşturulma çalışmalarına başlandı.

Katma değer vergisi (KDV) ve mali destek konularında herhangi bir ayrıcalık tanınmamaktadır.

Fransa:

Gıda bankacılığının Avrupa'da başladığı yer olması sebebiyle Fransa'da gıda bankacılığı ağı çok gelişmiştir, Başta Fransa Kızılhaç'ı ve Fransız Gıda Bankacılığı Federasyonu olmak üzere 12 adet kuruluş bu konuda hizmet vermektedir. Fransa'da bağış yapılan gıdalar için KDV alınmamakla birlikte bağış yapılan gıdalarda ve bunların taşınması için de şirketler için belirli oran ve şartlarda vergi indirimi yapılmaktadır.

Ayrıca, Fransa Tarım Bakanlığı da gıda bankalarının sorumluluklarına ilişkin kılavuz hazırlamaktadır.

Belçika:

Gıda Bankaları Federasyonu tarafından yapılan uygulama sırasında Federasyona kayıtlı olan gıda bankalarına bağışlanan gıdalar için KDV alınmamaktadır. Bağış yapılan gıda ile ilgili herhangi bir vergi indirimi bulunmamaktadır.

İtalya:

O.N.L.U.S (Organizzazione non lucrativa di utilità sociale), diğer kar amacı gütmeyen kuruluşlardan farklı olarak , yasa ile gıda bankacılığı işi ile görevlendirilmiştir. O.N.L.U.S'a bağlı olan gıda bankalarına bağışlanan gıdalardan KDV alınmamaktadır. Ayrıca, şirketlere bu bağış için vergi indirimi de yapılmaktadır.

Gıda bankacılığı konusunda Türkiye tarafından kullanılan herhangi bir AB fonu veya yapılan herhangi bir proje bilgisine ulaşılamamıştır.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

5.4. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı'nın 05/08/2016 tarihli ve 2566 sayılı yazısı aşağıdaki şekildedir:

Gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernekler 5253 sayılı Dernekler Kanununa göre kurulan derneklerden farklı olmayıp aynı dernek kuruluş prosedürüne ve işleyişine sahiptirler. Bununla birlikte, tüzüklerinde gıda bankacılığı faaliyetinde bulunacaklarına ilişkin hüküm yer alan dernekler gıda bankacılığı faaliyetinde bulunmaktadırlar.

Ayrıca, gıda bankacılığı faaliyeti yürüten ve iyi uygulama örneği olarak aşağıdaki listede yer alan Türkiye Kızılay Derneği, Deniz Feneri Derneği, Cansuyu Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Hayrat İnsani Yardım Derneği gibi dernekler tüzüklerinde gıda bankacılığıyla ilgili açık bir hüküm bulunmamakla birlikte bu derneklerin insani yardım amacıyla kurulmuş olmaları ve tüzük amaçlarının da gıda bankacılığı faaliyetlerini kapsamaması nedeniyle gıda bankacılığı faaliyetinde bulunmaktadırlar.

1. Gıda bankacılığı faaliyeti yürüten/yürütecek derneklere ilişkin güncel mevzuat:

Dernekler, tüzüklerinde gıda bankacılığı hakkında düzenleme yapılması koşuluyla 21/03/2004 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 251 Seri Nolu Gelir Vergisi Genel Tebliği'ndeki hükümlere göre gıda bankacılığı faaliyeti yapabilmektedir.

2. Gıda Bankacılığı faaliyeti yürüten/yürütecek derneklerin kuruluş işlemleri ile sonraki faaliyetlerinde tabi oldukları usul ve esaslar:

Ülkemizde gıda bankacılığı alanında faaliyet gösteren derneklerin kurulması ve tüzel kişilik kazandırılmasında, diğer derneklerden farklı bir uygulama söz konusu olmayıp, aynı prosedür ve işleme tabi tutularak kuruluş işlemleri yürütülmektedir. Derneklere tüzel kişilik kazandırılması veya kuruluşunun yapılabilmesiyle ilgili yasal prosedür şu şekildedir:

Türk Medeni Kanunun 59 uncu maddesine göre derneklerin, kuruluş bildirimini, dernek tüzüğünü ve gerekli belgeleri yerleşim yerinin bulunduğu yerin en büyük mülkî amirine vermeleri gerekmektedir. Bu şekilde yapılan bildirim üzerine dernekler tüzel kişilik kazanmaktadır,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

Dernekler Yönetmeliğinin 5 inci maddesinde de derneklerin kuruluş bildirimi ile birlikte verilmesi gereken tüm belgeler liste hâlinde sayılmıştır olup aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

- a) Gerçek veya tüzel en az yedi kurucu tarafından doldurulmuş ve imzalanmış Kuruluş Bildirimi Formu,
- b) Kurucular tarafından her sayfası imzalanmış iki adet dernek tüzüğü,
- c) Dernek kurucuları arasında tüzel kişiliklerin bulunması halinde; bu tüzel kişilerin unvanı, yerleşim yeri ve kuruluş belgesi ile tüzel kişiliklerin organları tarafından yetkilendirilen gerçek kişi de belirtilmek kaydıyla bu konuda alınmış kararın fotokopisi,
- d) Kurucular arasında yabancı dernek veya dernek ve vakıf dışında kar amacı gütmeyen kuruluşlar bulunması halinde, bu tüzel kişilerin derneklere kurucu olabilmesine dair İçişleri Bakanlığınca izin verildiğini belirten dernek kurucuları tarafından imzalanmış yazılı beyan,
- e) Kurucular arasında yabancı uyruklular varsa, bunların Türkiye'de yerleşme hakkına sahip olduklarını gösterir belgelerin fotokopileri,
- f) Yazışma ve tebligatı almaya yetkili kişi veya kişilerin adı, soyadı, yerleşim yerlerini ve imzalarını belirten liste,
- g) Çocuk derneklerinde kuruluş bildirimine, kurucu çocukların yasal temsilcilerinin izni eklenmektedir.

Kayıt süreci:

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 59 uncu maddesi doğrultusunda tüzel kişilik kazanan derneklerin, Kuruluş bildirimi ve belgelerin doğruluğu ile dernek tüzüğü, en büyük mülki amir tarafından altmış gün içinde dosya üzerinden 4721 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesi uyarınca incelenmektedir. Kuruluş bildiriminde, tüzükte ve kurucuların hukuki durumlarında kanuna aykırılık veya noksanlık tespit edildiği takdirde, bunların giderilmesi veya tamamlanması kuruculardan istenmektedir.

Bu istemin tebliğinden başlayarak otuz gün içinde belirtilen noksanlık tamamlanmaz ve tespit edilen kanuna aykırılık giderilmezse; en büyük mülki amir, yetkili asliye hukuk mahkemesinde derneğin feshi konusunda dava açması için durumu cumhuriyet savcılığına bildirmektedir. Cumhuriyet savcısı, mahkemeden derneğin faaliyetinin durdurulmasına karar

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

verilmesini de isteyebilmektedir. Kuruluş bildiriminde, tüzükte ve belgelerde kanuna aykırılık veya noksanlık bulunmamış ya da bu aykırılık veya noksanlık belirli sürede giderilmişse, keyfiyet derhâl derneğe yazıyla bildirilip, dernek, dernekler kütüğüne kaydedilmektedir.

Gıda Bankacılığı alanında faaliyet gösteren derneklerin gıda bankacılığı yaparken uyacakları esaslar ise Maliye Bakanlığı tarafından 21.03.2004 tarihinde yayımlanan 251 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde belirtilmiştir.

Bu kapsamda;

- Gıda maddesi bağışının dernek veya vakfa yapılmış olması gerekmektedir.

-Bağışı kabul edecek dernek veya vakfın tüzüğünde veya senedinde ihtiyacı bulunanlara gıda yardımı yapabilmesine ilişkin hükümlerin bulunması gerekmektedir. Banımla beraber, dernek veya vakfın başka alanlarda da faaliyet gösteriyor olmasının, kamuya yararlı dernek veya vergiden muaf vakıf olup olmamasının uygulama açısından herhangi bir önemi bulunmamaktadır.

- Gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağışların gıda maddesi niteliğinde olması gerekmektedir.

- Yapılacak bağışlar şartlı olarak (bedelsiz olarak ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere) yapılmalıdır.

- Gıda maddesi niteliğini taşımayan veya şartlı olarak yapılmayan bağışlar, gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağış olarak değerlendirilmeyecektir.

- Bağışlar mutlaka fatura ile belgelendirilmesi ve ayrıca taşıma için sevk irsaliyesi düzenlenmesi gerekmektedir.

- Bağışlanan mala ilişkin bilgileri eksiksiz olarak içerecek Fatura, bağış yapılan dernek veya vakıf adına düzenlenmesi gerekmektedir.

- Mal bedeli olarak faturada, bağışa konu malın maliyet bedeli (yüklenilen katma değer vergisi hariç) yazılı olması gerekmektedir.

- Faturada "İhtiyaç sahiplerine yardım şartıyla bağışlandığından KDV hesaplanmamıştır." ibaresinin yer alması zorunludur.

Ayrıca, derneklerin Dernekler Mevzuatı kapsamında öngörülen belgeleri düzenlemeleri ve bağış yapanlara bir örneğini vermeleri gerekmektedir. Ticari faaliyetle uğraşanlarca düzenlenen faturaların, dernekler tarafından muhafaza edilmesi gerekmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

3. Gıda Bankacılığı faaliyeti yürüten derneklerin sayısı ve yaptıkları yardımların miktarı:

5253 sayılı Dernekler Kanununun 19 uncu maddesinde Dernekler, yılsonu itibarıyla faaliyetlerini, gelir ve gider işlemlerinin sonuçlarını düzenleyecekleri beyanname ile her yıl Nisan ayı sonuna kadar mülkî idare amirliğine vermekle yükümlü oldukları belirtilmiştir. Bu kapsamda, derneklerin yılsonu itibarıyla faaliyetlerinin, gelir ve gider işlemlerinin sonuçlarının düzenlendiği beyannamelerinde; yıl içinde gıda bankacılığı yapıp yapmadıkları ile gıda bankacılığı kapsamında yaptığı yardım tutarları türlerine göre (gıda, giyecek, temizlik, diğer) beyan edilmektedir.

Dernekler Bilgi Sistemi (DERBİS)'te yapılan incelemede 2015 yılı beyannamesi verilerine göre gıda bankacılığı yaptığını beyan eden 126 adet dernek bulunmaktadır.

Bu dernekler tarafından, gıda bankacılığı kapsamında 24.063.134,59 TL gıda, 14.302.149,01TL giyecek, 413.237,04 TL temizlik malzemesi ve 941.861,9 TL diğer türde yardım yapıldığı beyan edilmiştir.

4. Derneklerden gıda bankacılığı faaliyeti yürütenlerin çalışma şekilleri ve iyi uygulama örnekleri:

Aşağıda bazı derneklerin 2015 yılı beyannamelerine göre gıda bankacılığı kapsamında yaptığı yardımların toplamaları sunulmuştur.

Deniz Feneri Derneği	: 10.860.326,84 TL
Türkiye Kızılay Derneği	: 7.945.930,38 TL
Dost Eli Konya Gıda Bankası Yrd. ve Dış. Derneği	: 2.795.734,16 TL
Beşir Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği	: 1.645.910,81 TL
Fakir ve Muhtaçlara Yardım Derneği	: 970.734,37 TL
Yardımlı Uluslararası İnsani Yardım Derneği	: 345.772,30 TL
Hayrat İnsani Yardım Derneği	: 262.834,34 TL
Cansuyu Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği	: 118.137,10 TL

Bu kapsamda, gıda bankacılığı faaliyetlerine ilişkin çalışma şekilleri ve iyi uygulama örnekleriyle ilgili bilginin yukarıda yer alan derneklerden alınabileceği değerlendirilmektedir.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

5.5. AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının 7/9/2016 tarihli ve E.97090 sayılı yazısı aşağıdaki şekildedir:

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından işletilen Aşevleri ve Gıda Yardımları

Aşevleri, 3294 sayılı kanun kapsamında olan yaşlı, engelli, hasta olan ve evinde yemek yapabilecek durumda olmadığı (gerekli yemek yapma araçlarına sahip olmayanlar, evsizler vb.) Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca tespit edilen kişilere sıcak yemek verilmesi amacıyla işletilmektedir.

Aşevleri 1987-2008 yılları arasında desteklenmiş olup 2008-2014 yılları arasında yeni aşevi açılması talepleri Fon Kurulu tarafından reddedilmiştir. 2014 yılından itibaren aşevleri desteklenmeye başlamıştır.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonundan kaynak aktarılacak suretiyle Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarca işletilen veya STK'larla birlikte ortak yürütülen, bununla birlikte Vakıf tarafından hizmet satın alınmak suretiyle faaliyette bulunan 64 aşevi bulunmaktadır.

Fon Kurulunun 17.10.2014 tarih ve 2014/6 sayılı kararının 2.3 maddesi ile; mevcut aşevleri ve yeni açılacak aşevleriyle ilgili Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından gelen kaynak taleplerinin;

1- Aşevi faaliyetlerinden yalnızca yaşlı, engelli, hasta olan ve evinde yemek yapabilecek durumda olmadığı tespit olunan (gerekli yemek yapma araçlarına sahip olmayanlar, evsizler vb.) kişilerden 3294 sayılı Kanun kapsamında olanların yararlandırılması ve talepte bu kişilerin sayısının yer alması,

2- Hizmet alımı ya da işletme olarak faaliyette bulunulması yöntemlerine göre karşılıklı maliyet analizlerini içermesi,

3- Aşevi hizmeti ile ilgili olarak Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sisteminde, fayda sahiplerine "aşevi yardımı" eklenmesi, fayda sahiplerinin listelerinin, çalıştırılacak personel bilgisinin ve tüm maliyetlerin sistemden girişinin yapılması,

4- İl/İlçede başka kurumlara ya da STK'lara ait aşevi bulunup bulunmadığı ve bu aşevlerinden yararlanıp yararlanılamayacağı hususunun açıklanması,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

5- Mülki idare amiri tarafından aşevi hizmetine yönelik diyetisyen veya gıda mühendisi görevlendirilmesi, görevlendirme imkânı yoksa çalıştırılacağının belirtilmesi,

6- Talebin, talep tarihinden itibaren en fazla yılsonuna kadar olan süreyi aşmayacak şekilde harcama döneminin belirtilmesi suretiyle yapılması,

Bu şekilde gelen aşevlerine ilişkin kaynak taleplerine yönelik olarak;

* Talebin ilgili SYD Vakıflarının mali imkânı (kasa ve banka durumu ile Vakfın diğer gelirlerini içeren nakit mevcudu) ile karşılanıp karşılanamayacağının Genel Müdürlük ve Fon Kurulu tarafından değerlendirilmesi,

* Değerlendirme sonucunda düşük maliyetli yöntemle göre uygun görülen talep edilen kaynağın tahsis edilmesi ancak tahsis edilen kaynağın kişi başı günlük 4,4.-TL'yi, toplamda da talep edilen süreye mütenasip ilgili SYD Vakfının toplam periyodik pay tutarının %40'ını aşmaması,

* Tahsis edilen kaynaktan yeni işletme kurulmasına yönelik giderler düşüldükten sonra kalan tutarın Ocak ve Haziran aylarında 6 aylık dönemi içerecek şekilde iki dilim halinde gönderilmesi, ikinci dilim kaynağın bir önceki döneme ilişkin gönderilen kaynağa ait harcama bilgilerine istinaden aktarılması, ikinci dilim gönderilecek kaynaktan önceki döneme ilişkin gönderilen kaynaktan harcanmayan tutarların mahsup edilmesi, yeni işletme kurulmasına yönelik giderlerin ise harcama bilgilerine istinaden gönderilmesi,

* Aşevleri işleten SYD Vakıfları tarafından ise aşevi hizmetlerinin her gün yemeklerden numune alınmak suretiyle denetlenmesi ve takip edilmesi,

* Aşevlerine ilişkin hizmet verilen bina ve hizmette kullanılan araçlarda ilgili SYD Vakfının isminin yer alması, özellikle başka Kurum ya da STK'larla işbirliği içerisinde yürütülen aşevi faaliyetlerinde de buna uyulması,

şeklinde bir ilke kararı alınması uygun görülmüştür.

Fon Kurulu Kararları ile 2015 yılında 54 aşevine, 30,391 kişi için 12.254.555-TL kaynak aktarılmıştır.

Fon Kurulu Kararları ile 2016 yılı Ocak-Temmuz döneminde 28 aşevine, 14.735 kişi için 6.121.310-TL kaynak aktarılmıştır.

Gıda Yardımları:

İhtiyaç sahibi ailelerin temel ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla Ramazan ayı ve Kurban Bayramı öncesinde SYD Vakıflarına birer periyodik pay tutarında kaynak aktarılması

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

şeklinde yürütülen yardım programıdır. Periyodik pay aktarılması, her yıl yinelenen Fon Kurulu Kararlarına istinaden yapılmaktadır. (11.02.2016 tarih ve 2016/1 sayılı Fon Kurulu Kararı)

Bunun yanı sıra, SYD Vakıflarının kendi mali imkânları çerçevesinde ihtiyaç sahibi hanelere bahsi geçen dönemler dışında da gıda yardımı yapılabilmektedir.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından işletilen Sosyal Marketler:

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından uygulanan Sosyal Market projeleri kapsamında; Vakıflarca mümkün olması halinde Hükümet Konağında uygun bir odayı Sosyal Markete dönüştürmekte mümkün olmaması halinde ise kiralama yoluna gitmekteydiler.

Proje kapsamında markette, bağış yoluyla toplanan ya da yardım amacı ile satın alınan giyim, temizlik ve kuru gıda malzemeleri bulunmakta idi. Hali hazırda Vakıflarca devam ettirilen Sosyal Marketler genellikle giyim malzemeleri üzerine varlığını sürdürmektedirler.

2013 yılına kadar SYD Vakıfları tarafından talep edilen Sosyal Market projeleri Fon Kurulunca uygun görülmekteydi. Proje için ekstra personel istihdam etme yoluna gidilmemekte, Vakıf personelleri görevlendirilmekte idi. 2013 yılı ve sonrasında gelen talepler ise, sosyal yardım anlayışının aynı yardımdan nakdi yardıma geçilmesi şeklinde uygulanan politikalar ve söz konusu marketlerin işletimini sağlama konusunda nicelik ve nitelik olarak yeterli sayıda personel olmaması gibi nedenler göz önünde bulundurularak Fon Kurulunca olumsuz değerlendirilmektedir.

Genellikle Hükümet Konaklarında yeterli yerin bulunmaması nedeniyle Sosyal Market ya da benzeri projelerin Vakıflara kira, işletme, depo ve personel giderleri gibi mali yükler getireceği öngörülmektedir.

Hali hazırda kendi imkânları ile Sosyal Market projelerine devam eden Vakıflar bulunmaktadır. Söz konusu marketlerin personel sıkıntısı nedeniyle genellikle haftanın belirli günleri belirli saatlerde açılabilirdiği bilinmektedir. Bu nedenle marketlerde genellikle giyim ve temizlik malzemeleri bulunmaktadır. Gıda olan marketlerde ise uygun saklama koşulları bulunmadığından yalnızca kuru gıda maddeleri bulunmaktadır.

Uygulamada; Vakıflarca vatandaşların muhtaçlık durumuna göre kategorilere ayrıldığı ve her kategoriye ayrı miktarda aylık alışveriş imkânı sağlandığı görülmüştür.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

**Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü'nün
06.12.2017 tarih ve 60360192-130.05-E127508 sayılı cevabi yazıda;**

1- GİRİŞ

Bu Rapor; Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonu Başkanlığının 12/05/2017 tarih ve 98275 sayılı yazısı ile 20/11/2017 tarih ve 184188 sayılı yazısına istinaden, gıda bankacılığı faaliyet, mevzuatı ve uygulama örneklerinin incelenerek ülkemizde gıda bankacılığı konusunda yapılabileceklerle ilişkin öneri ve değerlendirmelerde bulunmak üzere hazırlanmıştır.

2- GIDA BANKACILIĞI

2.1. Gıda Bankacılığının Tanımı ve Kapsamı

Gıda bankacılığı, işletmelerce son kullanma tarihi yaklaşmış, ihtiyaç ve üretim fazlası gıda maddeleri ile giysi ve yakacak gibi ürünleri bedelsiz olarak ihtiyacı olan kişilere ulaştıran bir bağış sistemidir.

Gıda bankacılığı (food banking); üretici, satıcı veya hizmet sunanların elinde bulunan ancak son kullanım tarihinin yaklaşması, paketleme hatası, üretim, ihracat veya ihtiyaç fazlası gibi nedenlerle değerini kaybeden ve çöpe gitme ihtimali bulunan malların ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmasını amaçlayan bir sistemdir.

Gıda bankacılığı sisteminde, ekonomik açıdan durumu iyi olmayan vatandaşlar ile ellerinde çeşitli nedenlerle piyasaya sürülemeyen veya pazarlanması verimli olmayan ihtiyaç fazlası gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddeleri bulunan üretici, lokanta, market, otel vb. gerçek ve tüzel kişiler arasında köprü oluşturularak israf önlenirken, diğer taraftan da sosyal adaletin sağlanması yolunda önemli bir adım atılmaktadır.

Uluslararası kuruluşlar tarafından hazırlanan raporlara göre dünyada yıllık olarak üretilen gıdanın 1/3'ü diğer bir ifadeyle 3,9 milyar ton gıdanın 1,3 milyar tonu kayıp ya da israf edilmektedir.

Gıda bankacılığının yasal tanımı, 5179 sayılı Gıdaların Üretimi Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanunun 3 üncü maddesinde yer almaktadır.

Bu maddeye göre, gıda bankası, bağışlanan veya üretim fazlası, sağlığa uygun her türlü gıdayı tedarik eden, uygun şartlarda depolayan ve bu ürünleri doğrudan veya muhtelif

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

yardım kuruluşları vasıtasıyla fakirlere ve doğal afetlerden etkilenenlere ulaştıran ve kar amacı gütmeyen dernek ve vakıfların oluşturduğu organizasyonlar olarak tanımlanmıştır.

Gıda bankacılığının vergi mevzuatında yer alan İndirim ve istisnalar ile Devlet tarafından teşvik ediliyor olmasının amacı ise, hem ülke kaynaklarının verimli kullanımını sağlamak, hem de "Sosyal Devlet" olmanın gereklerini yerine getirmektir. Fakat, her alanda olduğu gibi bu sistemde de uygulamanın amaca hizmet edebilmesi için uygulamaya ilişkin usul ve esasların titizlikle belirlenmesi ve bu kurallara uyumun da denetim altında olması gerekmektedir.

2.2. Gıda Bankacılığının Tarihsel Gelişimi

Gıda bankası, bağışlanan ve üretim fazlası gıdaları toplama, depolama ve dağıtma amacıyla kar gütmeyen organizasyonlar şeklinde merkezileşmiş ve ihtiyaç sahiplerine doğrudan ya da sosyal kuruluşlar aracılığı ile dolaylı olarak gıda ve öğün desteği veren depo ve takas odaları şeklinde ifade edilen gıda bankaları tarihsel olarak ele alındığında gıda bankacılığının, 1967 yılında ABD Arizona Phoenix’de emekli bir iş adamı olan John Van Hengel’in gönüllü olarak çalıştığı çorba dağıtan yerel aşevinde çöpe atılan ürünleri toplaması ve topladığı ürünlerin aşevinin kaldırabileceğinden fazla olması nedeni ile hem kendi topladığı hem de bağışlanan ürünlerin depolanıp, dağıtılacağı bir depo bulmasıyla başladığı görülmektedir.

Uygulama, 1970’li yılların başında Amerika’nın çeşitli şehirlerinde yaygınlaşmış, 1976 yılında ise ABD Federal Hükümeti John Van Hengel’i gıda bankacılığın ülke geneline yaymak üzere görevlendirerek konuyu desteklemiş ve hemen akabinde yaptığı vergi reformu ile gıda bankalarına yapılan bağışlara teşvik getirmiştir.

Yapılan reformlarla yasallık kazanan organizasyonlar "America's Second Harvest" adı altında bir çatıda toplanmış, Eylül 2008 yılında ise bu kuruluş adım "Feeding America"* olarak değiştirmiştir.

Sistem, gıda maddeleri üreticileri, market zincirleri, toptancılar, büyük otel ve restoranlar ve bağışçılarla geliştirilen bağlantılar aracılığı ile gıda maddelerinin toplanıp gıda bankalarına dağıtılmasından oluşmaktadır. Ayrıca gıda bankalarının standartları, yönetimi ve kalite kontrolü gibi konularda çalışmalar yapılarak her yıl 50 eyalette 200’ü aşkın gıda bankası ve yaklaşık 46 bin yöresel açlıkla mücadele kuruluşu, açlıkla yüz yüze gelen 12 milyonu çocuk ve 7 milyonu yaşlı olmak üzere 46 milyondan fazla insana gıda maddesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

dağıtımını yapmaktadır. Bu yardımlar her ay yaklaşık 2 milyon gönüllü aracılığıyla 8.4 milyon saatte gerçekleşmektedir. Gıda bankacılığı uygulaması, yalnızca ABD ile sınırlı kalmamış, bütün Avrupa ülkeleri ile Kuzey Amerika, Avustralya ve Yeni Zelanda'ya da yayılmıştır.

Avrupa'da ise açlıkla savaşmak ve gıda İsrafını önlemek amacıyla 1984 yılında Paris'te kurulan ilk gıda bankasının ardından ikinci gıda bankası Belçika'da kurulmuştur. 1986 yılında da Avrupa Gıda Bankaları Federasyonu (The European Federation of Foodbanks, FEBA) oluşturulmuştur.

247 gıda bankası ve 23 ülkeden (Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İrlanda, İtalya, Litvanya, Lüksemburg, Hollanda, Polonya, Portekiz, Sırbistan, Slovakya, İspanya, İsviçre, Ukrayna ve İngiltere) oluşan Federasyon, toplam 9 farklı ülkeden 12 üye ile koordinasyonu oluşturmakta ve üye seçimleri her üç yılda bir yapılmaktadır.

13 binden fazla gönüllüsü ve 1000'den fazla çalışanı ile Avrupa gıda bankalarının biriktirdikleri gıdaların, yarısından fazlası Avrupa gıda yardımı programlarından, yüzde 20'si gıda sanayisinden yüzde 13,5'i perakende sanayisinden ve yüzde 10'u ise bireylerin ulusal ya da yerel yardım kuruluşları aracılığı ile yapmış oldukları bağışlardan oluşmaktadır.

2016 yılına kadar Birlik 535 bin ton gıda maddesini (2,9 milyon öğün) 37 bin 200 yardım organizasyonu aracılığıyla 6,1 milyon insana ulaşmasını sağlamıştır. Bu yardımlar 16 bin 400 kişi aracılığıyla gerçekleşmiş ve bu kişilerin yüzde 90'nın gönüllü olduğu bilinmektedir.

2.3. Ülkemizde Gıda Bankacılığına İlişkin Mevzuat

1) Gıda bankacılığının tanımı 5179 sayılı Gıdaların Üretimi Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanunun 3 üncü maddesinde yer almaktadır.

2) 02.01.2004 TARİH, 5334 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5035 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik yapılması Hakkında Kanun ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun (GVK) 40 ve 89 nolu maddelerinde ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunun (KDVK) 17/2-(b) fıkrası değiştirilmek suretiyle gıda bankacılığı faaliyetlerini destekleyecek vergisel düzenlemeler yapılmıştır.

- GVK'nın "Ticari Kazancın Tespitinde indirilecek Giderler" başlıklı 40 ıncı maddesine, "Gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara, Maliye Bakanlığınca

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde, bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedelinin; matrahın tespitinde gider olarak kaydedileceği" hükmü eklenmiştir. Bu maddenin 10. bendi "Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esasları çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedeli" uyarınca belirtilen bağışlar safi kazancın tespit edilmesinde gider olarak kabul edilir.

- GVK'nın "Diğer İndirimler" başlıklı 89 uncu maddesine, "Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara, Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde, bağışlanan; gıda maddelerinin maliyet bedelinin tamamı, yıllık beyanname ile bildirilen gelirden indirilir" hükmü eklenmiştir.

- KDVK'nın "Sosyal ve Askeri Amaçlı istisnalarla Diğer istisnalar" başlıklı 17 nci maddesine, "Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda maddelerinin teslimi KDV'den müstesnadır" hükmü eklenmiştir.

3) 21.03.2004 tarih ve 25409 sayı ile yayımlanan 251 Nolu Gelir Vergisi Tebliği (RG No: 25409, 21.03.2004) ile 5035 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanuna atıfta bulunularak, gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağışlara ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Buna göre;

- a. Gıda maddesi bağışının dernek veya vakfa yapılmış olması gerekmektedir.
- b. Bağış kabul edecek dernek veya vakfın tüzüğünde veya senedinde ihtiyacı bulunanlara gıda yardımı yapabilmesine ilişkin hükümlerin bulunması gerekmektedir.

Bununla beraber, dernek veya vakfın başka alanlarda da faaliyet gösteriyor olmasının, kamuya yararlı dernek veya vergiden muaf vakıf olup olmamasının uygulama açısından herhangi bir önemi bulunmamaktadır.

- c. Gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağışların gıda, temizlik, yakacak ve giyecek niteliğine haiz olması gerekmektedir.

- d. Yapılacak bağışlar şartlı olarak (bedelsiz olarak ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere) yapılmalıdır.

- e. Bağışlar mutlaka fatura ile belgelendirilecek ve ayrıca taşıma için sevk irsaliyesi düzenlenecektir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

f. Bağışlanan mala ilişkin bilgileri eksiksiz olarak içerecek fatura, bağış yapılan dernek veya vakıf adına düzenlenecektir.

g. Mal bedeli olarak faturada, bağışa konu malın maliyet bedeli (yüklenilen katma değer vergisi hariç) yazılı olacaktır.

h. Faturada "İhtiyaç sahiplerine yardım; şartıyla bağışlandığından KDV hesaplanmamıştır." ibaresinin yer alması zorunludur.

I. Dernek ve vakıflar kendi mevzuatlarının öngördüğü belgeleri düzenleyecek ve bağış yapanlara bir örneğini vereceklerdir.

j. Ticari faaliyetle uğraşanlarca düzenlenen faturalar dernek ve vakıf tarafından muhafaza edilecektir.

4) 31.12.2004 tarih ve 5281 Sayılı Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirasına Uyumuna ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı ve 89 uncu maddelerinde ve KDV Kanununun 17/2-(b) bendinde yer alan 'gıda maddelerinin' 'gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin' olarak değiştirilmesi ile son şeklini almıştır.

5) Gıda bankacılığına ilişkin olarak 5393 sayılı Belediye Kanununun "Belediyenin Görev ve Sorumlulukları" başlıklı 14 üncü maddesinin (b) bendinde yerel yönetimler için "(...). Gıda bankacılığı yapabilir." hükmüne yer verilmiştir.

2.4. Bağışın Yapılacağı Kurum ve Kuruluşlar

Ülkemizdeki gıda bankacılığı uygulamasında, bağışın yapılacağı kuruluş mutlaka bir dernek ya da vakıf olmalıdır, İhtiyacı bulunanlara doğrudan veya başka organizasyonlar aracılığıyla yapılacak gıda yardımlarının bir bağış olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Örneğin bir meslek odasına ya da kamu kuruluşuna bu nitelikte yapılan bir bağış, bağış yapan açısından gıda bankacılığına sağlanan vergisel avantajlardan yararlanamamaktadır.

Bakanlar Kurulunca; derneğin kamuya yararlı bir dernek, vakıfların vergi muafiyetine sahip bir vakıf olarak belirlenmesinin bir önemi yoktur.

Bağışı kabul edecek dernek veya vakfın; tüzüğünde veya senedinde ihtiyacı bulunanlara gıda, temizlik, giyecek ve yakacak yardımı yapabilmesine ilişkin hükümlerin bulunması yeterlidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Dernek ya da vakfın faaliyet alanının farklı olmasının bir önemi yoktur. Örneğin sağlık alanında faaliyet gösteren bir dernek de tüzüğünde gıda bankacılığına ilişkin düzenlemeler varsa gıda bankacılığı yapabilecektir. Yapılacak bağışlar ise şartlı bağış niteliğinde olmalıdır. Bağış mutlaka bedelsiz olarak ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere yapılmalıdır. Gıda maddesi niteliğini taşımayan veya şartlı olarak; yapılmayan bağışlar, gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağış olarak değerlendirilmeyecektir.

Raporun sonuç bölümünde de açıklandığı üzere, 3294 Sayılı Kanunla kurulu SYD Vakıflarının da "gıda bankacılığı" kapsamında bağış kabul ederek ihtiyaç sahiplerine dağıtma yetkisi bulunmaktadır.

2.5. Bağışa Konu Olacak Mallar ve Bağışın Niteliği

Gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağışların gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddesi niteliğinde olması gerekmektedir. Ayrıca yapılacak bağışlar bedelsiz olarak ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak şartı ile yapılmalıdır. Bu iki şarta uygun olarak yapılmayan bağışlar, gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağış olarak değerlendirilmezler.

2.6. Ülkemizde Gıda Bankacılığı Faaliyeti Yürüten Kurum ve Kuruluşlar

Ülkemizin G20 Dönem Başkanlığı sırasında düzenlenen G20 Tarım Bakanları Toplantısının teması "Gıda İsraf ve Kayıplarının Azaltılması" olarak belirlenmiş ve bu kapsamda Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü Genel Merkezinde Gıda israf ve Kayıplarının Ölçülmesi ve Azaltılması Teknik Platformu kurulmuş ve çalışmalarına başlamıştır.

2013 yılında Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından ekmek İsrafını önleme kampanyası büyük ilgi toplamış ancak ekmek dışında kalan sektörlerle yönelik faaliyet yapılmamıştır.

Ülkemizde çeşitli Sivil Toplum Kuruluşları gıda bankaları kurmaktadır. Gıda bankacılığı konusunda faaliyet gösteren STK'lardan bazıları şunlardır:

- Temel İhtiyaç Derneği (TİDER)
- Türkiye İsrافی Önleme Vakfı
- Yeryüzü Doktorları
- İHH İnsani Yardım Vakfı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

- İyilik Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
- Yardımlı Uluslararası İnsani Yardım Derneği
- Rahmet Eli Gıda Bankası Derneği (Sami Efendi Vakfı)

Temel İhtiyaç Derneği (TİDER); Ülkemizde, Uluslararası Gıda Bankacılığı Merkezi tarafından kabul gören sivil toplum kuruluşudur, 2010 yılında "Gıda Bankacılığı Derneği" adı altında faaliyetlere başlamıştır. TİDER; yeni kurulan Gıda bankalarına bilgi ve deneyim aktaran ve diğer STK'lara bu konuda öncülük eden bir kuruluştur.

TİDER, İhtiyaç sahiplerine yardım etmenin yanında, yoksullukla mücadele kapsamında bu kişilere eğitimler vererek meslek edindirme faaliyetleri de yürütmektedir. İhtiyaç sahibi kişiler Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma (SYD) Vakıfları ile iş birliği yapılarak belirlenmektedir.

Beyoğlu Belediyesi gıda bankacılığı faaliyeti kapsamında Sosyal Market Vakfı, Kızılay İstiklal Şubesi ve Beyoğlu Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı işbirliği içerisinde "Sosyal Market" kurarak faaliyet göstermektedir.

SYD Vakıflarınca kurulan "Aşevleri", muhtaç durumda bulunan vatandaşlara sıcak yemek yiyebilme olanağı sağlamaktadır. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik (SYDT) Fonundan kaynak aktarılacak suretiyle SYD Vakıflarınca işletilen veya STK'larla birlikte ortak yürütülen, bununla birlikte SYD Vakfı tarafından hizmet satın alınmak suretiyle faaliyette bulunan 70 aşevi bulunmaktadır.

Aşevi hizmetleri ile ilgili olarak;

- Aşevleri, 3294 sayılı Kanun kapsamında yaşlı, engelli ve evinde yemek yapabilecek durumda olmayan muhtaç kişilere (gerekli yemek yapma araçlarına sahip olmayanlar, evsizler vb.) yemek verilmesi amacıyla işletilmektedir.

- Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü (SYGM) tarafından kullanılan Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi (BSYBS) üzerinden, fayda sahiplerinin listelerine, çalışan, personel bilgisine ve hizmet ile ilgili maliyetlerin bilgilerine ulaşılabilmektedir.

- Mülkî idare amiri tarafından aşevi hizmetine yönelik diyetisyen veya gıda mühendisi görevlendirilmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

- Kişi başı günlük 4,4. TL'yi aşmayan kaynak talepleri karşılanmaktadır (kişi sayısı X gün sayısı). Bu doğrultuda;
- 2015 yılında 54 aşevine, 30.391 kişi için 12.254.555-TL kaynak aktarılmıştır.
- 2016 yılında 54 aşevine, 23.509 kişi için 14.212.281-TL kaynak aktarılmıştır.

SYDT Fonu kaynaklarıyla desteklenen ve SYD Vakıfları tarafından yürütülen aşevleri, Gıda bankacılığının ikamesi olmamakla birlikte muhtaç durumda bulunan vatandaşların; günlük sıcak yemek ihtiyacını karşılamaktadır,

Aşevlerinin yanında, yine SYDT Fonu kaynaklarıyla SYD Vakıflarından gelen talepler doğrultusunda sosyal hizmet içerikli "Sosyal Market Projeleri" desteklenmiştir. Kurulan Sosyal Marketlerde, gıdanın yanında temel ihtiyaçlar kapsamında temizlik, kişisel bakım ve giyim ürünleri de bulunmaktadır. Marketlerde bulunan ürünler bağış yapanlar ve STK'lar tarafından temin edilmektedir.

Sosyal Market Projeleri kapsamında işletme (kira, elektrik, su vb.) demirbaş, personel, inşaat ve tadilat giderleri için kaynak aktarılmış olup, bugüne kadar toplam 51 Sosyal Market Projesi kapsamında 2.020.290.-TL SYDT Fonu kaynağı aktarılmıştır.

3294 sayılı Kanun kapsamındaki kişiler, SYD Vakıfları tarafından kendilerine verilen ve puanlama sistemine göre içerisine belli bir kredi yüklenen kart aracılığıyla ihtiyaçları doğrultusunda Sosyal Marketlerden alışveriş yapabilmektedirler.

Sosyal Market Projeleri, günümüzde SYDT Fonu Kurulu tarafından desteklenmemekle birlikte, bazı SYD Vakıfları kendi imkânları çerçevesinde Sosyal Market açmaya ve bu kapsamda faaliyetleri yürütmeye devam etmektedir.

SYD Vakıfları tarafından ayni ve nakdi gıda yardımları yapılabilmektedir. 2017 yılında (04.12.2017 itibariyle) 302.618.156.-TL tutarında nakdi gıda yardımı, 27.753.541.-TL tutarında kupon, paket gibi diğer teslimat türleri kullanılarak ayni gıda yardımı gerçekleştirilmiştir.

2.7. Dünyada Gıda Bankacılığı Alanında İyi Uygulama Örnekleri ve Yerinde İnceleme Yapılabilecek Ülke ve Kurumlar

- Avrupa Gıda Bankaları Federasyonu (FEBA): 1986 yılında kurulan FEBA, 23 Avrupa ülkesinden 265 gıda bankasını bir araya getirerek organize eden merkezdir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Federasyon merkezi Fransa'da bulunmaktadır. FEBA gıda bankaları, ağında, % 90'ı gönüllü olan 14,500 kişi çalışmaktadır. Yaklaşık 6 milyon kişiye, 33.800 yardım kuruluşu eliyle günde 411.000 ton gıda dağıtımını gerçekleştirmektedir.

- Fareshare Gıda Bankası: FEBA ve Uluslararası Gıda Bankacılığı Ağı üyesi olan Fareshare, 1994 yılında kurulmuştur. Bugün İngiltere genelinde 20 bölgede faaliyet göstermektedir. 2016 yılında, 28,6 milyon Öğünlük 13.552 ton gıdayı 6.723 yardım kuruluşu eliyle ihtiyaç sahiplerine ulaştırmıştır.

- Bulgar Gıda Bankası: Gıda güvenliği standartlarına göre 2012 yılında Bulgaristan' da kurulan ilk organizasyondur. Günde ortalama 1 ton gıda bağıışı olarak, bu gıdaların dağıtımını karayolu ile gerçekleştirmektedir. Çalışmalar gönüllülük esasına göre yürütülmektedir.

2.8. Gıda Bankacılığı Faaliyetine Yönelik Yapılan Eleştiriler

Gıda bankacılığı faaliyetinin yararlı bulunduğu kadar söz konusu faaliyetin gıda yoksulluğuna çözüm getirmeyeceğine ve çeşitli sorunlara yol açabileceğine yönelik eleştiriler de yapılmaktadır.

Kanada Queen's University Kinesiyoloji ve Sağlık Çalışmaları bölümünde Doçent olarak görev yapmakta olan Elaine POWER'ın "The Globe and Mail" isimli haber sitesinde yayımlanan makalesinde gıda bankalarının yoksullukla mücadelenin önünde engel oluşturduğu belirtilmiştir. 18 yıllık çalışmasının ardından gıda bankalarının kapatılması gerektiği sonucuna ulaşan Power öncelikle "aç" olarak değerlendirilebilecek kişilerin büyük bölümünün (Kanada'da aç olarak nitelendirilecek her 4 kişiden 3'ünün) gıda bankalarını kullanmadığını belirterek gıda bankalarının kişilerin ihtiyaçlarını değil eldeki ürünleri sunduğunu eleştiri konusu yapmıştır.

1980'lerin başında Kanada'da iyi niyetli kişilerce başlatılan ve kısa vadeli geçici çözüm sunan gıda bankalarının varlıklarının kalıcı olmasının aslında iyi bir gösterge olmadığını altını çizerek her geçen gün sayısı artan gıda bankalarının açlık sorununa çözüm olmadığını ve çözüm sunmayan bir çözümün devam ettirilmemesi gerektiğini belirtmiştir.

Furtwangen University'de Sosyoloji ve Sosyal Değişim bölümünde Profesör olarak görev yapmakta olan Stefan Salke, The London School of Economics and Political Science isimli blogda gıda bankacılığı faaliyetinin Almanya örneğini inceleyerek söz konusu faaliyet üzerine eleştiriler yapmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Son 20 yılda Almanya'da sayıları artan gıda bankalarının bir buçuk milyondan fazla kişiye gıda sağladığının belirtildiği yazıda gıda bankalarının dağılımı ve gıda bankalarına erişimde bölgesel farklılıklar olduğu ifade edilmiştir.

Salke'nin yaptığı eleştirilerin başında gıda bankalarının insanlarda fiziksel ve psikolojik strese neden olduğu gelmektedir. Fiziksel stres olarak gıda bankalarında kalabalık içinde uzun süre sıra beklemek gösterilirken psikolojik stres unsuru olarak başkaları tarafından görülmek ile seçme ve şikâyet hakkının bulunmaması gösterilmektedir. Ama asıl stres kaynağının duyulan utanma duygusu olduğu belirtilmektedir. Bu noktada gıda bankasına iyi duygularla bağış yapan kişilerin aynı zamanda muhtaç durumdaki kişilerin gıda bankalarında utanma duygusu altında stres yaşamalarına neden olduğu çelişmesine değinmiştir.

Yoksul ve evsiz insanlara yardım etme temelinden ortaya çıkan gıda bankalarının kendilerini çevreyle ilgili ve çevreci bir oluşum olarak göstermeye başlamaları da Salke tarafından eleştirilmektedir. Ona göre gıda bankaları sosyal sürdürülebilirlik terimi açısından incelendiğinde ne sosyal ne de sürdürülebilir bir yapıdır.

Genel olarak ise gıda bankacılığı konusunda eleştirilerin en başında gıda bankalarında yer alan gıdaların paketlenmiş ya da konserve gibi dayanıklı gıdalar olması nedeniyle söz konusu gıdaların besin değerlerinin kişinin günlük ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olduğu ve tek yönlü beslenmeye yönelttiği eleştirisi gelmektedir.

Her ne kadar kötü bir durum olmasa da, büyük gıda firmaları tarafından satılamayacak ya da son kullanma tarihi yaklaşan ürünlerin gıda bankalarına reklam yapmak ve teşviklerden yararlanmak amacıyla bağışlandığı diğer bir eleştiri konusudur.

Diğer ve önemli bir eleştiri noktası ise gıda bankalarının kişilere yalnızca kendilerine bağışlanan ürünleri sunabileceği ve bu ürünlerin de nitelik ve nicelik olarak yetersiz olduğu hususudur. Bu durumun insanların sağlıklı gıdaya erişiminde eşitsizliğe neden olduğu belirtilmektedir. Söz konusu eşitsizliği ortadan kaldırmak amacıyla genel olarak gıda bankaları yerine muhtaç durumdaki kişilere verilecek kredi/banka kartı benzeri bir kartla anlaşmalı marketlerden herkes gibi alışveriş yaptıkları ve gıda bankasında var olanı değil; marketlerden ihtiyaçlarını alabildikleri bir sistem önerilmektedir.

Sonuç olarak genellikle yapılan eleştirilerde, gıda yoksulluğu için geçici bir çözüm olarak görülen gıda bankalarının kısa vadeli çözüm sunduğu ve gıda yoksulluğu sorunun

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

karmaşık yapısına cevap verecek nitelikten uzak yalnızca pansuman görevi gören bir yapı olduğu belirtilmektedir.

3- ÜLKEMİZDE GIDA BANKACILIĞI KONUSUNDA YAPILABİLECEKLERE İLİŞKİN ÖNERİ VE DEĞERLENDİRMELER

Bilindiği üzere sosyal yardım faaliyeti, Anayasamızın 2 nci maddesinde düzenlenen "Cumhuriyetimizin niteliklerinden" birisi olan "sosyal bir hukuk devleti" olmanın gereği olarak, toplumda fakr-u zaruret içerisinde bulunan vatandaşlarımızın elinden tutarak onların kimsesizliği ile çaresizliğini bitirmeye, tükenmek bilmeyen ıstıraplarından kurtarmaya yönelik olarak SYD Vakıfları aracılığıyla yürütülen önemli kamusal hizmetlerden bir tanesidir.

Muhtaç durumda olan vatandaşlarımıza bu maksatla hâlihazırda (3,154.000 haneye 10.600.000 vatandaşımıza, 1,010.000 Suriyeli ve yabancı uyruklu) kırk farklı türde yürütülen sosyal yardım proje ve programları vasıtasıyla yardım yapılarak onların İnsan onuruna yaraşır asgari yaşam düzeyine ulaşmalarını sağlamayı, milli gelirimizin adalete uygun biçimde dağılımını ve nihai olarak da fakirliğin toplumsal etkilerinin azaltılmasını bir başka ifadeyle de toplumsal refahın artırılmasını amaç edinerek faaliyetlerimizi icra edegeliyoruz.

SYD Vakıflarına "Gıda Bankacılığı" kapsamında bağışı yapılacak aynı mal ve eşyaların;

- Soğuk zincir gerektirmeyen kuru gıda gibi dayanaklı ve muhafazası için ilave tedbire gerek duyulmayan gıda maddelerinden oluşması veya

- Giyim, kırtasiye, temizlik ürünleri, ürünlerden oluşması, ev eşyası vb. gibi hanelerin ihtiyaç duyduğu diğer ürünlerden oluşması halinde bu mal ve eşyaların muhtaç hanelere SYD Vakıfları aracılığıyla ulaştırılabilmesi mümkündür.

Soğuk zincir gerektiren ürünlerin SYD Vakıflarına bağış yapılarak dağıtılması durumunda;

- SYD Vakıflarının aynı bağış depo yönetimi konusunda tecrübe donanım ve laboratuvarlarının bulunmayışı,

- Son kullanma tarihi yaklaşmış ürünlerin kontrolü, sevkiyatı ve depolanması konusunda teknik bilgi ve altyapı eksiklikleri,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

- Son kullanma tarihi yaklaşmış ürünlerin nakliye sürecinde soğuk zincire uygun taşıtlarının bulunmayışı,
 - Oluşabilecek en küçük bir problemde, SYD Vakıfları eliyle raf ömrü bitmeye yakın ürünlerin sosyal yardım olarak dağıtılmasından kaynaklanacak olumsuz algı,
 - SYD Vakıflarında bu işi yürütebilecek nitelikte ve sayıda çalışanın bulunmayışı,
- bu işin yerelde kamu kurum ve kuruluşları, mahalli idareler, aynı depo yönetimi konusunda ihtisaslaşmış Türk Kızılay'ı ve bu konuda tecrübesi bulunan STK'larla işbirliği halinde yürütülmesi ihtiyacını doğurmaktadır.

Ancak, soğuk zinciri gerektiren tüketim malları da dâhil gıda bankacılığına konu olacak ürünlerin yerinde muhtaç vatandaşlarımızın tedarikini mümkün kılacak bir sistemin kurulması durumunda SYD Vakıfları aracılığıyla gıda bankacılığı faaliyetinin mahallinde yürütülebilmesi konusunda bu Vakıflarla işbirliği yapılabilmesi mümkün olabilecektir.

Sivil Toplum Kuruluşları ile Veri Paylaşımına İlişkin Olarak;

Sivil Toplum Kuruluşları ile veri paylaşımı ile ilgili olarak; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca kullanılan Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi, 112 web Servis aracılığıyla 24 kamu kurumu ile entegre olan yoksul ve muhtaç kişilerin başvurularının alınması hane dosyalarının oluşturulması, kişisel verilerinin ve sosyo-ekonomik bilgileri ile servet unsurlarının merkezi veri tabanlarından sorgulanması, hanenin sosyo-ekonomik durumuna ilişkin mahallinde yapılan sosyal incelemeye ilişkin raporların tutulması, muhtaçlık kararının verilmesi, yardım ödemelerine ilişkin banka talimatlarının verilmesi ve gerçekleştirilen tüm yardımlara yönelik otomatik muhasebeleştirme eylemlerinin tamamının elektronik ortamda yürütüldüğü bir bilgi (bilişim) sistemidir. Hâlihazırda sistemde yaklaşık 40 Milyon kişiye ait veri bulunmaktadır.

633 sayılı KHK'nın 33 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında "Bakanlık, Veri Tabanında tutulan bilgileri belirleyeceği usûl ve esaslar çerçevesinde kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idareler ve Türkiye Kızılay Derneğine açabilir" hükmü yer almaktadır. Bu hükümden hareketle Sosyal Yardım Verilerinin Kaydedilmesine ve Paylaşılmasına İlişkin Yönetmelik 13.09.2014 tarihli ve 29118 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.)

Bu çerçevede, Bütünleşik sistemde yer alan veriler kamu kurum ve kuruluşları, mahalli idareler ve Kızılay ile anılan Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar doğrultusunda

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

paylaşılabilmektedir. Ancak burada sayılanlar haricinde herhangi bir sivil toplum kuruluşu ile veri paylaşılması meri mevzuat hükümleri çerçevesinde mümkün değildir. Diğer sivil toplum kuruluşları ile veri paylaşılabilmesi için mevzuat değişikliği yapılması gerekmektedir.1 STK'lara gıda bankacılığı kapsamında: yardım İçin başvuranların diskalifikasyonuna yol açmamak için 3294 sayılı Kanun uyarınca yapılan yardım bilgileri gerek SYD Vakıflarından Gerek E-Devlet sisteminden elektronik ortamda edinilebilmektedir.

Bu kapsamda asli ihtiyacın kamu sosyal yardım kaynaklarının muhtaç vatandaşlara daha adil bir şekilde dağılımının sağlanması olduğu değerlendirildiğinde; söz konusu ihtiyacın teknik ve hukuki açıdan herhangi bir değişikliğe gerek duyulmadan çözülmesinin mümkün olduğu değerlendirilmektedir.

Her il ve İlçede teşkilatlı 1000 adet Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfından herhangi birine başvuru yapmış her vatandaş E-Devlet kapısı üzerinden kendisine ait sosyal yardım verilerini sorgulayabilmede ve raporlayabilmektedir. E-Devlet kapısının bu bilgileri barkodlu bir rapor halinde vatandaşa sunması herhangi bir ek maliyet oluşturmadan sağlanabilecektir. Vatandaşın başvuru yaptığı sivil toplum kuruluşunun başvuru esnasında E-Devlet kapısından alınan bu belgeyi talep etmesi halinde şahsın geçmişte hangi yardımlardan faydalandığı görülebilecek böylelikle ilgili sivil toplum kuruluşu yardım kararı verirken bu veriyi de kullanabilecektir.

5.6. BAŞBAKANLIK

Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğünün 19/7/2016 tarihli ve 15050 sayılı yazısı aşağıdaki şekildedir:

Amaç: Gıda Bankacılığı Uygulamasının Araştırılması ve Yaygınlaştırılmasına Yönelik Araştırma

Kapsam: Gıda Bankacılığının Tanımı, Türkiye'de Gıda Bankacılığı Uygulaması, Mevzuat, Gıda Bankacılığı Yapan Dernek ve Vakıflara Sağlanan Vergisel Teşvikler, Avrupa Birliği'nde Gıda Bankacılığının Vergisel Boyutu, Gıda Bankacılığı Faaliyeti Yürüten/Yürütecek Vakıfların Kuruluş İşlemleri, Vakıflarda Denetim başlıklarını kapsamaktadır.

1- Gıda Bankacılığı Tanımı:

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Uluslararası ve ulusal düzeyde oluşan bilimsel literatürde Gıda bankacılığı, işletmelerin stoklarında bulunan gıda, yiyecek, giyecek ve yakacak maddelerinden son kullanma tarihi yaklaşmış, paketlenme veya üretim hatası bulunan, ihracat veya ihtiyaç fazlası gibi sebeplerden dolayı değerini kaybeden veya zayi olacak maddelerin ihtiyaç sahibi insanlara ulaştırılmasını sağlayan, işletmeler ile dernek ve vakıflar arasında köprü oluşturan bir organizasyondur.

"Food Banking" kavramının çevirisi olan Gıda Bankacılığı kavramı ilk olarak 1960'ların sonunda Amerika Birleşik Devletleri'nin Arizona Eyaletinin Phoenix şehrinde emekli bir iş adamı olan John Van Hengel'in fakirlere yardım amacıyla yaptığı çalışmalarla başlamıştır. (Yetkiner, 2004: 61). Genel olarak gıda bankacılığı; satıcı veya hizmet sunanların elinde bulunan, ancak son kullanım tarihinin yaklaşması, paketlenme hatası, üretim, ihracat veya ihtiyaç fazlası gibi nedenlerle, bunlar açısından değerini kaybeden ve çöpe gitme ihtimali bulunan malların ihtiyaç sahibi olanlara ulaştırılmasını amaçlayan bir sistem olarak tanımlanmaktadır.

2- Türkiye'de Gıda Bankacılığı Uygulaması

Mülga 5179 sayılı Kanunda "Bağışlanan veya üretim fazlası sağlığa uygun her türlü gıdayı tedarik eden, uygun şartlarda depolayan ve bu ürünleri doğrudan veya değişik yardım kuruluşları vasıtasıyla fakirlere ve doğal afetlerden etkilenenlere ulaştıran ve kâr amacı gütmeyen dernek ve vakıfların oluşturduğu organizasyonlar" olarak tanımlanmıştır. Bu kanun hükmüne göre gıda bankacılığının, yoksulluğu ve gelir dağılımındaki adaletsizliği ortadan kaldırmayı ve gıdaya herkesin adaletli erişimini ve bunların verimli bir şekilde kullanımını artırmayı amaçlayan politikaların bir parçası olarak sadece dernek ve vakıf statüsündeki sivil toplum kuruluşları aracılığıyla uygulanabileceği belirtilmiştir. 2004 yılında Gelir Vergisi ile Katma Değer Vergisi kanunlarında yapılan değişikliklerle de gıda bankacılığının dernek ve vakıflar aracılığı ile yapılacağına zımni atıfta bulunularak bu mülga düzenleme doğrultusunda devam ettirilmiştir.

5035 sayılı Kanun'un 8, 12 ve 14. maddeleri ile Gelir Vergisi ile Katma Değer Vergisi kanunlarında yapılan bu değişiklikle gıda bankacılığı kavramı Türk vergi hukukuna da girmiştir. 5035 sayılı Kanunla; Gelir Vergisi Kanunu'nun 40 ve 89. maddelerinde yapılan değişikliklerle, fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedellerinin bağışı yapanlar tarafından gelir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılabilmesi imkanı sağlanırken; yine aynı kanunla Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 17. maddesinde yapılan değişiklikle söz konusu teslimler Katma Değer Vergisinden istisna edilmiştir. Ardından 2004 tarihli 5281 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle istisnanın kapsamına; temizlik, giyecek ve yakacak maddeleri de dahil edilmiştir.

2.1- Türkiye'de Uygulanan Gıda Bankacılığı Sisteminin işleyişi

Türkiye'de gıda bankacılığı sistemine bakıldığında genelde kurumların bireysel hareket ettiği görülmektedir. Kurumlar kendi imkanlarıyla elde ettiği ürünleri ihtiyaç sahiplerine dağıtmaktadır. Bu sistem bazı gıda bankalarında market benzeri bir sistemle ilerlerken bazıları da hazırladıkları gıda paketlerini ihtiyaç sahiplerine ulaştırmaktadır. Daha yerleşik bir sisteme sahip olan gıda bankaları ise diğer gıda bankalarına ya da gıda bankacılığı yapmak isteyen vakıf, dernek ve belediyelere danışmanlık hizmeti de vermektedirler. Türkiye'de bir birlik oluşturmak amacıyla Gıda Bankacılığı Derneği kurulmuştur. Derneğin uzun vadeli hedefi, Türkiye'de gıda bankalarını bilgi, deneyim ve imkanlarını paylaşacakları ve ülkemizdeki gıda bankacılığı standartlarını oluşturacak bir Gıda Bankaları Birliği çatısı altında bir araya getirmektir. Türkiye'de gıda bankacılığı sisteminde yer alan aracı kurumların kuruluş şekli kar amacı gütmeyen dernek veya vakıf olarak karşımıza çıkmaktadır. Sistemin işleyişinde önemli yere sahip olan bu kurumlardan bazıları sadece gıda ürünlerini sağlarken bazıları da ihtiyaç sahiplerini bularak ürünlerin ihtiyaç sahiplerine ulaşmasını sağlamak için aracılık eder.

2.2- Gıda Bankacılığı yapabilen kurum, kuruluşlar

Vakıflar ve Dernekler'in yanında ve Belediyelerde Gıda Bankacılığı yapabilmektedir.

Gıda bankacılığı sisteminde Türkiye uygulamasında belediyelerin rolü 5393 sayılı Belediyeler Kanunu ile arttırılmıştır. Belediyelere, ilgili Kanun'un 14. maddesinin b bendine göre gıda bankacılığı yapabilme imkanı sağlanmıştır. Gıda bankacılığının usul ve esaslarını düzenlemiş olan ancak bugün mülga olan yasada gıda bankacılığını ancak bir sivil toplum kuruluşunun yapabileceği ifade edilmiştir. Bu duruma göre belediyeler gıda bankacılığı faaliyetinde bulunabilmek için ya bir vakıf ile protokol yaparak çalışmakta ya da kendileri vakıf kurmak zorunda idiler. Yasanın mülga olmasından sonra yayınlanan tebliğde daha önce ifade edilen tüzel kişiler zimmen işaret edilmektedir. Belediyeler Kanunu'nun 15. maddesinin m bendine göre "Beldede ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

izinsiz satış yapan seyyar satıcıları faaliyetten men etmek, izinsiz satış yapan seyyar satıcıların faaliyetten men edilmesi sonucu, cezası ödenmeyerek otuz gün içinde geri alınmayan gıda dışı malları yoksullara vermek belediyelerin yetkileri arasında yer almaktadır."

Belediyeler açısından gıda bankacılığı sistemine bakıldığında Belediyelerin dernek ve vakıflara göre daha faal olması gerekmektedir. Çünkü, kurumsal yapısı itibarıyla hem ilçesinde faaliyet gösteren işletmelere ulaşması daha kolay olduğundan gıda bankacılığı sisteminin vergisel avantajlarını anlatarak yardım toplayabilir hem de kendi bütçelerinden yapacakları yardımlarla ihtiyaç sahiplerine ulaşabilirler. Aslında bu sistemin en zorlu yanlarından biri de ihtiyaç sahiplerinin belirlenmesidir. Belediyeler ilçesinde bulunan ihtiyaç sahiplerini daha iyi tanıdığından ve onlara kolay ulaşabildiğinden bu zorluğu da gidermiş olmaktadır. Ama burada da en çok eleştiri konusu olan noktalardan biri de o bölge belediyesinin hangi siyasi partiyi temsil ettiği ve kendi görüşündekileri kayırma riskidir.

3-TÜRKİYEDE GIDA BANKACILIĞI MEVZUATI

Çeşitli sebeplerle pazarlama imkânı bulunmayan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak gibi malzemelerin ihtiyaç sahiplerinin kullanımına yönelik olarak değerlendirilmesine imkan veren bu sistem, yoksullukla mücadele konusunda bir sosyal politika aracı olarak da kullanılmaktadır. Türkiye'de gıda bankacılığının kavram ve kapsam olarak ilk defa mülga 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'da düzenlendiği görülmektedir.

Mülga 5179 sayılı Kanun'un tanımlar başlıklı maddesinde Gıda Bankası; "Bağışlanan veya üretim fazlası sağlığa uygun her türlü gıdayı tedarik eden, uygun şartlarda depolayan ve bu ürünleri doğrudan veya değişik yardım kuruluşları vasıtasıyla fakirlere ve doğal afetlerden etkilenenlere ulaştıran ve kar amacı gütmeyen dernek ve vakıfların oluşturduğu organizasyonlar" olarak tanımlanmaktadır. (Mad. 3)

02.01.2004 tarih ve 25334 sayılı Mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5035 sayılı "Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunu" ile Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu ve Katma Değer Vergisi Kanunu'nda bazı yasal değişiklikler yapılmak suretiyle Gıda Bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara gıda maddesi bağışında bulunan mükelleflere bazı vergisel avantajlar getirilmiştir. 5035 sayılı Kanun ile Bakanlığa verilen yetki çerçevesinde Gıda Bankacılığı kapsamında yapılacak

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

bağışlara ilişkin usul ve esasları 21.03.2004 tarih ve 25409 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 251 no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği ile belirlemiştir.

3.1- Gıda Bankacılığı Yapan Dernek ve Vakıflara Sağlanan Vergisel Teşvikler

3.1.1- Bağışın Yapılacağı Dernek veya Vakıfların Niteliği

251 no.lu GVK Tebliği'nde açıklandığı üzere, gıda maddesi bağışının dernek veya vakfa yapılmış olması gerekmektedir. İhtiyacı bulunanlara doğrudan veya başka organizasyonlar aracılığıyla yapılacak gıda yardımlarının 5035 sayılı Kanun çerçevesinde yapılmış bağış olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Ayrıca bağışı kabul edecek dernek veya vakfın tüzüğünde veya senedinde ihtiyacı bulunanlara gıda yardımı yapabilmesine ilişkin hükümlerin bulunması gerekmektedir. Bununla beraber, dernek veya vakfın başka alanlarda da faaliyet gösteriyor olmasının, kamuya yararlı dernek veya vergiden muaf vakıf olup olmamasının uygulama açısından herhangi bir önemi bulunmamaktadır.

3.1.2- Bağışa Konu Olacak Mallar ve Bağışın Niteliği

251 no.lu GVK Tebliğine göre, Gıda Bankacılığı kapsamında yapılacak bağışların gıda maddesi niteliğinde olması gerekmektedir. Yapılacak bağışlar şartlı olarak (bedelsiz olarak ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere) yapılmalıdır. Gıda maddesi niteliğini taşımayan veya şartlı olarak yapılmayan bağışlar, gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağış olarak değerlendirilmeyecektir.

Burada dikkat edilmesi gereken temel husus Gıda Bankacılığı yapan dernek ve vakıflara bağışa konu olan malın "gıda maddesi" niteliğinde olması gerekliliğidir, Gıda maddesi dışında Giyim Yardımı, Nakit Yardımı, Eğitim, Sağlık, Sünnet, Ev Eşyası, Yakacak, Meslek Edindirme ve Beceri Kazandırma Kursları,

Barınma, Temizlik Yardımları bu madde kapsamına girmemektedir. Dolayısıyla bu tür yardımların gider olarak dikkate alınması mümkün değildir.

3.1.3- Dernek ve Vakıflarca Düzenlenecek Belge

251 no.lu GVK Tebliğine göre, dernek ve vakıflar kendi mevzuatlarının öngördüğü belgeleri düzenleyecek ve bağış yapanlara bir örneğini vereceklerdir. Ticari faaliyetle uğraşanlarca düzenlenen faturalar ise dernek ve vakıflar tarafından muhafaza edilecektir.

3.1.4- Katma Değer Vergisi Kanunu'nda Yapılan Değişiklikle Sağlanan Teşvikler

5035 sayılı Kanun'un 8. maddesi ile 3065 sayılı Kanun'un 17. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

"b) Kanunların gösterdiği gerek üzerine bedelsiz olarak yapılan mal teslimi ve hizmet ifaları, yukarıda sayılan kurum ve kuruluşlara bedelsiz olarak yapılan her türlü mal teslimi ve hizmet ifaları ile fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda maddelerinin teslimi"

Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 17. maddesinin 2 no.lu bendinde sosyal amaçlı istisnalar düzenlenmektedir. Eklenen 2 no.lu bent ile fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara bağışlanan gıda maddelerinin teslimi KDV'den istisna edilmiştir. Katma değer vergisi mükellefleri, bir vergilendirme döneminde yaptıkları bağışların toplam tutarını ilgili dönem beyannamesinin 6 ve 7. satırlarına dahil etmek suretiyle beyanda bulunacaklardır. Bu durumda gerçek usulde KDV mükellefi olan mükellefler bağış amacıyla satın almış oldukları gıda maddelerine ilişkin KDV vergilerini ödeyecek, ancak KDVK'nin 30/a ve 33. maddeleri uyarınca kısmi istisna mahiyetindeki bu teslimin (gıda maddesi bağışlarının) bünyesine giren katma değer vergisi tutarını ise indirim konusu yapamayacaklardır. 251 no.lu GVK tebliğinde belirtildiği üzere, bağışın yapıldığı dönemde, bağışlanan gıda maddesinin iktisabı dolayısıyla yüklenilen katma değer vergisi tutarının hesaplanması ve aynı döneme ait katma değer vergisi beyannamesinin 20. satırına dahil edilmesi ve aynı tutarın defter kayıtlarında "indirim KDV" hesaplarından çıkarılarak, gider hesaplarına aktarılması gerekmektedir.

3.1.5- Gelir Vergisi Kanunu'nda Yapılan Değişiklikle Sağlanan Teşvikler

3.1.5.a- Ticari Kazanç Elde Eden Gelir ve Kurumlar Vergisi Mükelleflerine Sağlanan Vergisel Teşvikler

5035 sayılı Sayılı Kanun'un 12. maddesi ile 193 Sayılı Kanun'un 40 ncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

"10. Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedeli."

Gelir Vergisi Kanunu'nun 40. maddesinde Ticari Kazancın tespitinde indirilecek giderlere yer verilmiştir. Bu çerçevede gerek kurumlar vergisi mükellefleri gerekse ticari kazanç elde eden gelir vergisi mükellefleri Gıda Bankacılığı yapan dernek ve vakıflara gıda

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

maddesi olarak yapmış oldukları bağışların maliyet bedellerini ticari kazancın tespitinde doğrudan gider olarak dikkate alabileceklerdir.

251 no.lu GVK Tebliğinde belirtildiği üzere ticari işletmeye dahil malların (gıda maddelerinin) bağışlanması durumunda bu malların maliyet bedeli Gelir Vergisi Kanununun 40. maddesi çerçevesinde gider kaydedilir. Bu işlem, faturanın bir yandan gelir bir yandan da gider kaydedilmesi suretiyle gerçekleştirilir.

Öte yandan aynı Tebliğde bağış yapanlarca düzenlenecek belgelerin niteliğine ilişkin olarak açıklamalarda da bulunulmuştur. Buna göre, Gelir Vergisi Kanunu'nun 40. maddesine eklenen hüküm çerçevesinde indirim konusu yapılacak bağışa konu mal bedeli Vergi Usul Kanunu'nun 232. maddesinde belirtilen fatura düzenleme sınırının altında kalsa (326 no. lu VUK Genel Tebliği uyarınca fatura düzenleme alt sınırı 01.01.2004 tarihinden itibaren 440.000.000 TL olarak belirlenmiştir) dahi mutlaka fatura ile belgelendirilecek ve ayrıca taşıma için de sevk irsaliyesi düzenlenecektir. Bağışlanan gıda maddesine ilişkin bilgiler eksiksiz olarak bağış yapılan dernek veya vakıf adına düzenlenen faturada yer alacaktır. Mal bedeli olarak faturada, bağışa konu malın maliyet bedeli (yüklenilen katma değer vergisi hariç) yazılı olacaktır. Ayrıca faturada "İhtiyaç sahiplerine yardım şartıyla bağışlandığından KDV hesaplanmamıştır." ibaresinin yer alması zorunludur.

3.1.5.b.- Ticari Kazanç Dışında Kazanç Elde Eden ve Beyanname Veren Gelir Vergisi Mükelleflerine Getirilen Vergisel Teşvikler

5035 Sayılı Kanun'un 14. maddesi ile 193 Sayılı Kanun'un 89 nci maddesinin birinci fıkrasının 2 numaralı bendinin ikinci alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bent eklenmiştir.

".....Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye

Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedelinin tamamı, yıllık beyanname ile bildirilen gelirden indirilir."

Ticari kazancı olmayan ancak diğer gelir ve iratları olan (gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iradı, sair kazanç ve iradı) gelir vergisi mükellefleri gıda maddesi olarak yapmış oldukları bağışların maliyet bedellerinin tamamını yıllık beyanname ile bildirilen gelirden indirebilirler. 251 no.lu GVK Tebliğinde belirtildiği üzere bağışlanan gıda maddelerinin işletmeye dahil olmaması halinde ise, söz konusu malın maliyet bedeli (KDV

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

dahil) Gelir Vergisi Kanunu'nun 89. maddesi çerçevesinde yıllık beyannamenin bağış ve yardımlara ilişkin bölümüne yazılarak gelir vergisi matrahının tespitinde indirim olarak dikkate alınacaktır. Gelir Vergisi Kanunu'nun 89. maddesinde yapılan düzenleme çerçevesinde, yıllık beyannamede yer alacak gelir vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılacak işlemlerde bağışı yapan tarafından bir belge düzenlenmesine gerek bulunmamakta olup, varsa bağış yapılan malın edinimine ilişkin belgelerin saklanması zorunludur.

Ticari kazanç elde eden Gelir ve Kurumlar vergisi mükellefleri Gıda Bankacılığı yapan dernek ve vakıflara gıda maddesi olarak yapmış oldukları bağışların maliyet bedellerini ticari kazancın tespitinde doğrudan gider olarak dikkate alabildikleri halde, ticari kazanç elde etmeyen ancak diğer iratları elde eden gelir vergisi mükellefleri söz konusu bağışların maliyet bedelini beyanname üzerinden beyan edilen gelirden indirim konusu yapabilmektedirler. Yani ticari kazanç elde edenler söz konusu bağışları dolayısıyla zararda olsalar bile ilgili tutarları ticari kazançtan indirim konusu yapabilmektedirler. Buna karşın ticari kazanç dışında gelir elde edenlerin gelir vergisi beyannamelerinde beyan edilecek gelirleri mevcut değilse söz konusu bağışları tutarlarını indirim konusu yapmaları mümkün değildir. Bu nedenle söz konusu yasal düzenleme ile ticari kazanç elde eden gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerine daha fazla vergisel avantaj sağlanmıştır.

4- Avrupa Birliği'nde Gıda Bankacılığının Vergisel Boyutu

BIO by Deloitte tarafından 2014 yılında 12 Avrupa Birliği üye ülke üzerinde yapılan çalışma incelendiğinde;

Birleşik Krallık: Gıda bağışları Katma Değer Vergisi'ne tabidir ancak çoğu gıda ürünü %0 oranla vergilendirilmektedir. Alkollü içkiler, baharatlı atıştırmalıklar, sıcak yemekler, spor içecekleri, dondurma ve alkolsüz içecekler için standart oranlar uygulanmaktadır.

Belçika: Belçika Gıda Bankaları Federasyonu'na kayıtlı dokuz gıda bankasına yapılan gıda bağışları için Katma Değer Vergisi uygulaması yoktur. Federasyona kayıtlı olmayan yardım ve hayır kuruluşları ise bu uygulamadan faydalanamamaktadır. Gıda bağışlarına ilişkin herhangi bir mali teşvik uygulanmamaktadır.

Almanya: Gıda bağışları için Katma Değer Vergisi oranı %0 ya da sembolik oranda uygulanmaktadır. Nakit ya da gıda olarak yapılan bağışlar Kurumlar Vergisinden düşülebilir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

giderler olarak kabul edilmektedir. Üst sınır olarak şirket karının %20'si veya ilgili yılın gelirlerinin %0,4'ü artı ücretler ve maaşlar olarak belirlenmiştir.

İtalya: ONLUS olarak adlandırılan ve diğer kar amacı gütmeyen kuruluşlardan ayrı değerlendirilen gıda bankalarına yapılan gıda bağışlarında Katma Değer Vergisi yoktur. Bu kuruluşlara yapılan bağışlar yılda 70.000€ üst sınırı aşmayacak şekilde vergilendirilebilir karın %10'una kadar indirilebilir.

İspanya: Gıda bağışları malı piyasaya sürmek olarak kabul edilmekte ve bu sebeple gıda bağışlarına Katma Değer Vergisi uygulanmaktadır. Ticari faaliyetlerde Katma Değer Vergisi yüküne nihai müşteri katlansa da gıda bağışlarında bu sorumluluk bağış yapana aittir. Katma Değer Vergisi oranı çoğu gıda türü için %10 olmakla birlikte, ekmek, un, süt, peynir, yumurta, sebze ve meyveler için %4'tür. Gıda bağışı yapan şirketler, bağışlanan gıdanın net değerinin %35'ini Kurumlar Vergisinden mahsup edebilirler.

Yunanistan: Kamu sağlığını tehdit etmeyecek şekilde yapılan gıda, ilaç, kıyafet ve diğer bağışlar Katma Değer Vergisi uygulaması dışında kabul edilmektedir. Yakın gelecekte gıda bağışlarına ilişkin mali teşvik uygulaması öngörülmemektedir.

Portekiz: İhtiyaç duyanlara ulaştırılması koşuluyla belirli kurumlara yapılan gıda bağışlarına Katma Değer Vergisi uygulanmamaktadır. Gıda bağışları, hasılatın binde 8'ini aşmayacak şekilde, vergilendirilebilir kardan indirilebilir.

Macaristan: Kamu yararına çalışan kuruluşlara yapılan hayır bağışlarında Katma Değer Vergisi uygulaması yoktur. Yapılan bağışların değerine bağlı olarak %20'si Kurumlar Vergisi matrahından düşülebilir. Bağışların Macar Doğal Afet Fonu veya Macar Kültürel Fonu'na yapılması ve en az üç yıllık uzun süreli bağış anlaşması imzalanması durumunda bu oran %50'ye çıkmaktadır.

Polonya: Ekim 2013'ten itibaren gıda bağışları Katma Değer Vergisi dışında tutulmaktadır. Özel koşulların sağlanması durumunda, gıda bağışları vergiden indirilebilir gider olarak kabul edilirler ya da vergilendirilebilir karın %10'una kadar vergi matrahından düşülebilirler.

İsveç: Gıda bağışları Katma Değer Vergisi'ne tabidir. Yapılan bağışlar vergiden mahsup edilememektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Danimarka: Gıda bağışları Katma Değer Vergisi kapsamında değerlendirilmektedir. Bağış yapan şirketin borsaya kayıtlı olması koşuluyla, bağışlar 14800 Danimarka Kronu üst sınırla vergiden indirilebilir gider olarak kabul edilmektedir.

Fransa: Avrupa Birliği içinde en gelişmiş gıda yardım ağlarından birine sahiptir. Bağışlanan gıda için Katma Değer Vergisi yoktur. Fransız şirketleri yaptıkları bağışın %60'a kadarını, hasılatın %0,5'ini aşmayacak şekilde, hesaplanan Kurumlar Vergisiyle mahsup edebilirler. Üst sınır sebebiyle mahsup edilemeyen tutarlar takip eden beş yıl içinde kullanılabilir. Bağışlanan gıdanın değeri, maliyetinden değer kaybı çıkartılmasıyla hesaplanan net değer değeri olarak kabul edilmektedir. Fransa'da gıda ziyanın önlenmesi amacıyla çıkartılan yeni kanunla süpermarketlerin yenilebilir gıdayı çöpe atması yasaklanmıştır. Yeni kanunla birlikte süpermarketlerin satılamayan ancak yenilebilir gıdayı hayır kurumlarına veya hayvan yemi olarak bağışlaması zorunluluğu getirilmiştir.

5- Gıda Bankacılığı Faaliyeti Yürüten/Yürütecek Vakıfların Kuruluş İşlemleri ve Denetimi

5.1- Vakfın Tanımı ve Unsurları

Vakıfların kuruluş ve işleyişi ile ilgili hükümler Türk Medeni Kanunu, Vakıflar Kanunu ve Vakıflar Yönetmeliği'nde yer almakta olup, diğer ilgili mevzuatta da hükümler bulunmaktadır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 101. maddesinde vakfın tanımı "gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal toplulukları" olarak yapılmıştır. Bu tanımdan anlaşılabileceği üzere vakfı oluşturan en önemli iki unsur; özgülenecek bir malvarlığı ve malvarlığının özgüleneceği amaçtır. Vakfın amaç; hukuka uygun, belirli, anlaşılabilir olmalı ve süreklilik arz etmelidir. Cumhuriyetin Anayasa ile belirlenen niteliklerine ve Anayasanın temel ilkelerine, hukuka, ahlâka, millî birliğe ve millî menfaatlere aykırı veya belli bir ırk ya da cemaat mensuplarını desteklemek amacıyla vakıf kurulamaz. Vakfa özgülenecek malvarlığı ise vakfın amacını gerçekleştirmeye yeterli olmalı, vakfın amaç veya devamını imkansız veya yararsız hale getirmemelidir.

Gerçek ya da tüzel kişiler vakıf kurabilirler. Ancak kurucu gerçek kişi ise Türk Medeni Kanunu'nda belirlenen fiil ehliyetine sahip olmalı, tüzelkişi ise fiil ehliyetine sahip

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

olmakla birlikte, kuruluş statüsünde vakıf kurabileceğine ve vakfa malvarlığı özgüleyebileceğine dair hüküm olması gerekir.

Vakıflar özel hukuk tüzelkişisi olup, Türk Medeni Kanunu'nun 48. maddesinde belirtilen tüm hak ve yetkilere sahiptir. Vakıflar Genel Müdürlüğü denetim makamı olup, vesayet makamı değildir.

5.2- Vakfın Kuruluş Şekli

Vakıf kurma iradesi, noterde düzenleme şeklinde yapılacak bir resmî senetle veya ölüme bağlı tasarrufla açıklanır. Ancak vakfın kurulması için yetkili asliye hukuk mahkemesine başvurularak tescilinin sağlanması gereklidir. Vakıf, yerleşim yeri mahkemesi nezdinde tutulan sicile tescil ile tüzel kişilik kazanır. Resmî senetle vakıf kurma işlemi temsilci aracılığıyla yapılabilir. Ancak, temsil yetkisinin noterlikçe düzenlenmiş bir belgeyle verilmiş olması ve bu belgede vakfın amacı ile özgülenecek mal ve hakların belirlenmiş bulunması gereklidir.

5.3- Vakfın Tescili

Vakfın tesciline ilişkin açılan davada mahkemece davanın reddine ya da vakfın tesciline ilişkin vereceği karar, tebliğ tarihinden başlayarak bir ay içinde, başvuran veya Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından temyiz edilebilir.

Aynı şekilde, vakfın kurulmasını engelleyen sebeplerin varlığı hâlinde, Vakıflar Genel Müdürlüğü veya ilgililer, iptal davası açabilirler.

Tesciline karar verilen vakıf, vakfın yerleşim yeri mahkemesi nezdinde tutulan sicile tescil edilir.

Yerleşim yeri mahkemesinin yapacağı bildirim üzerine vakıf, Vakıflar Genel Müdürlüğünce merkezî sicile kayıt olunur ve Resmî Gazete ile ilân olunur.

Bir vakfın gıda bankacılığı amaç edinmesinde yasal hiçbir engel bulunmamaktadır. Amacında gıda bankacılığı bulunması açısından hiçbir özel şart da aranmamaktadır. Vergi muafiyeti bulunan vakıflardan istenen koşulların hiçbirisi amacında gıda bankacılığı bulunan vakıflarda aranmamaktadır.

Amaçları içerisinde gıda bankacılığı bulunan vakıflar her yıl faaliyette olan tüm vakıflarla aynı mevzuata tabi olup Vakıflar Genel Müdürlüğüne beyanname vermek zorundadırlar.

5.4- Vakıflarda Denetim

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

Vakıflar, özel hukuk tüzel kişiliğine sahiptir.

Vakıf yöneticileri, yıl sonundan itibaren altı ay içerisinde yapılacak iç denetim rapor ve sonuçlarını Vakıflar Yönetmeliğinin Ek-7'deki forma uygun olarak düzenleyerek rapor tarihini takip eden iki ay içerisinde ilgili bölge müdürlüğüne göndermekle yükümlüdürler.

Yeni vakıflar şube ve temsilciliklerini de denetleyerek her yıl verecekleri raporlarda bu alt birimlerle ilgili bilgilere yer verirler.

Vakıfların, şube ve temsilciliklerinin amaca ve yasalara uygunluk denetimi ile iktisadî işletme ve iştiraklerinin faaliyet ve mevzuata uygunluk denetimi Genel Müdürlükçe yapılır. Genel Müdürlük Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca vakıfların;

- a) Vakfiye ve vakıf senedinde yazılı amaç doğrultusunda faaliyette bulunup bulunmadıkları,
- b) Yürürlükteki mevzuata uygun yönetilip yönetilmedikleri,
- c) Mallarını ve gelirlerini vakfiye, 1936 beyannamesi ve vakıf senedindeki şartlara uygun kullanıp kullanmadıkları,
- d) Vakıf iktisadi işletmeleri ile iştiraklerinin iş ve işlemleri ile gerektiğinde vakıflara ait diğer iştiraklerinin iş ve işlemleri denetlenir.

Sonuç:

Gıda bankacılığı sanayi ve endüstri toplumlarının üretim biçimine bağlı olarak ortaya çıkmış bir sistem olarak değişen dünya koşulları çerçevesinde dönüşüme uğramış ve halen değişmektedir. Endüstriyel üretim arzının fazlalığı ile oluşan malların ihtiyacı olanlara dağıtılması olan sistemin çıkış noktası işletme ve firmaların üretim maliyetini düşürme gerekçesi ile oluşmuştur. Esas yönü bu olan gıda bankacılığının sisteminin ilişkili olduğu alan vergi ve vergi düzenlemeleri ile ilgili kurumlardır. Zira vergi muafiyetlerinin büyük firmalarca keşfedilmesi, hem firmaların karlılığını artırmaya hem de hayırseverlik şemsiyesi altında tanımdık problemlerini çözmeye imkân tanıyan gıda bankacılığını popüler kılmıştır. Bu nedenle son dönemde bu amaçla birçok dernek ve vakıf kurulmuş yahut tüzük ve senetlerine gıda bankacılığı faaliyeti eklenmiştir. Kar meselesinin gündeme gelmesi açısından değerlendirildiği zaman maliye ve vergi politikaları açısından değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu tür bir organizasyonun sağladığı sosyal fayda ve bu sosyal faydayı gerçekleştirme yönünde tüzel kişiliklerin çalışma alanının geliştirilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Osmanlı döneminde vakıf kurulması ve kurucu iradeye göre vakıf faaliyetlerinin incelenmesi pek çok çalışmaya konu olmuştur. Bu dönem vakıflarının kurucuları hayri bir amaçla kurdukları vakıfların vakfiyelerinde gariplere ve ihtiyaç sahiplerine yemek ve gıda dağıtımı ile ilgili şart olsa da bu faaliyetleri gıda bankacılığına benzetmek mümkün değildir. Günümüzde Vakıflar Genel Müdürlüğü idaresinde ve temsilinde bulunduğu vakıfların vakfiye şartları gereği hayır hizmetlerini yerine getirmektedir. Bu doğrultuda kuru gıda dağıtımı yapmakta ve Eyüp imaretinde iki bin kişiye her gün bir öğün sıcak yemek hizmeti vermektedir. Bu uygulamanın hem kavram hem de uygulamaya dönük mevzuat yönünden gıda bankacılığı uygulamasına benzetilmesi mümkün değildir.

Farklı amaçlarla geçmişte olduğu gibi bugünde vakıf kurulmaktadır. Bu vakıfların iştigal ettiği faaliyet açısından denetimi faaliyet gösterdiği sektörle ilgili işlemleri ilgili kurumlarca ve Maliye Bakanlığınca yürütülmektedir. Amaca ve yasalara uygunluk denetimi Vakıflar Genel Müdürlüğünce yapılmaktadır. Aynı şekilde amaçları arasında gıda bankacılığı olan vakıfların sektörel denetimi ilgili kuruluşlarca yapılmakta, vergi denetimi ve vergi istisnası/indirimi yönünden Maliye Bakanlığınca denetlenmekte ve belirlenmektedir. Gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan çalışma şekilleri ve uygulama örnekleri vakıfların özel hukuk tüzel kişiliğinin uhdesindedir.

Başbakanlık Diyanet İşleri Başkanlığı 15.12.2017 tarih ve 69942030-951.01.11-E.1 17125 sayılı cevabi yazısında,

İSLAM DİNİ İLKELERİ AÇISINDAN GIDA BANKACILIĞI

Gıda Bankacılığı organizasyonu günümüz dünyasında yeni bir uygulamadır. Bununla birlikte muhtaç ve fakirlerin ihtiyaçlarının giderilmesi konusu, İslam'ın en temel kurallarından olduğu gibi tarih boyunca Müslüman toplumların ana gündem maddelerinden biri olmuştur. Müslümanlar bir yandan ihtiyaç sahiplerine yardım ulaştırmak için çeşitli mekanizmalar geliştirirken bir yandan da bu yardımlar yapılırken ihtiyaç sahiplerinin onur ve şahsiyetlerinin zedelenmemesi için farklı yöntemlere yönelmişlerdir. Nitekim Osmanlı toplumunda uzun yıllar uygulanmış olan yardım eden ve yardım alanın birbirlerini görmediği, böylece ihtiyaç sahiplerinin incinmesini önleyen zarif bir yardım şekli geliştirilmiştir ki bu uygulama "sadaka taşı" olarak kayıtlarımızda yer almıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Gıda Bankacılığının Hedefleri

Gıda bankacılığının gerek işletme/mal sahibi gerek muhtaçlar açısından pek çok amacı vardır. Ancak bunlar arasında en önemlileri, çeşitli sebeplerle (yoksulluk, savaş, kıtlık vb.) muhtaç hâle gelenlerin yaralarının bu yolla bir nebze olsun sarılabilmesi, bunun yanında israfın önlenmesidir.

İsraf, "*Gerçek, meşru ve mâkul olanın dışına çıkma, itidalden sapma, gereksiz yere para, zaman, emek vb.ni harcama, savurganlık, tutumsuzluk, aşırı gitme, sınırların ötesine geçme, bir ürünü/malı kötü kullanarak kullanım ömrünü azaltma, ihtiyaçtan fazla harcama*" gibi anlamlara gelmektedir.

İsraf, İslam'da haram kılınmıştır. Nitekim Kur'ân-ı Kerim'de, "Yiyin, için, fakat israf etmeyin. Çünkü Allah israf edenleri sevmez" (A'raf, 7/31) buyurulmuştur. Hz. Peygamber (s.a.s.) de, "Kibre kapılmadan ve israf etmeden yiyiniz, içiniz, giyininiz ve sadaka veriniz." (Buhârî, Libâs, 1), "Yüce Allah dedikodu etmeyi, anlamsız çok soru sormayı ve malı israf etmeyi sizin için hoş karşılamamıştır." (Buhârî, İstikraz, 19) vb. hadis-i şeriflerle israftan kaçınılmasını emretmiştir.

2012 yılında yapılan bir araştırmanın sonuçları ülkemizde israfın hangi boyutlara ulaştığını gözler önüne sermektedir. Buna göre, günde 25.295, yılda 9,2 milyon ton ekmek üretilmektedir. Bu oran günde 101 milyon, yılda 37 milyar adet ekmeğe denk gelmektedir. Buna mukabil günde 95 milyon adet ekmek tüketilirken, 6 milyon adet ekmek israf edilmektedir. Böylece ülkemizde yıllık 1,546 milyar TL değerinde 2,1 milyar adet ekmek çöpe atılmaktadır. Ülkemizde bir yılda çöpe atılan 2,1 milyar adet ekmeğin parasal değeri 1,5 milyar TL'dir. Bu parayla 80 hastane, 500 okul inşa edilebilir veya 500 km yol yapılabilir. Ülkemizde israf edilen ekmekle on binlerce konut ve onlarca köprü inşa edilebilir.

2012 yılında fırınlarda üretilen ekmeğin % 3,1'i israf edilmiştir. Kurumsal israf oranı ise; lokanta ve otellerde % 1,8; personel yemekhanelerinde % 0,7; öğrenci yemekhanelerinde ise % 1,4 olarak tespit edilmiştir. Bireysel parça ekmek israfı personel yemekhanelerinde %8,7; öğrenci yemekhanelerinde ise % 14,1 olarak bulunmuştur. Öte yandan ülkemizde bir yılda çöpe atılan ekmekle 542 bin ton buğday israf edilmektedir.

Zekât ve Gıda Bankacılığı Arasındaki İlişki

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Zekât, Kur'an-ı Kerim'de belirtilen yerlere (Tevbe, 9/60) sarf edilmek üzere dinen zengin sayılan kişilerin mallarından belli bir payın fakirlere aktarılması işlemidir. İslâm'ın beş temel esasından biri olan zekât, varlıklı kişinin isteğine bırakılmış gönüllü bir yardım değil, zenginin dinen yerine getirmekle yükümlü olduğu malî bir görevdir. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulmaktadır:

"Mallarında (yardım) isteyen ve (iffetinden dolayı isteyemeyip) mahrum olanlar için bir hak vardır." (Zâriyât, 51/19)

"Onların mallarından, onları kendisiyle arındıracağın ve temizleyeceğin bir sadaka (zekât) al ve onlara dua et" (Tevbe, 9/103)

Zekât, fitre, sadaka ve vakıf gibi müesseseler işletilerek toplumda açlık, yoksulluk ve fakirlik problemine büyük oranda çözüm bulunabilir. Böylelikle farklı toplum kesimleri arasındaki nefret, kin, hırs, haset ve düşmanlık gibi olumsuz duygu ve düşüncelerin yerini, karşılıklı anlayış, sevgi, saygı, toplumsal huzur ve barış alır. Cinayet, yağmalama, hırsızlık, dilencilik gibi insan onurunu rencide eden birçok olumsuz tutum ve davranışın önüne geçilir. Mala ve cana karşı işlenen suçlar azalır. Böylece zekât yoluyla toplumda can, mal, nesil ve servet korunmuş olur.

Zekât, nakdî olarak verilebileceği gibi aynî olarak da verilebilir. İslami ilimler ve özellikle fıkıh mirasımız bu konuda geniş bir açılıma sahiptir.

Dinî açıdan önemli olan husus, zekâtın Kuran-ı Kerim'de tek tek sayılan hak sahiplerine (mesârif) bizzat ulaştırılmasıdır. Bu işlem doğrudan zekâtı verecek kişi tarafından yapılabileceği gibi onun vekâletiyle başka bir gerçek ya da tüzel kişi aracılığıyla da yapılabilir.

Bu iki ilke çerçevesinde zekât, insanın tabîî, aslî ve zaruri ihtiyaçlarına dâhil olan gıda, temizlik malzemesi, kıyafet ve yakacak maddesi olarak da ödenebilir. Sayılan kalemlerin, ihtiyaç sahibi ve dinî anlamda yoksul kabul edilen kimselere, tüzüklerinde bu yönde hüküm bulunan dernek veya vakıflar aracılığıyla ulaştırılması mümkündür.

Zekât verecek kişi, adı geçen maddeleri zekât niyetiyle ve gerçek hak sahiplerine ulaştırılması vekâletiyle gıda bankacılığı da yapan hayrî kuruluşlara verdiğinde ve bu kuruluşlar da kendilerine teslim edilen malzemeleri dinî hassasiyetlere uyarak vekâlet doğrultusunda yoksullara temlik ettiğinde bu ibadeti eda etmiş sayılır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Sonuç itibariyle, zekât, dinin emrettiği temel ibadetlerden biri olduğu için gıda bankasına yapılan yardımlarda bazı hususların göz önünde bulundurulması hem ibadetin özüne daha uygun, hem zekâtı verenin kalbinin mutmain olması açısından yerinde olacaktır.

Bu bağlamda;

1. Zekât, Müslümanlardan alınan ve fakirlere ulaştırılan bir yardım mahiyetindedir. Bir kimseye zekât verilebilmesi için aranan bazı şartlar vardır. Bu şartları taşımayanlara zekât verilemez. Zekâtın verilebileceği yerler Kur'an-ı Kerim'de ismen sayılarak belirtilmiştir. Bunlar; fakirler, yoksullar (miskinler), esaretten kurtulacaklar, borçlular, Allah yolunda cihad edenler (fî sebîlillah), yolda kalmış olanlar, zekât toplamakla görevlendirilen memurlar ve müellefe-i kulûbdur (kalpleri İslam'a ısındırılmak istenen kimseler) (Tevbe, 9/60). Bu âyette belirtilenler tüzel kişilikler değil; bireylerin kendileridir. Buna göre zekât bizzat bireye veya onun vekiline verilmelidir.

Bu bakımdan gıda bankası yardım kabul ederken zekât olarak verilen bağışları genel yardım bağışlarına dâhil etmeden ayrı bir kalemden toplayıp bunları sadece zekât alabilecek konumda olanlara vermelidir.

2. Gıda bankalarının zekât olarak kabul ettiği bağışları İslam dininin zekât için öngördüğü kişilere ulaştırması gerekeceğinden, gıda bankalarının kendilerine yardım talebiyle başvuran kişilerin zekât alabilecek kapsamda olup olmadıklarını incelemesi gerekmektedir. Gerekli araştırma yapılmadan zekât verilen kişinin bunu hak eden sınıflardan olmadığı anlaşılırsa, zekât geçerli olmaz, yeniden verilmesi gerekir.

3. Zekât ibadetinin gereğince edası için hem zekât verecek kişinin, hem gıda bankacılığı yapan kuruluşların hem de bunun mevzuatını belirleyen makamların kendi üzerlerine düşen sorumlulukları büyük bir duyarlılıkla yerine getirmeleri gerekir. Bu bağlamda sistemin amacına uygun olarak işleyip işlemediği ilgili kurumlarca sürekli denetlenmelidir.

4. Oluşturulması muhtemel Gıda Bankaları Birliği vb. çatı teşekküllerde Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan bir temsilci bulunmasının isabetli olacağı değerlendirilmektedir.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

**5.7. ARTAN YEMEKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ KONUSUNDA TBMM VE
TÜM BAKANLIKLARIN YAZILI BEYANLARI**

Komisyonumuzun çalışmalarına esas olmak üzere tüm Bakanlıklar ile TBMM'den israfı önlemek adına artan yemekleri değerlendirme konusunda bilgi talep edilmiştir. Bahse konu bilgi talebiyle ilgili kurumların yazılı cevaplarındaki hususlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

İSRAFI ÖNLEMELER ADINA ARTAN YEMEKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN TABLO	
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET BAŞKANLIĞI	TBMM İdari Teşkilatı bünyesinde yürütülmekte olan Sosyal Sorumluluk Projesi kapsamında yemekhanelerde artan yemekler, 2014 yılının Temmuz ayından itibaren düzenli bir şekilde Demetevler Onkoloji Hastanesi karşısında bulunan hasta ve hasta yakınlarının kaldığı pansiyona gönderilmekte ve teslim edilen porsiyon miktarı, tutanakla kayıt altına alınmaktadır. Bu kapsamda israfın önlenmesi amacıyla 2014 yılında 6.240 porsiyon, 2015 yılında 13.027 porsiyon, 2016 yılında 6.593 porsiyon artan yemek hasta ve hasta yakınlarının kaldığı pansiyona gönderilmiştir.
ADALET BAKANLIĞI	Bakanlığımız yemekhanesinde günlük olarak tutulan yemek istatistikleri sayesinde hangi yemek menusunun ne kadar tüketildiği belirlenip israf büyük ölçüde önlenmektedir. Tutulan istatistiklere rağmen artan yemekler nöbetçi personel için verilen akşam yemeğinde ve bir sonraki günün yemek menüsünde değerlendirilmektedir.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI	Kurumumuz yemekhanesinde yemek mevcudu günlük kişi sayısı dikkate alınarak çıkarılmakta olup israfı önlemek adına yemek gramajlarında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Gıda Rasyonu referans alınarak imalat yapıldığından artan yemek miktarı çoğunlukla değerlendirilemeyecek miktarda olmaktadır. Ayrıca kişilerden artan yemek atıklarının değerlendirilmesine ilişkin çalışmalarımız kapsamında civardaki hayvan barınaklarıyla

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

	görüşmelerimiz devam etmektedir.
AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI	Bakanlığımız ile Bakanlığımıza bağlı ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarımız personelinin öğle yemeği ihtiyaçları hizmet alımı kapsamında firma üzerinden karşılanmaktadır. Yapılan sözleşme gereği ilgili firma tarafından pişirilmiş servise hazır yemekler, belirlenen saatlerde Bakanlığımıza getirilerek firmanın kendi personeli tarafından servis edilmekte olup yemek saati sonunda ise kalan yemekler geri götürülmektedir.
BAŞBAKANLIK	Kurumumuz bünyesinde yemek üretimi yapılırken porsiyon ayarlaması yapılmakta, günlük üretilecek yemek miktarı gerekli istatistiksel çalışmalar yapılarak belirlenmektedir. Böylece yemek israfı minimumda tutulmaktadır. Kalan yemek olduğu takdirde ise Kızılay Ankara Şubesi Başkanlığına gönderilmektedir.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	Bakanlığımız yemekhanesinde kartlı geçiş sistemi ile günlük yemek takibi yapılmakta olup, yemek hazırlama işlemlerinde geçiş sayıları dikkate alındığından yemek fazlasının bulunmadığı, ekmek fazlası kaldığında ise -18 derecede saklanarak köfte yapımında değerlendirilmekte olduğu tespit edilmiştir. Konu ayrıca, Bakanlığımız İlgili Kuruluşlarına da iletilmiş olup, alınan cevapta; Kurumlarda çıkartılan tabldot yemek miktarının, bu hizmetten yararlanmak isteyen personelin elektronik ortamda yaptığı başvuruya göre belirlenmekte olduğundan yemek israfının önleildiği, yapılan kontrollerde de yemek israfının olmadığı gözlemlendiği, yemeğe gelmeyen %1 ile %3 arasındaki personel nedeniyle kalan yemeğin ise akşam nöbetçi olarak görev yapan personele verilerek değerlendirildiği bildirilmiştir.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI	Bakanlığımız ana hizmet binası mutfağında; merkez teşkilatı birimleri ile Ankara Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünde görevli toplam 3.500 (üçbinbeşyüz) personelden yemekhane hizmetinden faydalanmak için önceden başvuru alan 1.800 (binsekizyüz) personel için yemek

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

	üretilmektedir. Yemekhane hizmetleri aylık abonelik sistemi ile yürütüldüğünden, hizmetten faydalanacağını önceden bildirerek sisteme abone olan personel sayısı kadar yemek üretilmekte olup, israfa neden olacak herhangi bir durum oluşmamaktadır. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüz personelinin yemek ihtiyaçları açık ihale usulü ile birim fiyat üzerinden yapıldığından dolayı Merkez ve bağlı birimlere sunulan yemek sayıları yemek talebinde bulunan personel sayısına göre üretildiğinden, israf ve yemek artması gibi durumlara mahal vermemek adına gerekli hassasiyet gösterilmektedir.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI	Bakanlığımız bünyesinde bulunan yemekhanelerde, artan yemekler Çankaya Belediyesi Sahipsiz Sokak Hayvanları Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi'ne düzenli olarak gönderilmektedir.
EKONOMİ BAKANLIĞI	Bu çerçevede, Bakanlığımız Merkez Teşkilatında artan yemek bulunmadığı ayrıca, Bakanlığımıza bağlı Taşra Teşkilatında yapılan denetimlerle ilgili olarak Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğüne görüş sorulmuş olup, 26.08.2016 tarihli ve E-46179 sayılı cevabi yazılarında; Ticari kalite denetimlerine ilişkin usul ve esasları düzenleyen 2016/21 sayılı "Bazı Tarım Ürünlerinin İhracatında ve İthalatında Ticari Kalite Denetimi Tebliği'nin numune alımına ilişkin 13 üncü maddesinin 5 inci fıkrası uyarınca, firma tarafından geri alınmayan numuneler, geliri Bakanlığımız Döner Sermaye İşletmesi hesabına kaydedilmek üzere Bölge Müdürlüklerince kurulan Numune Satış Komisyonu tarafından satışa çıkarıldığı bu suretle söz konusu numuneler, israf edilmeden ülkemiz ekonomisine kazandırıldığı belirtilmektedir.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	Bakanlık yemekhanesinde, personel sayısına göre yemek üretimi planlanmakta olup, artan yemek olmamasına dikkat edilmektedir. Diğer taraftan, bağlı kurum ve kuruluşlarımızda da aynı hassasiyet

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

	gösterilmekle birlikte artan yemekler ihtiyaç sahiplerine ve hayvan barınaklarına gönderilmektedir. Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü Bu kapsamda, Genel Müdürlüğümüz personel yemekhanesinde, yemek miktarları personel sayısı doğrultusunda belirlenmesi nedeniyle artan yemek bulunmamakta olup, Başkanlığımızda yemek israfı gerçekleşmemektedir. Bununla birlikte, yemek sonrası tabaklarda kalan artık yemekler hayvan barınaklarına gönderilmektedir. Spor Loto Teşkilat Başkanlığı Teşkilat Başkanlığımızda az miktarda yemek artması durumunda, israfı önlemek amacı ile ihtiyaç sahiplerine dağıtılmaktadır.
GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI	Bakanlığımız ve ilgili kurum, kuruluşlarında günlük personel, kursiyer ve misafir sayısına göre yemek çıkarılmakta olup, olası durumlarda artan yemekler; kimi Müdürlüklerimizde aş evleri veya hayvan barınaklarına gönderilmektedir. Bakanlığımızca ekmek israfı ile israftan kaynaklanan ekonomik kayıpların önlenmesi ve daha sağlıklı olan tam buğday ekmeği tüketiminin yaygınlaştırılması amacıyla 17 Ocak 2013 tarihinde "Ekmek İsrafını Önleme Kampanyası" başlatılmıştır. Kampanya çalışmaları 02.04.2013 tarihli ve 28606 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan 2013/3 sayılı Başbakanlık Genelgesi ve 16.02.2015 tarihli Yüksek Planlama Kurulu (YPK) Kararı doğrultusunda yürütülmektedir. Kamu kurum ve kuruluşları, STK'lar, özel sektör firmaları, üniversiteler ve diğer eğitim kurumlarının katkısıyla yürütülen Kampanya çalışmaları, 10. Kalkınma planında yer alan "Yurt İçi Tasarrufların Artırılması ve İsrafın Önlenmesi Programı'nın YPK Kararı haline getirilmesiyle 2018 yılı sonuna kadar Toprak Mahsulleri Ofisi koordinatörlüğünde sürdürülecektir. Kampanyanın amacı; ekmeğin ihtiyaç kadar üretilmesi, tüketilebilecek

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

	kadar satın alınması, hayvan beslemede kullanılmaması, hiçbir şekilde çöpe atılmaması ve sağlık açısından önemli bir gıda olan tam buğday ekmeği tüketiminin yaygınlaştırılması konularında bilinç ve duyarlılık oluşturulmasıdır. Kampanyanın özde hedef kitlesi çocuklarımız, gençlerimiz ve kadınlarımız olup süreç içerisinde; Milli Eğitini, Aile ve Sosyal Politikalar ve Sağlık Bakanlıkları, 81 il valiliği, kaymakamlıklar, üniversiteler, TELEKOM, PTT, THY gibi kuruluşlar, STK'lar, özel eğitim kurumu ve özel sektör firmaları ile işbirliği içerisinde hedef kitleye yönelik 863 etkinlik gerçekleştirilmiştir. Halkımızın her kesimine açık olan bu etkinliklerde; açılan stantlar, dağıtılan kitap ve broşürler, sergilenen afişler, izletilen kamu spotları, sunumlar, bildiriler, konferanslar, sempozyumlar, çeşitli yarışmalar, şöenler vasıtasıyla israf konusu ayrıntılı olarak işlenmeye devam edilmektedir. Halkımızda tasarruf bilincinin yerleşmesi açısından 2013 yılından itibaren düzenlenen etkinliklerde dağıtılmak üzere; 2013 yılı Kampanya Sonuçları Kitabı, Türkiye'de Ekmek İsrafı Araştırması, 2015 yılı Kampanya Kitabı. Ekmek İsrafını Önleme ve Tam Buğday Ekmeği broşürleri, magnetler, afişler, önlükler, çantalar yaptırılmış olup bu materyallerin düzenlenen etkinliklerde katılımcılara dağıtılmasına devam edilmektedir. Ülkemizde ekmek israfının önlenmesi açısından bayat ekmeklerin değerlendirilmesi konusu oldukça önemlidir. Konuyla ilgili olarak bayat ekmeklerden yapılabilen yemek, aperatif ve tatlı tariflerinin (81 adet tarif) yer aldığı, ayrıca ekmeğin besin değeri, ekmek alınırken nelere dikkat edilmesi gerektiği ve ekmeğin sağlıklı saklama şartlarına dair bilgilerin verildiği "Bayat Ekmekli Yemek Tarifleri" isimli bir kitapçık hazırlanmıştır. Ayrıca bayat ekmeklerin hayvan yemi olarak değerlendirilmesine
--	--

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

	dönük çalışmalar yürüten belediyelere ve bu uygulamaları haber yapan televizyonlara uyarı yazıları gönderilmektedir. Bu çerçevede yerel yönetimlerce yapılan uygulamaların önlenmesi için Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü ile işbirliği yapılarak bayat ekmeklerin evcil hayvan barınaklarında veya mücavir alan içerisinde yer alan ve sütçülük ve besicilik yapan işletmelerde kullanılmasını önlemek için "belediyelere duyurulması" ibaresiyle 81 il valiliğine resmi yazılar gönderilmiştir. Yukarıda belirtilen çalışmalar ve yurt çapında düzenlenen etkinlikler herhangi bir özel bütçe ile değil tamamen gönüllülük esasına göre yapılmış olup ilgili Başbakanlık Genelgesi ve YPK Kararı gereği tüm kurum ve kuruluşlar ile iş birliği içerisinde çalışmalara devam edilmektedir.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI	İsrafi önlemek amacıyla merkez teşkilatımız, bölge müdürlüklerimiz ve bağlantı yemek servislerinde artan yemeklerin ne şekilde değerlendirildiğine dair alınan yazılar da özetle, genelde yemek israfı olmadığı, yemeklerin arttığı günlerde ise artan yemeklerin yemekhane de çalışan personele ve hayvan barınaklarına verildiği bildirilmiştir.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	Bakanlığımız ile bağlı kuruluşlarında yemekler personel sayısı doğrultusunda belirlenen yemek gramajlarına göre çıkarılmakta olup bazı birimlerimizde artan öğle yemekleri mesai saatleri dışında çalışmak zorunda kalan personele aynı gün akşam yemeği olarak verilmektedir. Bu kapsamda yemek artması ve israfı bulunmamaktadır.
KALKINMA BAKANLIĞI	Bakanlığımız merkez teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşlarımızda üretilen yemek miktarları, yapılan planlama doğrultusunda, personel sayısı ile orantılı olarak belirlenmektedir. Bu çerçevede günlük ihtiyaç doğrultusunda üretilen yemekler artmamakla birlikte istisnai durumlar ortaya çıkması halinde hijyen ve sağlık şartlarına mutlak riayet etmek suretiyle nöbetçi personele sunularak değerlendirilmektedir.
KÜLTÜR VE	Bakanlığımız yemekhanelerinde israfı önlemek için personel sayısına

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

TURİZM BAKANLIĞI	göre günlük yemek çıkarılmakta ve mümkün olduğu ölçüde yemek artırılmamasına dikkat edilmektedir.
MALİYE BAKANLIĞI	Bilindiği üzere 657 Devlet Memurları Kanununun 212 inci maddesi uyarınca hazırlanarak 19/11/1986 tarihli ve 86/11220 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğine istinaden, yemek yardımı yemek verme şeklinde yapılmaktadır. Bakanlığımız merkez personeli için, bakanlık hizmet binasında bulunan yemekhanede bu hizmet Başkanlığımız tarafından yemek hizmeti alımı olarak 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre ihale usulü ile sağlanmaktadır. Öğle yemeği günlük siparişlere göre üretilmekte olup, yenilen yemek kadar yükleniciye ödeme yapıldığından artan yemeğimiz bulunmamaktadır. Ancak artık yemeklerin hayvan barınaklarında değerlendirilmek üzere belediyeler nezdinde çalışma yapılmaktadır.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI	Bakanlığımız ve Bakanlığımıza bağlı birim yemekhanelerimizde personel sayımıza göre yemek çıkarılmakta olup, yemeklerin artması durumunda bir sonraki öğünde değerlendirildiği için artan yemek bulunmamaktadır.
MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI	Millî Savunma Bakanlığı bağlı ve ilgili kuruluşları olan Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı, Makina Kimya Endüstrisi Kurumu ve Savunma Sanayii Müsteşarlığı bünyesinde hazır yemek hizmeti verilmektedir. Yemek hizmetinden yararlanmak isteyen personel sayıları firmalara bir gün önceden bildirilerek tedariki sağlanmakta, dolayısıyla herhangi bir israfa sebebiyet verilmemeye çok büyük özen ve gayret gösterilmektedir. Bakanlığımız bağlı kuvvet komutanlıklarının birlik ve kışlalarında ise günlük yemek ihtiyacı, birlik veya kışlaların durumuna göre tespit edilerek yemek artıklarının oluşmasına imkân verilmeyecek şekilde karşılanmaktadır.
ORMAN VE SU	Bakanlığımız Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı ve Doğa Koruma

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

İŞLERİ BAKANLIĞI	ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ile birlikte, yaklaşık 2 yıldır yürütülen bir proje kapsamında, yemekhanemizde artan yemeklerin hayvan barınaklarına gönderilmesi sağlanmaktadır. Proje kapsamında, ekte örnekleri gönderilen afişler yemekhanemizin girişine ve duvarlarına asılmış olup yemek masalarına da uyarı amaçlı çıkartmalar konulmuş; yemekleri muhafaza etmek için logolu poşetler ve kovalar ile taşıma arabası yaptırılmıştır. Artık yemekler, her gün düzenli olarak Ankara Büyükşehir Belediyesinden gelen taşıtla, hayvan barınaklarına gönderilmektedir. Bakanlığımız bağlı kuruluşlarından Orman Genel Müdürlüğü ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 5. Bölge Müdürlüğü yemekhaneleri de bu projeye dahil edilecektir.
BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI	Bakanlığımız merkez teşkilatı yemekhanesinde yemekler; senelik, mazeret, sağlık izinlerindeki personel sayısı ile yemek ihtiyacım Bakanlığımızdan temin eden Bağlı ve İlgili Kuruluşlarımızın (Türk Patent Enstitüsü, Şeker Kurumu) talepleri dikkate alınarak hazırlandığından israf söz konusu değildir. Diğer İlgili Kuruluşlarımızın yemek ihtiyacı ise yüklenici firmalar marifetiyle temin edilmektedir.
ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI	Bakanlığımız personeline çalışma günlerinde öğle yemeği hizmeti veren Yemekhanemizin yemek hazırlığı; yemek yiyen personelin kazan mevcudu ve yemek menü talebi dikkate alınarak yapılmaktadır. Saklama koşulları sağlanan artan yemekler bir sonraki günde değerlendirilmektedir.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

6. ALT KOMİSYONUN YAPTIĞI TOPLANTILAR

Alt Komisyonun 21.6.2016 tarihinde gerçekleştirdiği toplantıda İstanbul Milletvekili Mihrimah Belma SATIR alt komisyon başkanlığına seçilmiştir. Alt Komisyon tarafından yapılan toplantılar ile bu toplantılara Komisyonu bilgilendirmek üzere katılan kurum, kuruluş ve ilgili uzman şahıslar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Alt Komisyon Toplantıları ve Toplantıya Katılıp Görüşlerinden Yararlanılan Kişiler Tablosu		
Yapılan Toplantılar	Toplantıya Katılan Kurum/Kuruluş ve Sivil Toplum	Katılımcılar
1.Toplantı 21/6/2016	Dilekçe Sahibi	Hakan TOPÇU
2.Toplantı 27/7/2016	İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı	Mahmut Esat GÜRSER Dernekler Denetçisi
		Mehmet Fatih GÜNAY Şube Müdürü
	Deniz Feneri Derneği	Ali KARAYILAN Genel Müdür
	Dost Eli Konya Gıda Bankası Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği	Hüseyin AYBİLEK Yönetim Kurulu Üyesi
	Temel İhtiyaç Derneği	Serhan SÜZER Yönetim Kurulu Başkanı
		Aziz AKGÜL Yönetim Kurulu Üyesi
		Yasemin UYAR Genel Sekreter
	Altıeylül Hayat Ağacı Derneği	Uğur BABUR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

Alt Komisyon Toplantıları ve Toplantıya Katılıp Görüşlerinden Yararlanılan Kişiler Tablosu		
Yapılan Toplantılar	Toplantıya Katılan Kurum/Kuruluş ve Sivil Toplum	Katılımcılar
		Dernek Başkanı
		Fatih ÖZEL Dernek Üyesi
	Cansuyu Yardımlaşma ve Dayanışma	Cemalettin LAFÇI Genel Başkan Yrd
	Türkiye Kızılay Derneği	Dr. Mehmet GÜLLÜOĞLU Genel Müdür
		İlkay BUCAK Birim Yöneticisi
	Beşir Sosyal Yardımlaşma Derneği	Fatih SARIYAR Genel Müdür
	İnsani Yardım Derneği	Şükrü CAN Kurucu Üye
	Hayrat İnsani Yardım Derneği	Ferit KAYA Dernek Üyesi
		Yavuz YETELER Dernek Üyesi
3.Toplantı 3/8/2016	VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	Adnan ER Vakıf Hizmetleri Dairesi Başkanı
		Oya ERCİL 1.Hukuk Müşaviri
	Çilek Vakfı	Remzi YILDIZ Yönetim Kurulu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

Alt Komisyon Toplantıları ve Toplantıya Katılıp Görüşlerinden Yararlanılan Kişiler Tablosu		
Yapılan Toplantılar	Toplantıya Katılan Kurum/Kuruluş ve Sivil Toplum	Katılımcılar
	Sosyal Market Vakfı	Asım BAYRAM Vakıf Müdürü
		Mustafa ERDEM Beyoğlu Belediyesi Başkan Yrd
		Mehmet AKPINAR Vakıf Genel Koordinatörü
4.Toplantı 17/8/2016	GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI	Dr. Nihat PAKDİL Müşteşar Yrd.
		Selman AYAZ Daire Başkanı
		Dr.Neslihan ALPER Daire Başkanı
		Nejdet KARAKUŞ Hukuk Müşaviri
		Selda COŞKUN AB Uzmanı
	MALİYE BAKANLIĞI	Veysel TEKİN Gelir İdaresi Grup Başkanı
		Aysun ÖZDAMAR ULUÇAY Müdür V.
		Osman FİDAN Müdür V.
		Selda KIRAÇ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

Alt Komisyon Toplantıları ve Toplantıya Katılıp Görüşlerinden Yararlanılan Kişiler Tablosu		
Yapılan Toplantılar	Toplantıya Katılan Kurum/Kuruluş ve Sivil Toplum	Katılımcılar
		Uzman
	AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI	Mete ÇEVİK AB İşleri Uzmanı
	AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI	Esmâ TEKİNARSLAN Daire Başkanı
		Kürşad Atilla ÖZDEMİR Uzman
		Mustafa Sencer KİREMİTÇİ Uzman
		Ayhan Banu ACUN Uzman
5. Toplantı 11/05/2017	GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI	Dr. Nihat PAKDİL Müsteşar Yrd.
		Dr.Neslihan ALPER Genel Müdür Yrd.V.
		Selman AYZAN Daire Başkanı
		Füsun HİLMİOĞLU Hukuk Müşaviri
		Ahmet Volkan GÜNGÖREN Daire Başkanı
		Ayhan BARAN Çalışma Grup Sorumlusu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

Alt Komisyon Toplantıları ve Toplantıya Katılıp Görüşlerinden Yararlanılan Kişiler Tablosu		
Yapılan Toplantılar	Toplantıya Katılan Kurum/Kuruluş ve Sivil Toplum	Katılımcılar
	AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI	Esmâ TEKİNARSLAN Daire Başkanı
	Türkiye Kızılay Derneği	İlkay BUCAK Birim Yöneticisi
		Selman DEMİR
	Temel İhtiyaç Derneği	Serhan SÜZER Başkan
6. Toplantı 14/06/2017	DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	Dr. Ekrem KELEŞ Din İşleri Yüksek Kurul Başkanı
		Dr. Yavuz ÜNAL Diyanet İşleri Bşk. Yrd.
7. Toplantı 15/11/2017	AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI	Mustafa KARAMAN Müsteşar Yardımcısı
		Hakkı ÖZTÜRK Müsteşar Yardımcısı
	GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI	Muharrem SELÇUK Genel Müdür
	GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	Rıza ÇELEN Başkan Yardımcısı
		Mehmet AKARSLAN Grup Başkanı
	Türkiye Kızılay Derneği	İlkay BUCAK

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

Alt Komisyon Toplantıları ve Toplantıya Katılıp Görüşlerinden Yararlanılan Kişiler Tablosu		
Yapılan Toplantılar	Toplantıya Katılan Kurum/Kuruluş ve Sivil Toplum	Katılımcılar
	Adana Dosteller Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği	Miray Erden KAYHAN
		Selman SERTKAYA YK Üyesi
		Selçuk KİPER YK Üyesi
	Hatay Yardımlaşma Derneği	Rahmi VARDI Başkan
		Serhat ÇAĞ
	Şahinbey Eğitim, Sosyal, Sağlık, Kültür, Spor Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği	Tolga GÜLMEZ Vakıf Müdürü
		Sait ŞAHİN Sayman
		İsmail ASLAN İnceleme Görevlisi
		Süleyman ÜNALAN İnceleme Görevlisi
	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği	İbrahim BAYAR 1.Hukuk Müşaviri
		Burkay ARAZ Hukuk Müşaviri
	Yetimler Kervanı Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği	İhsan ÇOLAK Başkan

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

Alt Komisyon Toplantıları ve Toplantıya Katılıp Görüşlerinden Yararlanılan Kişiler Tablosu		
Yapılan Toplantılar	Toplantıya Katılan Kurum/Kuruluş ve Sivil Toplum	Katılımcılar
	Türkiye ziraat Odalar Birliği	Mehmet Fethi GÜVEN Teknik Hiz. Krl. Başkanı
	Türkiye Gıda ve İçecek Sanayii Dernekleri Federasyonu	Burhan SAKKAOĞLU TGDF Danışmanı
		Ali Reşat YILMAZBİLEN TGDF Danışmanı
	Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği	Mustafa OZAN Kurumsal İletişim Koordinatörü
	Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği	Nevzat AKKAYA Denetleme Kurulu Üyesi
	Türkiye İhracatçılar Meclisi	Fadime Nebile MERCAN
	Fazla GIDA A.Ş.	Olca SİLAHLI
	Türkiye Sanayici ve İş İnsanları Derneği	Dilek EMİL
		Ümit Barış URHAN

7. BEYANLAR

7.1. 21.06.2016 TARİHLİ ALT KOMİSYON TOPLANTISI

7.1.1. DİLEKÇİ

Alt Komisyonun 21/6/2016 tarihli toplantısında dilekçi Hakan TOPÇU tarafından;

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Özel bir kolejde endüstri mühendisi olarak çalıştığı, çalıştığı okulda fazla miktarda yemek arttığı ve değerlendirme konusunda sorun yaşandığı, aynı zamanda kendisinin askeri lise mezunu olduğu ve özellikle askeri kurumlarda yemek israfının çok fazla olduğu, bu nedenle yemek israfının önlenmesi için bir proje geliştirdiği ve Dilekçe Komisyonu Başkanlığına başvurduğu,

Başvuru konusunun İsrafi Engelleme Projesi olduğu, bu projedeki amacının; resmî ve özel kuruluşlarda artan yemeklerin değerlendirilmesi ve bu sarfiyatın azaltılması olduğu, örnek proje olarak 2012-2013 yıllarında TBMM Genel Sekreteri Dr. İrfan Neziroğlu'nun yaptığı "Fazla Yemekler İhtiyaç Sahiplerine, Artık Yemekler Hayvan Barınaklarına Projesi"ni verilebileceği, bu proje kapsamında artan yemeklerin, Ankara Onkoloji Hastanesinde hasta ve yakınlarına bir de Altındağ Gençlik Merkezlerine, artık yemeklerin ise Gölbaşındaki hayvan barınağına gönderildiği,

Çalıştığı okulda artık yemeklerin tabaklardaki kürdan ve peçetelerin ayrılarak hayvan barınaklarına gönderilebildiği, bu uygulamanın Türkiye geneline veya en azından Ankara geneline yayıldığı zaman önemli olacağı ancak artan yemekler konusunda henüz böyle bir çalışmanın olmadığı,

İsrafi engelleme projesinin, ilk adımının, artan yemeklerin uygun sanitasyon kuralları yani sağlık koruma, arındırılma kurallarına göre ve soğuk zincir sağlanarak toplatılması olduğu, ikinci adımının, ihtiyaç sahibi kurumlarının belirlenmesi olduğu, üçüncü adımının ise soğuk zincir ve sanitasyon kurallarına uygun taşıma, bunların sağlamaları olduğu,

Resmî kurumlarda artan yemeklerin toplatılması konusunda, resmî kurumlardan kazanda artan yemeklerin soğuk zincir bozulmadan ve sanitasyon kurallarına uygun olarak saklanması istenmesi gerektiği, özellikle askeri kurumlardan çok büyük miktarlarda sıcak yemek geleceği, masalardaki yemeklerin ise hayvanlar için kürdan, peçete vb. atıklardan arındırılarak toplanması gerektiği, bunun için Kurumlardaki yemek masalarına uyarı yazılarının koyulabileceği,

İhtiyaç sahiplerine ulaştırılacak kısımlarının belirlenmesi konusunda, Gençlik Merkezleri, Belediye Aşevleri ve Vakıfların tespit edilerek her bölgede artan yemek oranına göre eşleştirmelerin yapılabilmesi, artık yemekler için de hayvan barınakları ile iletişime geçilebileceği ve ayrıca hem kurumların hem de kişilerin başvurması için başvuru merkezleri ve online başvuru sisteminin kurulması gerektiği,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Artan yemeklerin değerlendirilmesinde, yemekleri verecek ve alacak kurumların eşleştirilmesinde yemek miktarı ve yakınlığın esas alınması ve soğuk zincir ve sanitasyon kuralına uygun taşıma için taşınan yemek miktarlarına uygun olarak araç alımı ve belli bölgeler merkez seçilerek gıda mühendisi, diyetisyen vb. personel görevlendirilmesi gerektiği,

Sanitasyon ve soğuk zincir konusunda hem kurumların hem de taşıyan personelin eğitimi ve denetimi sağlanması ve yiyeceklerin kategorilere ayrılarak soğuk zincir kuralları, taşıma süreleri, sanitasyon vb, konularda standartlar oluşturulması gerektiği, bu konuda soğuk zincir gıda lojistik firmalarının hazır çalışmalarından faydalanılabileceği,

Toplanan yiyeceklerin kurumlara toplu verilip, ihtiyaç sahiplerinin evlerine götürülmesi işinin verilen kurumlara bırakılması gerektiği, gecekondü bölgeleri gibi belirlenen noktalarda bunu yapacak kurumlar yoksa tabldot ile yemek dağıtılabileceği, burada daha önce kategorilere ayrılan yiyecek kurallarına göre işlem yapılması gerektiği, bu proje kapsamında, yurtdışındaki gıda bankaları ile iletişime geçilmesi faydalı olacağı

Belirtilmiştir.

7.2. 27.07.2016 TARİHLİ ALT KOMİSYON TOPLANTISI

7.2.1. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

Alt Komisyonun 27/7/2016 tarihli toplantısında İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı adına Dernekler Denetçisi Mahmut Esat GÜRSES tarafından;

Derneklerin, gerçek veya tüzel en az yedi kişinin kazanç paylaşma dışında yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları, tüzel kişiliğe sahip kişi toplulukları olduğu,

Gıda bankacılığının ülkede yeni sayılabilecek bir konu olduğu, gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan derneklerin 5253 sayılı Dernekler Kanununa göre kurulan derneklerden farklı olmadığı, aynı dernek kuruluş prosedürüne ve işleyişine sahip olduğu, bununla birlikte, tüzüklerinde gıda bankacılığı faaliyetinde bulunacaklarına ilişkin hüküm yer alan derneklerin gıda bankacılığı faaliyetinde bulunduğu,

Derneklerin, tüzüklerinde gıda bankacılığı hakkında düzenleme yapılması koşuluyla 21/03/2004 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 251 Seri Nolu Gelir Vergisi Genel Tebliği’ndeki hükümlere göre gıda bankacılığı faaliyeti yapabildiği,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Ülkede gıda bankacılığı alanında faaliyet gösteren derneklerin kurulması ve tüzel kişilik kazandırılmasında, diğer derneklerden farklı bir uygulama söz konusu olmadığı, aynı prosedür ve işleme tabi tutularak kuruluş işlemleri yürütüldüğü,

Bunun yanında, gıda bankacılığının, dernekler mevzuatı boyutuyla, İçişleri Bakanlığı tarafından derneklerin bu konudaki çalışmalarının bilgi, istatistik olarak kayıtlarının tutulduğu, derneklerin yılsonu itibariyle faaliyetlerinin, gelir ve gider işlemlerinin sonuçlarının düzenlendiği beyannamelerinde; yıl içinde gıda bankacılığı yapıp yapmadıkları ile gıda bankacılığı kapsamında yaptığı yardım tutarlarının türlerine göre (gıda, giyecek, temizlik, diğer) beyan edildiği,

Dernekler Bilgi Sistemi (DERBİS)'te yapılan incelemede 2015 yılı beyannamesi verilerine göre gıda bankacılığı yaptığını beyan eden 126 adet dernek bulunduğu,

Bu dernekler tarafından, gıda bankacılığı kapsamında 24.063.134,59 TL gıda, 14.302.149,01TL giyecek, 413.237,04 TL temizlik malzemesi ve 941.861,9 TL diğer türde yardım yapıldığı beyan edildiği,

Bazı derneklerin 2015 yılı beyannamelerine göre gıda bankacılığı kapsamında yaptığı yardımların toplamaları sunulduğu,

Deniz Feneri Derneği	: 10.860.326,84 TL
Türkiye Kızılay Derneği	: 7.945.930,38 TL
Dost Eli Konya Gıda Bankası Yrd. ve Dyş. Derneği	: 2.795.734,16 TL
Beşir Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği	: 1.645.910,81 TL
Fakir ve Muhtaçlara Yardım Derneği	: 970.734,37 TL
Yardımlı Uluslararası İnsani Yardım Derneği	: 345.772,30 TL
Hayrat İnsani Yardım Derneği	: 262.834,34 TL
Cansuyu Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği	: 118.137,10 TL

Belirtilmiştir.

7.2.2. DENİZ FENERİ DERNEĞİ

Alt Komisyonun 27/7/2016 tarihli toplantısında Deniz Feneri Derneği adına Dernek Başkanı Ali KARAYILAN tarafından;

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Derneğin Türkiye’de 2 tane şubesi, 4 tane de temsilciliği, lojistik merkezleri ve giyim mağazalarının bulunduğu, özellikle çalışmalarını Türkiye’de kendine ait “YOK” diye kısaltılan bütün verilerini kayıt altına alan bir yardım organizasyon programıyla yaptığı,

Derneğin, Türkiye’nin her ilinde fiili olarak yardım dağıtan bir müessese olduğu, gıda bankacılığı konusunda, 2015 yılında Deniz Feneri Derneğinin takribi toplam geliri 50 milyon civarında olduğu, bunun da aslında Türkiye’de en çok gıda bankacılığı yapan, gelir elde eden, bağış alan derneğin toplam gelirinin yüzde 20’sine takriben tekabül ettiği,

Çoğunluğu gıda ve giyim olmak üzere gıda bankacılığı kapsamında bağış alındığı, gelen bağışların tamamının, kanunda belirtildiği tarzda, ihtiyaç sahibi ailelere kaydı açılıp sosyal incelemesi yapılan, Yardım Değerlendirme Kurulu tarafından değerlendirilen ve ihtiyacı olduğu tespit edilen ailelerin evine aynı yardım teslim belgeleriyle teslim edildiği,

Ailelerin derneğe nüfus cüzdanı fotokopisi, nüfus kayıt örneği, bir de durumunu belirtir dilekçe ile müracaat ettiği, kaydı açılan ailelerin evlerine ziyarete gidildiği, bazı tespitler yapılarak ailenin durumuna göre ailelere ya her ay, ya iki ayda bir, ya üç ayda bir, ya altı ayda bir gıda yardımı yapıldığı,

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından tutulan Sosyal Yardım Bilgi Sistemi (SOYBİS)’nin yardıma ihtiyaç duyan ailelerin durumunun daha kolay belirlenebilmesi için derneklere açılması gerektiği,

Gıda bankacılığının şu anda Türkiye’de istenilen aşamada olmadığı, giyim, yakacak, gıda ve temizlik malzemesi dışında tüm aynı yardım malzemelerinin tamamının gıda bankacılığı kapsamına alınabileceği,

Artan yemeklerin dağıtılması konusunda bir çalışmalarının olmadığı, gıda bankacılığının doğrudan sivil toplum kuruluşları tarafından yapılması gerektiği

Belirtilmiştir.

7.2.3. TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ

Alt Komisyonun 27/7/2016 tarihli toplantısında Türkiye Kızılay Derneği adına Dernek Genel Müdürü Dr. Mehmet GÜLLÜOĞLU tarafından;

Kızılay Derneği olarak milyonlarca lirayı bulan aynı bağış aldıklarını ancak bu bağışlardan sadece 7 milyon gibi bir kısmın gıda bankacılığı kapsamında olduğu, bazı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

kurumların gıda bankacılından faydalanmak istemediği, bazı şirketlerin ise, vergisel prosedürüne girmek istemediği için bu kapsamdaki bağışların az olduğu,

Gıda güvenliği önemli bir konu olduğu için daha çok kuru gıdaların bağış olarak kabul edildiği, pişmiş yemeklerle ilgili bir çalışma yapılmadığı çünkü pişmiş yemeğin, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının kontrolleri, numune alınması gibi birçok prosedürü ve riski barındıran bir alan olduğu, o nedenle dernek tarafından hazır pişmiş bir yemeğin bağış olarak kabul edilmediği,

Türkiye'de gerek ekmek israfı gerek hazır yemeklerin israfı konusunda ufak tefek de olsa iyi örneklerin olduğu, örneğin kendini bu işe vakfetmiş birkaç kişinin belli lokantalardan, belli fırınlardan bunları toplayıp yapabildiği ancak gıda güvenliği alanında bir çalışma olmadan, Kızılay gibi bir kurum olarak şimdiye kadar bu işe girmedikleri ancak artan pişmiş yemeklerin değerlendirilmesi konusunda çalışma yapılmasına ihtiyaç olduğu,

Derneğin, ihtiyaç sahiplerinin belirlenmesi konusunda da Türkiye'nin birçok noktasına yayılmış bir ağı olduğu, yardımda mükerrerliğin önlenmesi, yardımların gerçek ihtiyaç sahiplerine ve göz ardı edilen kişilere ulaştırılması konusunda Sosyal Yardım Bilgi Sistemi (SOYBİS)'nin derneklere açılmasının önemli olduğu,

Dernekler Dairesi Başkanlığından paylaşılan rakamın toplamda 40 milyon civarında bir rakam olduğu, bu rakamın 80 milyonluk bir ülke için çok az olduğu, “gıda bankacılığı” diye tabir edilen ama esasında aynı yardımı düzenleyen bu sistemin, birçok mekanizmanın harekete geçirilerek, ülke içindeki yardımlaşmanın artırılarak daha etkin kullanılmasının doğru olacağı,

Gıda bankacılığı uygulamasının yurt dışındaki iyi örneklerinin araştırılması gerektiği, ikinci el eşyalar üzerine bir organizasyonun yapılabileceği ve Maliye Bakanlığının başkanlığında gıda bankacılığını yeniden ele alan bir çalıştayın düzenlenebileceği

Belirtilmiştir.

7.2.4. DOST ELİ KONYA GIDA BANKASI YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ

Alt Komisyonun 27/7/2016 tarihli toplantısında Dost Eli Konya Gıda Bankası Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği adına Yönetim Kurulu Üyesi Hüseyin AYBİLEK tarafından;

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Dernek tarafından; profesyonel ekiplerce tespiti yapılan ihtiyaç sahibi kimselerin her ay belirli randevu günleri verilerek sosyal marketlerden alışveriş yapmaları ve bayramlarda da ve yılda iki defa da giyimleri sağlandığı,

Gıda bankacılığı uygulamasının, mevzuat bakımından sıkıntılarının olduğu, muhasebe kayıtlarında karışıklıkların yaşandığı ve bu kayıtların basitleştirilebileceği,

Avrupa uygulamalarında olduğu gibi gıda bankacılığı uygulamasının geliştirilerek yaygınlaştırılabileceği

Belirtilmiştir.

7.2.5. *ALTİEYLÜL HAYAT AĞACI DERNEĞİ*

Alt Komisyonun 27/7/2016 tarihli toplantısında Altieylül Hayat Ağacı Derneği adına Dernek Başkanı Uğur BABUR tarafından;

Derneğin 14 ay önce kurulduğu, yeni kurulan bir dernek olduğu için gıda bankacılığı konusunda Altieylül Belediyesinin derneğe destek olduğu,

Derneğin, Altieylül Belediyesine ait sosyal tesis bünyesinde bir sosyal marketi olduğu, ihtiyaç sahibi ailelere verilen “Alkart” ismiyle bir kartla, bu marketten alışveriş yapıldığı, iş adamlarından ve fabrikalardan toplanan aynı yardımların bu markete aktarıldığı, ihtiyaç sahibi ailelerinde belirlenmesinde belediyeden destek alındığı

Belirtilmiştir.

7.2.6. *BEŞİR SOSYAL YARDIMLAŞMA DERNEĞİ*

Alt Komisyonun 27/7/2016 tarihli toplantısında Beşir Sosyal Yardımlaşma Derneği adına Dernek Genel Müdürü Fatih SARIYAR tarafından;

Derneğin, beş yıldır ulusal ve uluslararası alanda insani yardım organizasyonu yaptığı, Türkiye genelinde 242 temsilciliği ve 55 ülkede faaliyetleri olan, kamu yararına çalışan bir dernek olduğu,

Derneğin çalışma alanları arasında gıda bankacılığının ana faaliyet konusu olarak ön plana çıktığı, gıda bankacılığı çalışmalarının; usullerine göre yapılan bağışın kabul edilmesi, yardım otomasyon sistemine kaydedilmesi, barkodlanması sistemiyle yapıldığı, derneğin,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

lojistik anlamda takip edebilecek ve saklayıp dağıtabilecek ürünleri bağış olarak kabul etmek durumunda kaldığı,

Gıda bankacılığının geliştirilmesi için iki taraflı, hem bağışçının hem bağışı kabul edenin desteklenmesi gerektiği, bağışçı açısından işlemlerin kolaylaştırılması, bağışı kabul eden derneklerin ise gıda bankacılığı yapabilecek imkânlarla sahip olabilmesi konusunda desteklenmesi gerektiği, gıda bankacılığında sivil toplum kuruluşlarının neden zayıf kaldığının irdelenmesi gerektiği

Belirtmiştir.

7.2.7. TEMEL İHTİYAÇ DERNEĞİ

Alt Komisyonun 27/7/2016 tarihli toplantısında Temel İhtiyaç Derneği adına Dernek Yönetim Kurulu Başkanı Serhan SÜZER tarafından;

Derneğin 2010 senesinde gıda bankacılığı derneği olarak kurulduğu, dört sene boyunca gıda bankacılığı modeli uygulandığı, firmaların ihtiyaç sahipleriyle buluşturulduğu,

Derneğin 2014 yılında yeniden yapılandırmaya tabi tutulduğu, sürdürülebilir bir modelle, ihtiyaç sahiplerine “balık verirken balık tutmayı” öğrettikleri,

Derneğin özel sektör standartlarında market açtığı, Maltepe Kaymakamlığıyla, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfıyla iş birliği yapıldığı, İhtiyaç sahibi ailelerin derneğin marketinden limitleri oranında alışveriş yapabildiği, ailelerin destek markete yönlendirmeden önce insan kaynakları bölümüne gönderildiği ve burada aileler ile yapılan görüşmelerde ailenin içerisinde çalışabilir durumda olan kişi sayısı ve bu kişilerin hangi işlerde çalışabileceği belirlendiği, eleman eksikliği olan şirketlere bu kişilerin yönlendirildiği böylece derneğe gelen kişi sayısının azaltılması sağlandığı,

Derneğin uyguladığı bu modelin dört önemli faydası olduğu, öncelikle israfın önlenmesi, ikincisi vergi teşviki yapıldığı, üçüncüsü, insanların temel ihtiyaçlarını karşılandığı, dördüncüsü de istihdam yaratıldığı ve meslek edindirmeye insanların kendi ayakları üzerinde durmaları sağlandığı,

Gıda bankacılığının etkinliğinin artırılması için Fransa’ya benzer bir uygulamanın yapılabileceği, Fransa’da marketlere ürünleri çöpe atmayı yasaklayan kanun çıkarıldığı, böylece bütün süpermarketlerin gıda bankalarına yardımda bulunmak zorunda kaldığı,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Gıda bankalarının standartların belirlenmesi yani tarafsız, şeffaf, etkin ve sürdürülebilir standartlarda çalışmasının sağlanması gerektiği,

Özellikle ihtiyaç sahiplerine istihdam sağlanması gerektiği, bu konuda çok fazla yozlaşma olduğu, ihtiyaç sahibi kişilerin çalışma konusunda isteksiz olduğu, SGK kapsamına girdikleri takdirde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından ve belediyelerden yardım alamayacakları için kişilerin çalışmak ve sigortalı olmak istemediği,

Daha çok üretici ve perakendecinin gıda bankacılığına destek olması tüm sivil toplum kuruluşlarının emek sarf etmesi gerektiği, özel sektörün bu konuda bilgilendirilmesi ve özel-kamu-sivil toplum arası koordinasyonun artırılması gerektiği,

Son olarak, nakit bağışların vergi indirimine dâhil edilmesi için mevzuat düzenlemesi yapılması gerektiği

Belirtilmiştir.

Derneğin Yönetim Kurulu Üyesi Aziz AKGÜL tarafından;

Gıda bankacılığı çalışmalarının çıkış noktasının israfın önlenmesi olduğu, şu anda Türkiye İstatistik Kurumunun verilerine göre yaklaşık 400 bin civarında açlık sınırının altında ve 10 milyon civarında da yoksulluk sınırının altında insan görüldüğü, hane halkına dönüştüğü zaman bunun yaklaşık 3-3,5 milyon hanenin yoksulluk sınırının altında olduğu, gıda bankacılığı uygulamasının çıkış noktasının kaynakları nasıl buraya yönlendiririz sorusu üzerine olduğu, gıda bankacılığıyla ilgili ilk düzenlemenin 2004 yılında yapıldığı,

Bu uygulamada en önemli hedefin hazır gıdanın bir şekilde ihtiyaç sahiplerine dağıtılması olduğu, gıda bankacılığı çalışmalarının bu saikle başladığı, özellikle artan sıcak yemeklerin ihtiyaç sahiplerine dağıtılmasının hem israfın önlenmesi hem de sosyal sorumluk olarak muazzam bir şey olduğu, bu uygulama için ilk olarak özel bir şirketle görüşülerek yapılan bir organizasyonla yürüdüğü ancak yerel küçük ölçekli bir organizasyon olduğu,

Sıcak yemeklerin ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmasında soğuk zincirin önemli olduğu, ancak Türkiye’de sivil toplum kuruluşlarının zayıf olması nedeniyle bu zincirin kurulamadığı, bu işin çok zor olmasına rağmen israfın önlenmesi ve gıda bankacılığı için en önemli faaliyet olduğu ve bunu sağlayacak potansiyelin oluşturulması gerektiği,

Büyük şirketlerin sıcak yemekleri verme konusunda isteksiz olduğu, marka değerini düşüreceği korkusuyla bu işe girmedikleri,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Şirketlerin gıda bankacılığına bağışını artırmak için vergi muafiyeti sağlandığı ancak uygulamaya ve rakamlara bakıldığında gelineen noktada başarısız olunduğu belirtilmiştir.

7.2.8. İNSANİ YARDIM DERNEĞİ

Alt Komisyonun 27/7/2016 tarihli toplantısında İnsanı Yardım Derneği adına Dernek Temsilcisi Şükrü CAN tarafından;

Derneğin 30 ülkede, 81 ilde faaliyetlerini sürdürdüğü, ihtiyaç sahibi yabancılara mültecilere de yardım ulaştırıldığı, yardımların depolama ihtiyacı hissetmeden dağıtıldığı, derneğin sloganının “veren el ile alan el arasında hayır köprüsü” şeklinde olduğu,

Sosyal Yardım Bilgi Sistemi (SOYBİS)’nin sivil toplum kuruluşlarına açılması gerektiği, ihtiyaç sahibi aileler ile ilgili sağlıklı veriler elde etme açısından bu konunun çok önemli olduğu, gıda bankacılığında bağışlanan ürünlerin kapsamının genişletilmesi gerektiği ve usule ilişkin işlemlerin kolaylaştırılması gerektiği

Belirtilmiştir.

7.2.9. HAYRAT İNSANİ YARDIM DERNEĞİ

Alt Komisyonun 27/7/2016 tarihli toplantısında Hayrat İnsani Yardım Derneği adına Dernek Temsilcisi Ferhat KAYA tarafından;

Derneğin yaklaşık kırk yıldır hizmet veren Hayrat Vakfının kardeş kuruluşu olduğu, insani yardım çalışmalarını uzun süredir yapmakla birlikte yaklaşık dört senedir de “Hayrat İnsani Yardım” ismi altında hizmet verdikleri, derneğin, İstanbul merkezli ve daha ziyade Anadolu’da gönüllülük esasıyla çalışan bir dernek olduğu,

Sosyal Yardım Bilgi Sistemi (SOYBİS)’nin sivil toplum kuruluşlarına açılmasının, yardım yapılacak kişilerin tespitinde mükerrerliğin önüne geçilebilmesi bakımından önemli olduğu,

Gıda bankacılığı uygulamasındaki vergi indirimi konusunda bağışçıların bilinçlendirilmesi gerektiği, küçük Anadolu şehirlerinde bulunan esnafların ve iş adamlarının bu türlü yaptıkları yardımlarda vergi muafiyeti veya bir kolaylığın olduğunu bilmediği, israf

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

konusunun da önemli olduğu, bu konuda sivil toplum kuruluşlarına büyük iş düştüğü ve çalışmalar yapılması gerektiği

Belirtilmiştir.

7.2.10. CANSUYU YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ

Alt Komisyonun 27/7/2016 tarihli toplantısında Cansuyu Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği adına Dernek Başkan Yardımcısı Cemallettin LAFÇI tarafından;

Derneğin 40 ilde temsilcilikleri olduğu, gıda bankacılığı kapsamında yapılan yardımların dernek içinde payının az olduğu ancak bu uygulama üzerine derneğin eğileceği,

Dernek çalışanlarının çok kutsal bir görev yaptığı ve bu çalışmalarının ülkeye çok büyük bir getirisi olduğu

Belirtilmiştir.

7.3. 03.08.2016 TARİHLİ ALT KOMİSYON TOPLANTISI

7.3.1. VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Alt komisyonun 3/8/2016 tarihli toplantısında Vakıf Hizmetleri Dairesi Başkanı Adnan ER tarafından;

Vakfın, kişinin kendi malını herhangi bir tesir altında kalmadan, bir amaca şart etmesiyle oluşan tüzel kişilik olduğu, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 101. maddesinde vakfın tanımının "gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal toplulukları" olarak yapıldığı,

Vakıfların tarihsel boyutuna bakıldığında, ilk vakfın, İslamiyet'ten önce Türk kavimlerinde kurulduğu, bunun İslamiyet'le birlikte devam ettiği, İslamiyet'te ilk vakfın Hazreti Ömer tarafından "emek" denen bir bahçenin vakfedilmesiyle oluştuğu, daha sonra Emeviler ve Osmanlılar döneminde vakıf kurma istemlerinin devam ettiği, asıl vakıf olgusu ve işleyişinin Selçuklular ve Osmanlı döneminde en olgun dönemine geçtiği ve özellikle de Osmanlı zamanında vakıf sisteminin en üst düzeyde hizmetleri yerine getirdiği,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Vakıfların, Osmanlı döneminde dış güvenlik, içişleri ve adalet hizmetleri dışında alt yapıdan şehirciliğe, çevreden sağlığa, eğitimden kültüre, ekonomiden ticaret alanına birçok alanlarda hizmet verdiği, Osmanlı döneminde kurulan vakıflara örnek olarak, akıl hastalarına müzikle tedavi vakıfları, yaşlılara iş vakıfları, mahalle fakirlerini gözetme vakıfları, sokak hayvanlarını koruma vakıfları, mahkûmlara su temin vakıfları, öğrencilere alfabe, kuşlara kuş vakıfları gibi sayılabileceği,

Osmanlı döneminden Cumhuriyete geçildiğinde, 1926 yılında çıkan Türk Medeni Kanunu'yla vakıf kurmanın kaldırıldığı, sadece Medeni Kanun'da tesis olarak tanımlandığı, 1967 yılında Medeni Kanun'da yapılan değişiklikle yeniden vakıf kurmanın Cumhuriyet döneminde serbest bırakıldığı,

Vakıfların Vakıflar Genel Müdürlüğünce Cumhuriyet öncesi kurulan vakıflar ve Cumhuriyet sonrası kurulan vakıflar diye iki kısma ayrıldığı, Cumhuriyet öncesi kurulan vakıfların, mazbut vakıflar, mülhak vakıflar, cemaat ve esnaf vakıfları; cumhuriyetten sonra kurulan vakıfların ise, yeni vakıflar olarak tanımlandığı,

Mazbut vakıfların, vakfedenin soyundan kimse kalmayıp ve şu anda Vakıflar Genel Müdürlüğünce idare ve temsil edilen vakıflar olduğu, bunların sayısının şu an için 200 bin tane olduğu tahmin edildiği ama Vakıflar Genel Müdürlüğü vakıf kayıtları arşivinde 52 bin tanesinin belgelerinin mevcut olduğu,

Mülhak vakıfların ise, yine cumhuriyet öncesi kurulup vakfedenlerin soyundan gelen evlatları tarafından yönetilen vakıflar olduğu, şu anda 264 tane mülhak vakfın bulunduğu,

Cemaat vakıflarının gayrimüslim Türk vatandaşların (Rum, Ermeni, Musevi, Süryani) mensup olan vakıflar olduğu, şu anda 167 tane cemaat vakfı bulunduğu,

Bir de Cumhuriyet öncesinde esnaf tarafından kurulan esnaf vakıflarının olduğu,

Yeni vakıfların, 1967 yılından sonra Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıflar olduğu ve bunların sayısının da şu anda 4.947 olduğu,

Yeni Vakıfların yurt genelinde 2.730 tane şube ve temsilciliği bulunduğu, bunlardan, 252 vakfın vergi muafiyeti olduğu, yurt dışında kurulmuş olup da Türkiye'de temsilciliği ve şubesi olan 21 tane temsilcilik ve şube bulunduğu,

Vakıf müessesesinin Osmanlı'dan çıkan ve dünyaya yayılan bir müessese olduğu, "vakıf" denilince akla "hayır" kavramının geldiği, hayır yapmak kavramının da muhtaçlara, ihtiyaç sahiplerine yardım yapmak olarak şekillendiği, Osmanlı dönemine bakıldığında

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

içlerinde gıda yardımı da olmak üzere birçok bu ihtiyaç sahiplerine yardımı hedeflemiş, bunun için kurulmuş vakıf olduğu,

Vakfın kuruluş senetlerine “Vakfiye” dendiği, vakfiyelerde, vakfedilen malların, vakfın amacının, hayır şartlarının ve vakfın kim tarafından nasıl yönetileceğinin belirtildiği, Osmanlı vakıf sisteminde vakfa dışarıdan bağışın söz konusu olmadığı, vakıf kuran kişi tarafından hangi hayır amaçlandıysa ona yeter mal varlığının tahsis edildiği, yani, dışarıdan bağış kavramının, Osmanlı vakıflarında olmadığı, vakfetmek kavramının olduğu,

Bu çerçevede, Osmanlı döneminde müesseseseleşmiş olarak gıda bankacılığı kavramı içerisinde bunları yorumlamanın mümkün olmadığı,

Günümüzde Türk Medeni Kanunu’na göre kurulan vakıflarda da çeşit çeşit amaçlar edinildiği, bunların içerisinde, muhtaçlara yardım bakımından nakdi ve ayni gıda yardımı yapıldığı,

Gıda bankacılığının da bu çerçevede yasal olarak edinilebilecek amaçlar içerisinde olduğu, vakıfların kurulma aşamasında önce amacının belirlendiği, sonra noterden senet yapıldığı ve en son olarak mahkemeye tescil için dava açıldığı, mahkemenin Vakıflar Genel Müdürlüğünün görüşünü aldığı ve vakfın mahkeme siciline tescil edildiği, bu andan itibaren vakıfların özel hukuk tüzel kişileri olarak faaliyetlerine devam ettiği, Vakıflar Genel Müdürünün vesayeti altında olmadığı, bu bağlamda senetlerinde hüküm bulunması kaydıyla bağış almalarına yasal hiçbir engel olmadığı,

Gıda bankacılığı bağlamında da bakıldığında, vakıf senetlerinde gıda bankacılığını amaçlayan ve senedin de bağış almasını yasaklamayan yani bağış almasıyla ilişkin aksine bir hüküm bulunmayan vakıfların gıda bankacılığı faaliyeti yapmasında hiçbir engel olmadığı

Belirtilmiştir.

7.3.2. ÇİLEK VAKFI

Alt Komisyonun 3/8/2016 tarihli toplantısında Çilek Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Remzi YILDIZ tarafından;

Çilek Vakfının, Çilek ailesinin kurucusu olduğu Çilek Mobilyanın kârının yüzde 10’unun ihtiyaç sahipleriyle paylaşmak amacıyla kurulmuş bir vakıf olduğu, vakfın sadece gıda yardımında bulunduğu,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Vakıf yetkilisi kişilerin, Bursa, Kütahya, Bilecik ve Eskişehir ilinin köy ve beldelerine giderek oradaki cami imamı ve muhtardan maddi durumu iyi olmayan kişilerin listesini aldığı, aylık geliri 203 TL'nin altında olan kişilere kuru gıda paketleri dağıtıldığı, şu anda vakfın kapsama alanında 4 il ve 453 köy olduğu, 2.518 aileye üç ayda bir 5 bin gıda paketi verildiği, vakfın toplam gelirinin yüzde 8'inin de 1992-1995 yıllarında soykırıma uğrayan Bosna-Hersek'deki fakir ailelere bağışlandığı, burada da yıllık yaklaşık 2.250 gıda paketi dağıtıldığı, şirket karı arttıkça vakfın tüm Türkiye'yi kapsayacak bağışlar yapmayı hedeflediği,

Vakfın, sadece Çilek Mobilyadan bağışı kabul ettiği, dışarıdan kesinlikle bağış kabul edilmediği

Belirtilmiştir.

7.3.3. SOSYAL MARKET VAKFI

Alt Komisyonun 3/8/2016 tarihli toplantısında Beyoğlu Belediye Başkan Yardımcısı Mustafa ERDEM tarafından;

Sosyal Market Vakfının 2010 yılından itibaren çalışmalarına başladığı, Beyoğlu Belediye Başkanı Ahmet Misbah Demircan Bey'in uzun yıllardır gıda bankacılığı konusunda çalışmalar yaptığı, Beyoğlu Belediyesinin çok göç alan ve kozmopolit yapısı nedeniyle ihtiyaç sahibi insan sayısının fazla olduğu,

Beyoğlu Belediye Başkanının market projesi geliştirdiği, gıda bankacılığını gerçek manada uygulayan bir vakıf olduğu, 5 bin metrekarelik bir markette gıda, temizlik, tekstil alanında 1.500 ürünün bulunduğu ve 5.300 ailenin Beyoğlu'nda Sosyal Market Vakfından faydalandığı,

Gıda bankacılığı kapsamında vakfa bağış yapan 400'e yakın firma olduğu, bu firmaların vakıftan şeffaf olmalarını ve bağışların gerçek ihtiyaç sahiplerine gönderilmesini istediği,

İhtiyaç sahibi ailelerin belirlenmesi için 12 sosyoloğun bu konuda çalıştığı, uzun araştırmalar sonucunda fakir olan, ihtiyacı olan ailelere ulaşılmaya çalışıldığı, ihtiyaç sahibi ailelerin gelir durumlarına göre A, B, C gruplarına ayrıldığı, A grubu ailelere ayda bir, B grubu ailelere üç ayda bir ve C grubu ailelere altı ayda bir yardım yapıldığı,

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

Gıda bankacılığı uygulamasında, özellikle koordinasyonda sıkıntılar olduğu, Sosyal Market Vakfından yardım alan bir insanın aynı zamanda büyükşehirden de para yardımı aldığı, ortak bir koordinasyonun olması, kim nereden ne alıyorsa bunun şeffaf olarak bilinmesi gerektiği,

Ayrıca vakıf olarak sıcak yemek dağıtımı uygulamalarının olmadığı
Belirmiştir.

7.4. 17.08.2016 TARİHLİ ALT KOMİSYON TOPLANTISI

7.4.1. GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI

Alt Komisyonun 17/8/2016 tarihli toplantısında Müsteşar Yardımcısı Nihat PAKDİL tarafından;

Gıda bankacılığının, bağışlanmış gıda, giysi, temizlik ve hijyen ürünlerinin toplanması, ayrıştırılması, depolanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması olduğu, kâr amacı gütmeyen gönüllü kuruluşlar tarafından yapıldığı,

Dünyada ilk kez ABD’de başladığı ve bugün birçok ülkede uygulandığı,

Kar amacı gütmeyen ve uluslararası bir organizasyon olan “The Global FoodBanking Network” Küresel Gıda Bankacılığı Ağının 1986’da faaliyetine başladığı, bu kuruluş çerçevesinde, 34 ülkede 750’den fazla gıda bankasının hizmet verdiği,

Küresel Gıda Bankacılığı Ağının; Amerika’yı Besleme ağı, Avrupa Gıda Bankası Federasyonu, Orta Doğu ve Afrika ve Güney Asya’daki Gıda Bankacılığı Geliştirme Teşebbüsü (Food Banking Regional Network) ile işbirliği yaptığı, mevcut gıda bankalarının güçlendirilmesinde ve yenilerinin açılmasında sosyal girişimcilere destek olduğu,

Gıda Bankacılığının ilk başlangıç noktası olan Amerika Birleşik Devletleri’nde “Amerika’yı Beslemek-Feeding Amerika” diye bir isim altında, bir ağda yürütüldüğü, ulusal gıda üreticileri, perakendeciler, paketleyiciler, nakliyeciler, yetiştiriciler ve devlet ve diğer kuruluşlardan alınan bağışların, üye gıda bankalarına dağıtıldığı,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Gıda bankalarının da bu ürünleri, kilerlere, yemek programlarına dağıtarak açlık riski yaşayan ailelere, çocuklara ve yaşlılara ulaştırıldığı, geçtiğimiz yıl içerisinde 3 milyardan fazla öğünün dağıtımının gerçekleştirildiği, 200 gıda bankasının 46,5 milyon ihtiyaç sahibi Amerikalıya yardım ulaştırdığı,

Avrupa Birliğinde de gıda bankacılığının son on yılda yaygınlaştığı, 253 adet bankanın Avrupa Gıda Bankası Federasyonu altında bulunduğu, Avrupa Birliğinde gıda bağışı ile ilgili AB düzeyinde ortak bir mevzuatın bulunmadığı, gıda bankacılığına ilişkin mevzuat üye ülkelere göre değiştiği, bağışlanan gıdaların, 178/2002 sayılı Genel Gıda Yasası hükümlerine uymak zorunda olduğu,

Türkiye’de gıda bankacılığının mevzuatımıza ilk defa 5179 sayılı Gıdaların Üretimi Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun’la girdiği ve onun içerisinde gıda bankacılığının “Bağışlanan veya üretim fazlası, sağlığa uygun her türlü gıdayı tedarik eden, uygun şartlarda depolayan ve bu ürünleri doğrudan veya değişik yardım kuruluşları vasıtasıyla fakirlere ve doğal afetlerden etkilenenlere ulaştıran ve kâr amacı gütmeyen dernek ve vakıfların oluşturduğu organizasyonlardır.” şeklinde tanımlandığı,

5179 sayılı Kanun kapsamında ikincil mevzuat düzenlemesi yapılmadığı, 3/7/2005 yılında çıkan 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14’üncü maddesinde “Belediyeler gıda bankacılığı yapabilir.” diye bir ifade de yer aldığı, bu kapsamda birçok belediyenin gıda bankası yönetmeliği çıkardığı, bunlara örnek olarak da, Mardin, Güzelbahçe, Konyaaltı, Kartal belediyelerinin verilebileceği,

5179 sayılı Kanunun, daha sonra Avrupa Birliğine uyum çerçevesinde -Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının sorumlu olduğu 12 Fasıl- gıda, hayvan sağlığı ve bitki sağlığına yönelik olarak hazırlanmış olunan bir çerçeve kanunla değiştiği,

5179 sayılı Kanunun sadece gıdaya yönelik münhasır bir kanun olduğu ancak 11/06/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda Ve Yem Kanunun gıdayla ilgili her türlü mevzuatı ve gıdayla çok yakından ilişkili olan, hayvan sağlığı ve bitki sağlığına yönelik işleri de bu kanun kapsamına aldığı,

5996 sayılı Kanunda gıda bankacılığı ile ilgili herhangi bir hüküm bulunmadığı, kişisel tüketim amaçlı birincil üretim ile kişisel tüketim amacıyla hazırlanan gıdalar kanun kapsamını dışında olduğu,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Ama 5996 sayılı Kanunda “gıda işletmecisi” diye bir tanım bulunduğu, gıda işletmecisini, “Kâr amaçlı olsun veya olmasın, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından gıdanın üretimi, işlenmesi ve dağıtımının herhangi bir aşamasında kontrolü altında yürütülen faaliyetlerin mevzuat hükümlerine göre uygunluğundan sorumlu olan gerçek veya tüzel kişi” olarak tanımladığı,

Bu tanımın gıda bankalarını da kapsadığı, dolayısıyla, bu faaliyeti gösteren kişi, kurum, gönüllü kuruluş, her kim ise bu tanım kapsamında değerlendirildiği ve bu tanımdan hareketle de ilgili iş ve işlemlerin yapıldığı, bunların kayıt altına alındığı,

5996 sayılı Kanun kapsamında bütün gıda işletmelerinin (gıda üretim yerleri, gıda satış ve toplu tüketim yerleri) Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca kayıt altına alındığı, 15 Ağustos 2016 tarihi itibarıyla 635.377 gıda işletmesi kayıt altına alındığı,

Bu çerçevede, gıdayla ilgili bir faaliyette bulunan gönüllü kuruluşlar gerek desteklenmesi amacıyla yani teknik olarak onlara bilgi verilmesi, yönlendirilmesi noktasında gerekse mevzuat çerçevesinde denetim faaliyeti olarak da Bakanlığın görev alanında olduğu ve bunların da denetleme faaliyeti içerisinde denetlendiği,

Altı gıda bankasının (Sarmaşık Yoksullukla Mücadele ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği ve Gıda Bankası-Sarmaşık Derneği Diyarbakır, Temel ihtiyaç Derneği İstanbul, İpekyolu Gıda Bankası Konya, Çorum Belediyesi Gıda Bankası, İnsan Eğitim Kültür Yardımlaşma ve İzmir Gıda Bankası Derneği ve Gaziantep Şehitkamil Belediye Başkanlığı Gıda Bankası) şu anda kayıtlı olduğu, bakanlığın taşra kuruluşları tarafından adresleri, faaliyetleri, ne tür faaliyetler yaptığı kayıt altında bulunduğu, kayıt yaptırmayan kuruluşlara Bakanlıkça idari para cezasına giden müeyyideler uygulandığı

Belirtilmiştir.

7.4.2. MALİYE BAKANLIĞI

Alt Komisyonun 17/8/2016 tarihli toplantısında Gelir İdaresi Başkanlığı Grup Başkanı Veysel TEKİN tarafından;

Gıda bankacılığına ilişkin Türkiye’de yapılan kanuni düzenlemeyle birlikte Maliye Bakanlığı tarafından bu organizasyonların desteklenmesi amacıyla gelir vergisi ve kurumlar vergisi kanununda değişiklik yapıldığı,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

Öncelikle 2004 yılında gelir vergisi ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından gıda bankacılığına bağışlanan gıda maddelerinin gelir ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider ve indirim olarak dikkate alınabilmesine izin verildiği,

Aynı şekilde, buna paralele olarak Katma Değer Vergisi Kanunu'nda da bu şekilde bağışlanan malların katma değer vergisine tabi tutulmayacağı düzenlendiği,

5035 sayılı Kanunla 2/1/2004 tarihinden geçerli olmak üzere Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesinde yapılan değişiklikle Maliye Bakanlığının belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesinde gıda bankacılığı kapsamında bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedellerinin gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınmasına imkan tanındığı,

Gıda bankacılığı kapsamında kurumlar vergisi mükelleflerince bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedelleri, kurumlar vergisi matrahının tespitinde Kurumlar Vergisi Kanununun 6 ncı maddesine Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesine yapılan atıf çerçevesinde gider kaydedildiği,

5281 sayılı Kanunla Gelir Vergisi Kanununun 40 ve 89 uncu maddelerinde yapılan değişikliklerle de 1/1/2005 tarihinden itibaren temizlik, giyim ve yakacak maddeleri de bu kapsama alındığı, bağışlanan maddelerin maliyet bedellerinin gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılmasına imkan tanındığı,

Şu ana kadar Maliye Bakanlığı'nın uygulamalarının geçen on iki yıllık sürenin sonunda yerleştiği, ilk zamanlarda Maliye Bakanlığına mükelleflerden özellikle muhasebe düzeni ve kayıt düzeniyle ilgili birtakım sorular geldiği, ancak geçen on iki yıllık süreden sonra artık uygulamacılar açısından da konunun netliğe kavuştuğu, dolayısıyla ne şekilde hangi maddelerin bağış konusu yapılabileceği, bağışlanan maddelerin ne şekilde belgelendirileceği konularında artık Maliye Bakanlığına soru gelmediği,

Maliye Bakanlığı açısından bağışın kimlere yapıldığının önemli olduğu, bağışların dernek ve vakıflara yapılması gerektiği, ihtiyacı bulunanlara doğrudan veya başka organizasyonlar aracılığıyla yapılacak yardımların indirim kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olmadığı,

Bağış yapılan dernek ve vakıfların tüzüğünde veya senedinde ihtiyacı bulunanlara gıda yardımı yapabilmesine ilişkin hükümlerin bulunması gerektiği, Dernek ve vakıfların başka

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

alanlarda faaliyet gösteriyor olmasının, kamuya yararlı dernek veya vergiden muaf vakıf olup olmamasının uygulama açısından önemi bulunmadığı,

Bağışların şartlı olarak yapıldığı, (bedelsiz olarak ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere) bu bağışın gıda, giyecek, yakacak, temizlik malzemeleri olması gerektiği,

Bağışı yapanlarca; Gelir Vergisi Kanununun 40 ncı maddesi kapsamında indirim konusu yapılacak bağışlarda; bağışa konu malın mutlaka fatura ile belgelendirilmesi gerektiği, (Mal bedeli VUK. 232 nci maddesinde belirtilen fatura düzenleme sınırının altında kalsa dahi), faturanın bağış yapılan dernek veya vakıf adına düzenlenmesi gerektiği,

Faturada «İhtiyaç sahiplerine yardım şartıyla bağışlandığından KDV hesaplanmamıştır.» ibaresinin yer almasının zorunlu olduğu,

Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesi kapsamında indirim konusu yapılacak bağışlarda; bağışı yapan tarafından bir belge düzenlenmesine gerek bulunmadığı, varsa bağış yapılan malın edinimine ilişkin belgelerin saklanması zorunlu olduğu,

Dernek ve vakıfların kendi mevzuatlarının öngördüğü belgeleri düzenleyeceği ve bir örneğini bağış ve yardım yapanlara vereceği, ticari faaliyetle uğraşanlarca düzenlenen faturaların dernek ve vakıf tarafından muhafaza edileceği,

Ancak Katma Değer Vergisi mevzuatının özellikli bir durumu olduğu, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanununun 17/2-b maddesi uyarınca; fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan, gıda, temizlik giyecek ve yakacak maddelerinin teslimi KDV den istisna edildiği,

Burada “tam istisna” ve “kısmi istisna” adını verilen düzenlemeler olduğu, KDV Genel Uygulama Tebliğinin “II/F-2.5. Fakirlere Yardım Amacıyla Gıda Bankacılığı Faaliyetinde Bulunan Dernek ve Vakıflara Bağışlanan Bazı Malların Tesliminde İstisna” başlıklı bölümünde ayrıntılı olarak düzenlendiği,

KDV mükelleflerinin, bir vergilendirme döneminde yaptıkları bağışların toplam tutarını, ilgili dönem beyannamesinin “İstisnalar-Diğer İade Hakkı Doğuran İşlemler” kulakçığının “Kısmi İstisna Kapsamına Giren işlemler” tablosunda “229-Gıda Bankacılığı Faaliyetinde Bulunan Dernek ve Vakıflara Bağışlanan, Gıda, Temizlik, Giyecek ve Yakacak Maddeleri” satırında beyan ettiği, kısmi istisna mahiyetindeki bu teslimin bünyesine giren KDV tutarının indirim konusu yapılmasının mümkün bulunmadığı,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Bu nedenle, bağışın yapıldığı dönemde, bağışlanan malların iktisabı dolayısıyla yüklenilen KDV tutarının hesaplanması ve aynı döneme ait KDV beyannamesine dahil edilmesi, aynı tutarın "indirim KDV" hesaplarından çıkarılarak, gider hesaplarına aktarılması gerektiği,

Konuya ilişkin olarak alt mevzuat anlamında yayınlanmış olan 251 seri no.lu Gelir Vergisi Tebliği'nde işleyişin çok detaylı bir şekilde anlatıldığı, özellikle belge düzeni, bu aktarımlar, irsaliyelerin düzenlenmesi gibi, dolayısıyla Maliye Bakanlığına son yıllarda uygulamaya ilişkin soru gelmediği,

Rakamlar anlamında bakıldığında, bu organizasyon içerisinde bağış tutarlarının büyük bir kısmını büyük ölçüde kendi ürettikleri ürünleri bağışlayan şirketlerin oluşturduğu, 2012 ve 2015 yıllarını kapsayan dört yıllık dönemde toplamda, gıda bankacılığına gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından 114 milyon değerinde gıda, giyecek, yakacak ve temizlik malzemesi bağışlandığı

Belirtilmiştir.

7.4.3. AB UYUM BAKANLIĞI

Alt Komisyonun 17/8/2016 tarihli toplantısında AB İşleri Uzmanı Mete ÇEVİK tarafından;

Avrupa Birliği'nde gıda bankacılığı uygulamasının, 1986'da Fransa'da kurulan bir sivil toplum kuruluşu olan Avrupa Gıda Bankaları Federasyonu kapsamında yapıldığı, 23 AB üye ülkesinden 265 gıda bankasının bu federasyona üye olduğu, bu Federasyonun gıda bankacılığının ilk başlangıcının 1984 yılında ilk kurulan gıda bankasının Fransa'da olması nedeniyle Fransa'da kurulduğu,

AB'de gıda bankacılığı ile ilgili genel bir mevzuatın olmadığı, sadece 2 adet AB'de faaliyet gösterenlerin yararlanabileceği program ve fon olduğu, bu programlardan birincisinin, "En Muhtaçlara Avrupa Yardımı İçin Fon" diye Türkçeye çevirebileceğimiz bir fon olduğu, bu fondan sadece gıda değil aynı zamanda giyecek ve eğitim ya da bu kişilerin adaptasyonu gibi ülkelerin faaliyetlerine de destek verildiği,

İkinci programında, "Meyve ve Sebze Yardım Programı" olduğu, fakat bu meyve ve sebzelerin çabuk bozulması ve depolanmasının biraz külfetli olması sebebiyle, bunun genelde tercih edilmediği, sadece bu konuda çok deneyimi olan, örneğin İspanya'nın bu programı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

kullanabildiği ama genelde kullanılan bir yöntem olmadığı, AB ülkelerinin bu iki programdan faydalandığı,

AB’de gıda bankacılığı ile ilgili genel bir düzenleme olmamasına rağmen, gıda atıklarının önlenmesi amacıyla gıda, vergilendirme ve atık yönetimleriyle ilgili genel AB mevzuatına ve müktesebatına uymak zorunda olduğu,

Üye ülkelerde nasıl yapıldığı konusunda; İngiltere’de gıda bankacılığı bağış organizasyonları çerçevesiyle yapıldığı, bu organizasyonların aynı zamanda büyük perakendecilerle de anlaşma yaparak yardımı artırıldığı ve bir konsorsiyum tarzı bir çalışma grubu kurularak da bununla ilgili bir kılavuz hazırlandığı ancak KDV ve mali destek konularında herhangi bir ayrıcalık tanınmadığı,

Bu işin başlangıcında bulunan Fransa’da Fransa Kızılhaç’ı ve Fransız Gıda Bankacılığı Federasyonu başta olmak üzere 12 adet kuruluşun bu konuda hizmet verdiği, Fransa’da yapılan bağışlar için KDV alınmadığı ve bağış yapılan gıdalar da, bunların taşınması için de, yer alan şirketler için de belirli oran ve şartlarda vergi indirimi yapıldığı ve yine burada da devlet tarafından bir kılavuz hazırlandığı,

Belçika’nın gıda bankacılığı uygulamasında da federasyona kayıtlı olan gıda bankalarıyla ilgili KDV alınmadığı fakat bir vergi indirimi bulunmadığı,

İtalya’da da kendi dillerindeki kısaltması “O.N.L.U.S” olan ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşlardan farklı olarak yasayla gıda bankacılığıyla ilgili görevlendirilmiş bir sivil toplum kuruluşu olduğu, KDV muafiyetinden faydalanabilmesi için bu kuruluşa bağlı olmak zorunda olduğu, ayrıca, şirketlere de bu bağış için belirli miktarlarda vergi indirimi yapıldığı,

Gıda bankacılığı konusunda AB Uyum Bakanlığının kayıtlarının Türkiye tarafından kullanılan herhangi bir AB fonu veya yapılan herhangi bir proje bilgisine ulaşılamadığı

Belirtilmiştir.

7.4.4. AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI

Alt Komisyonun 17/8/2016 tarihli toplantısında Proje Değerlendirme Daire Başkanı Esmâ TEKİNARSLAN tarafından;

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünün taşrada ve merkezde olan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları aracılığıyla faaliyetlerini

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

yürüttüğü, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının taşra teşkilatı olmamakla birlikte Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynaklarının, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünce bu vakıflara aktarıldığı,

Ayrıca, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının özel hukuk tüzel kişileri olduğu, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünün sadece bu vakıfların ne şekilde çalışacağı, hangi kaynağı nerelere harcayacağı ve bu kaynağın miktarını tespit edip, vakıflara gönderilmesiyle mükellef olduğu,

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının sosyal market ve aşevleri olmak üzere iki proje yürüttüğü,

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından uygulanan Sosyal Market projeleri kapsamında; Vakıflarca mümkün olması halinde Hükümet Konağında uygun bir odanın mümkün olmaması halinde ise kiralama yoluyla bir yerin Sosyal Markete dönüştürüldüğü,

Proje kapsamında markette, bağış yoluyla toplanan ya da yardım amacı ile satın alınan giyim, temizlik ve kuru gıda malzemeleri bulunduğu, hali hazırda Vakıflarca devam ettirilen Sosyal Marketlerin genellikle giyim malzemeleri üzerine varlığını sürdürdüğü,

2013 yılına kadar SYD Vakıfları tarafından talep edilen Sosyal Market projeleri Fon Kurulunca uygun görülmediği, proje için ekstra personel istihdam edilmeyip Vakıf personelleri görevlendirildiği, 2013 yılı ve sonrasında gelen taleplerin ise, sosyal yardım anlayışının aynı yardımdan nakdi yardıma geçilmesi şeklinde uygulanan politikalar ve söz konusu marketlerin işletimini sağlama konusunda nicelik ve nitelik olarak yeterli sayıda personel olmaması gibi nedenler göz önünde bulundurularak Fon Kurulunca olumsuz değerlendirildiği,

Genellikle Hükümet Konaklarında yeterli yerin bulunmaması nedeniyle Sosyal Market ya da benzeri projelerin Vakıflara kira, işletme, depo ve personel giderleri gibi mali yükler getireceği öngörüldüğü,

Hali hazırda kendi imkânları ile Sosyal Market projelerine devam eden Vakıflar bulunduğu, söz konusu marketlerin personel sıkıntısı nedeniyle genellikle haftanın belirli günleri belirli saatlerde açılabilirdiği, bu nedenle marketlerde genellikle giyim ve temizlik malzemeleri bulunduğu, gıda olan marketlerde ise uygun saklama koşulları bulunmadığından yalnızca kuru gıda maddeleri bulunduğu,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Uygulamada; Vakıflarca vatandaşların muhtaçlık durumuna göre kategorilere ayrıldığı ve her kategoriye ayrı miktarda aylık alışveriş imkânı sağlandığı,

Diğer uygulama olan aşevlerinin, 3294 sayılı kanun kapsamında olan yaşlı, engelli, hasta olan ve evinde yemek yapabilecek durumda olmadığı (gerekli yemek yapma araçlarına sahip olmayanlar, evsizler vb.) Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca tespit edilen kişilere sıcak yemek verilmesi amacıyla işletildiği,

Aşevlerinin 1987-2008 yılları arasında desteklendiği, 2008-2014 yılları arasında yeni aşevi açılması taleplerinin Fon Kurulu tarafından reddedildiği ve 2014 yılından itibaren de aşevlerinin desteklenmeye başlandığı,

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonundan kaynak aktarılmak suretiyle Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarca işletilen veya STK'larla birlikte ortak yürütülen, bununla birlikte Vakıf tarafından hizmet satın alınmak suretiyle faaliyette bulunan 64 aşevi bulunduğu,

Fon Kurulu Kararları ile 2015 yılında 54 aşevine, 30.391 kişi için 12.254.555-TL kaynak aktarıldığı,

Fon Kurulu Kararları ile 2016 yılı Ocak-Temmuz döneminde 28 aşevine, 14.735 kişi için 6.121.310-TL kaynak aktarıldığı,

Gıda yardımlarının, ihtiyaç sahibi ailelerin temel ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla Ramazan ayı ve Kurban Bayramı öncesinde SYD Vakıflarına birer periyodik pay tutarında kaynak aktarılması şeklinde yürütülen yardım programı olduğu, periyodik pay aktarılmasının, her yıl yinelenen Fon Kurulu Kararlarına istinaden yapıldığı, (11.02.2016 tarih ve 2016/1 sayılı Fon Kurulu Kararı)

Bunun yanı sıra, SYD Vakıflarının kendi mali imkânları çerçevesinde ihtiyaç sahibi hanelere bahsi geçen dönemler dışında da gıda yardımı yapılabildiği,

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından kullanılan Sosyal Yardım Bilgi Sistemi (SOYBİS)'nin sivil toplum kuruluşlarıyla ve diğer kuruluşlarla paylaşamadığı, sosyal yardım yapılan vatandaşların sosyoekonomik verilerinin 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye göre Türk Kızılay Derneği ve yerel yönetimler dışındaki kurumlara kapalı olduğu, bu bilgilerin kişisel veri kapsamında olması nedeniyle mevzuat olarak da engellendiği ve paylaşamadığı

Belirtilmiştir.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

7.5. 11.05.2017 TARİHLİ ALT KOMİSYON TOPLANTISI

7.5.1. GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI

Alt Komisyonun 11/05/2017 tarihli toplantısında Uluslararası Kuruluşlar Daire Başkanı Ahmet Volkan GÜNGÖREN tarafından;

Gıda bankacılığı tabirinin gıda dışında temizlik maddesi ve yakacak maddelerini de kapsadığını, Türkiye’de gıda bankacılığının genelde belediyeler tarafından yapıldığını, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına kayıtlı olan resmi olarak gıda bankacılığı faaliyeti yürüten çoğunluğu Belediyelerle ilişkili 64 tane gıda bankası olduğunu, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olarak gıda bankaları bağlamında gıdanın depolanmasından, işlenmesinden ve diğer denetimlerinden sorumlu olduklarını,

Fransa’da gıda israfını önlemeye yönelik bir yasa çıkarılmış olduğunu, bu yasaya göre 400 metrekareden büyük marketlerin kendilerine paydaş bir yardım kuruluşu belirlemek ve tavsiye edilen tüketim tarihi yaklaşmakta olan ürünlerini bu kuruluşlara bağışlama yapmak zorunda olduklarını, bu yasaya uymayan süpermarketlere 3.750€ para cezası kesildiğini, bu yasa vesilesiyle Fransa’da bir yıl içerisinde beş bin yeni hayır kuruluşu açılmış olduğunu,

Ayrıca Komisyonumuzun yönlendirmesiyle 13-16 Mart 2017 tarihleri arasında Amerika’da the Global Food Banking Network tarafından düzenlenen “Gıda Bankacılığı Liderlik Enstitüsü” forumuna katılım sağladıklarını, bu organizasyona dünya çapında 32 ülkeden 792 tane gıda bankasının üye olduğunu, gıda bankacılığının dünyada çok geniş sektörleri içine alan bir yapılanma olduğunu, lojistik, depolama ve insan kaynağının yönetilmesinin önemli olduğunu, gıda bankalarının 3-5 kişi çalıştırmış olsa bile istihdama da katkı sağlayabileceğini,

Belirtilmiştir.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

7.5.2. TEMEL İHTİYAÇ DERNEĞİ

Alt Komisyonun 11/05/2017 tarihli toplantısında TİDER Yönetim Kurulu Başkanı Serhan SÜZER tarafından;

2010 yılında kurulduktan sonra 2014 yılına kadar dört yıl boyunca klasik gıda bankacılığı modeliyle ilerlediklerini, sonrasında 2014 yılının sonlarına doğru model değişikliğine giderek daha sürdürülebilir bir anlayış için insanlara iş bulmaya yönelik çalışmalarına başladıklarını, kişilerin destek marketten alışveriş yapmak için geldiklerinde önce insan kaynakları masasına yönlendirilerek kendilerini çalışmaya yönlendirmeye çalıştıklarını, gıda bankacılığı faaliyetleri ile bir yandan israfı önlerken diğer yandan insan kaynakları çalışmaları ile de insanların kendi ayakları üzerinde durabilmeleri için çaba sarfettiklerini, İnsan kaynakları modeliyle 2017 yılında ilke defa verilen Global Gıda Bankacılığı Ağı (Global Food Bankin Network) tarafından verilen inovasyon ödülünü kazandıklarını, ayrıca İŞKUR ile işbirliği yaparak meslek edindirme platformu kurarak işveren ve iş arayanları bir araya getirmeye çabalayacaklarını,

Gıda bankacılığı ile ilgili tüm kurum ve kuruluşların şeffaflık, tarafsızlık, dürüstlük ve sürdürülebilirlikten oluşan dört temel ilkeye sahip olması gerektiğini, kurumlar arasında işbirliği ve bilgi paylaşımının geliştirilmesi gerektiğini,

Son olarak ülkemizde gönüllülük konusunda sıkıntılar olduğunu bu nedenle ilkokuldan itibaren bu bilincin yerleştirilmesi gerektiğini,

Belirtmiştir.

7.6. 11.06.2017 TARİHLİ ALT KOMİSYON TOPLANTISI

7.6.1. DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

Alt Komisyonun 14/06/2017 tarihli toplantısında Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı Ekrem KELEŞ tarafından;

İsrafın İslam'da haram kılınan bir husus olduğunu, Türkiye'de günde 6 milyon adet ekmeğin israf olduğunu, bir yıllık ekmek israfının parasal karşılığının 500 okul veya 80 hastane olduğunu, sadece ekmek israfının bile devasa olduğunu, israfın önlenmesi için her türlü önlemin alınması gerektiği,

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

Gıda bankacılığı uygulamasını modern sadaka taşına benzettiğini, zekât vermek isteyen kişilerin zekâtlarını gıda bankalarına zekatın şartlarını gözeterek verebilecekleri, gıda bankacılığı vesilesiyle ihtiyaç sahiplerine ulaştırabilecekleri, zekatını ödedikten sonra devletin sağlamış olduğu vergi indiriminden yararlanabileceği bunun bir teşvik amacı taşıdığı ve sakınca oluşturmadığını,

Belirtmiştir.

Alt Komisyonun 14/06/2017 tarihli toplantısında Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Yavuz ÜNAL tarafından;

Gıda bankalarına verilebilecek zekâtın özel bir havuz biçiminde toplanarak zekâtın toplanması ve dağıtılmasında özel olduğunu, bu hususlara mutlaka hassasiyet gösterilerek dağıtımının gerçekleştirilmesini, gıda bankacılığının israf önleme üzerine odaklanması halinde ciddi bir etki alanı oluşturabileceği, toplumun bütün katmanlarına refah sağlayabileceğini, zayı olacak gıdaların tüketilmesine vesile olunması gerektiği, toplumun israfın boyutları hakkında bilgilendirilmesinin gıda bankacılığı açısından faydalı olacağını,

Belirtmiştir.

7.7. 15.11.2017 TARİHLİ ALT KOMİSYON TOPLANTISI

7.7.1. ŞAHİNBEY BELEDİYESİ SOSYAL, SAĞLIK, KÜLTÜR, SPOR, YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ

Şahinbey Belediyesi Sosyal, Sağlık, Kültür, Spor, Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Saymanı Sait ŞAHİN tarafından;

Kendilerinin Şahinbey Belediyesi tarafından kurulmuş bir dernek olduklarını, sosyal marketleri üzerinden gıda bankacılığı faaliyeti yürütüldüğünü, 886 bin nüfuslu bir ilçe olduklarını ve çok fazla Suriyeli mülteciyi misafir ettiklerini, eşit ve somut veriler üzerinden yardımlarını devam ettirebilmek adına sosyal yardım yönetmeliği yaptıklarını,

Sosyal müdürlüğü ve sosyal marketi olan belediyelerin dernek kurmadan gıda bankacılığı faaliyeti yürütebilir şeklinde bir mevzuat düzenlemesinin faydalı olacağını,

Ayrıca, kendilerinin çok sayıda mülteciye yardım etmelerinden dolayı çok fazla çocuk bezi, halı ve beyaz eşya bağışı aldıklarını, bu kalemlerinde gıda bankacılığı kapsamına alınmasının faydalı olabileceğini,

Belirtmiştir.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

7.7.2. TEPEBAŞI SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI

Tepebaşı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Müdürü Tolga GÜLMEZ tarafından;

3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu kapsamında kurulmuş ve faaliyetlerini bu kapsamda sürdürdüklerini, gıda yardımlarını koli şeklinde dağıtmak yerine bir market şeklinde ulaştırmayı düşündüklerini, 2013 yılında sosyal market açtıklarını, ihtiyaç sahibi kişilerin sosyal marketten gıda ve giyecek ihtiyaçlarını karşılayabildiklerini,

Sosyal market şeklinde yardımların yürütülmesinin vatandaşlara ihtiyaçları doğrultusunda seçme şansı tanıdığını ve daha insani bir yöntem olduğunu ayrıca ihtiyaç dışı tüketimin önüne geçerek israfı önlediğini,

Kendilerinin devlet kurumu olması nedeniyle bütünleşik sosyal yardım bilgi sistemini kullandıkları için mükerrer yardımların önüne geçebildiklerini, bu sistemden faydalanamaması nedeniyle sivil toplum kuruluşlarıyla yardım dernekleri arasında bir veri tabanı kurulabilmesi için AB projesi geliştirdiklerini ve sunduklarını,

Belirtilmiştir.

7.7.3. YETİMLER KERVANI YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ

Yetimler Kervanı Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Başkanı İhsan ÇOLAK tarafından;

Tamamen gönüllülük üzerine çalışan 2008 yılında kurulmuş bir dernek olduklarını, gıda ve giyim reyonların sahip sosyal marketlerinin olduğunu, sosyal yardım yapan dernekler arasında merkezi bir veri sistemi kurularak sadece vatandaşların almış oldukları yardımı görebilecekleri bir sistemin kurulmasının mükerrerliği önleme açısından önemli olduğunu,

Kendi dernekleri açısından yardıma muhtaç kişilere ev yapımını düşündüklerini bu sebeple konut, okul veya sağlık tesisi gibi sosyal amaçlı bina yapımlarının da gıda bankacılığı kapsamına alınmasının değerlendirilmesini talep ettiklerini,

Gıda bankacılığı kapsamında yardımların muhasebeleştirilmesi konusunda da zorluklar çektiklerini,

Belirtilmiştir.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

7.7.4. ADANA DOSTELLER YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ

Adana Dosteller Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Selçuk KİPER tarafından;

Adana’da 2002 yılında kurulan bir yardım derneği olduklarını, gıda bankacılığı kapsamında çalıştıklarını ve sosyal marketlerinin olduğunu, Adana’da aylık yaklaşık olarak bin aileye yardım yaptıklarını, kırtasiye yardımını da çok yaptıklarını belirterek kırtasiye ürünlerinin gıda bankacılığı kapsamına alınmasının değerlendirilmesini talep ettiklerini,

İnsanların yardım yapma konusunda çekince içinde olduklarını, gıda bankacılığının avantajlarının pek bilinmediğini, vatandaşları özendirmek adına kamu spotu gibi çalışmaların yapılabileceğini, iş adamı birlik ve derneklerinin üyelerini gıda bankacılığı konusunda bilgilendirebileceğini,

Belirtilmiştir.

7.7.5. HATAY YARDIMLAŞMA DERNEĞİ

Hatay Yardımlaşma Derneği Başkanı Rahmi VARDI tarafından;

HAYAD derneği olarak Hatay özel durumundan kaynaklı büyük bir Suriyeli mülteci nüfusla karşı karşıya olduklarını, mültecilerin gıda ihtiyaçlarının yanında eğitim, sağlık, spor, yetimhane, eczane ve fizik tedavi gibi hizmetlerin hepsini sağladıklarını, aylık olarak ihtiyaç sahiplerini sınıflandırarak verdikleri kartlara kredi yükleyerek derneğin sosyal marketinden alışveriş yapma imkânı verdiklerini,

Suriyeli mültecilere hitap ettikleri için yatak ve battaniye ihtiyaçlarının çok fazla olduğunu, üç yüz bin yatak ve battaniye dağıttıklarını ayrıca altı bin öğrenciye düzenli olarak kırtasiye yardımı yaptıklarını belirterek gıda bankacılığı kapsamında bu ürünlerinde değerlendirilmesini,

Belirtilmiştir.

7.7.6. FAZLA GIDA A.Ş

Fazla Gıda A.Ş CEO’su Olcay SİLİHLİ tarafından;

Türkiye’de atık ve israf konusunda farkındalığın düşük olduğunu, özel sektörde bu durumu değiştirmek için dijital atık yönetimi platformu oluşturarak yola çıktıklarını, gıda

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

bankacılığı konusunda iyi örnekleri incelediklerinde ve bu ülkelerin gıda bankacılığı sistemlerinin hepsi israfı önlemeye yönelik çalışırken Türkiye’de daha çok sosyal yardıma ve gıda alımına kaydığı, hâlbuki bu finansal kaynakların düzenli bir sistem kurmaya yönelik harcanması durumunda çok fazla gıdanın israf olmasının önlenebileceğini,

Gıda bankacılığının geliştiği ülkelerde bunun en önemli nedeninin sosyal baskı değil finansal baskı olduğunu, bu ülkelerde atık oluşturulması halinde israf üzerinden ödemeleri gereken ücretler olduğunu, firmaları motive eden birinci unsurun vergi avantajları olduğunu gördüklerini, Örnek olarak Fransa’da marketlerin gıdaları çöpe atmasının yasak olduğunu, Türkiye’deki sistemin teşvik edici olmadığını bunun sebebinin ise fire oranları uygulamasının olduğunu, firmaların fire oranının altında kalan kısımlarının kanunen gider olarak kabul edildiğini, birçok süpermarket zincirinin de iadeli çalıştığı için gıdanın sisteme yönlendirilmesine ihtiyaç duyulmadığını,

Gıda bankacılığının Türkiye’deki diğer bir sıkıntısının gıda güvenliği ve markaların korunma kaygısı olduğunu, marketlerin özellikle üzerlerinde kendi markaları basılı olan ürünleri bağışlamadıklarını, gıda güvenliği konusunda bir olumsuzluk yaşanırsa bunun markalarına mal edilebileceğini düşündüklerini, gelişmiş ülkelerde bu problemin çözümü için gıda maddelerinin hijyen konusunda kontrol ve tesliminin sorumluluğun gıda bankalarına yüklendiğini,

Türkiye’de gıda bankacılığının gelişimi açısından tavsiye edilen tüketim tarihi ve son kullanım tarihi arasındaki farkın iyi açıklanması gerektiğini, tüketilebilir durumda olan tavsiye edilen tüketim tarihi geçmiş ürünlerinde bağışlanabilir olmasının sağlanmasının faydalı olacağını, tavsiye edilen tüketim tarihinin o ürünün en iyi tadı vereceğinin garanti edildiği tarihi belirttiğini ancak bu tarihten sonrada gıdaların tüketebileceğini, Avrupa ülkelerinde gıda bankalarına tavsiye tüketim tarihi geçmiş ürünlerin bağışlanabildiğini, Türkiye’de de böyle bir düzenlemeyle gıda bankacılığına bağışlanan gıda miktarının arttırılabileceğini,

Belirtilmiştir.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

7.7.7. TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞ İNSANLARI DERNEĞİ

TÜSİAD adına katılan Yaşar Holding Ankara Temsilcisi Dilek EMEL tarafından;

TÜSİAD olarak perakende sisteminin işin içine dâhil olmasını gerektiğini düşündüklerini, marketlerle iadeli şekilde çalışmanın getirdiği birçok külfet olduğu, bu gıda ve zaman israfının kazanılarak genç nüfusun beslenmesi gerektiğini, bağışa konu olan maddelerin imalinde ve alımında yüklenilen KDV'nin ve bu bağışların tesliminde yüklenilen külfetin de KDV'den istisna kılınması gerektiğini,

Belirtilmiştir.

7.7.8. MÜSTAKİL SANAYİCİ VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİ

MÜSİAD Kurumsal İletişim Koordinatörü Mustafa OZAN tarafından;

TÜRMOB üzerinden muhasebecilerin farkındalık yaratmasının önemli olduğunu, yardım eden üyelerinin olduğunu ancak vergi muafiyetlerinden haberlerinin olmadığını, MÜSİAD olarak bu konuda üyelerinin bilgilendirilmesi gerektiğini düşündüğünü, gıda bankacılığı konusunda MÜSİAD olarak özel çalışacaklarını,

Belirtilmiştir.

**7.7.9. TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER VE YEMİNLİ
MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ**

TÜRMOB Denetleme Kurulu Üyesi Nevzat AKKAYA tarafından;

TÜRMOB'un 105 bin üyesi olduğunu, gıda bankacılığı uygulamasında vergiden istisna tutulacak kalemlerin KDV uygulamalarında uygulanan listeler gibi ürünleri tek tek sayılması gerektiğini, böylelikle mükelleflerin hangi ürünleri bağışlarsa vergiden avantaj kazanacağını görmesinin gerektiğini, gıda bankacılığı kapsamında teslim edilen ürünlerin dikkatli bir şekilde kabul raporlarının hazırlanarak suiistimallerin önlenmesi gerektiğini, Vergi Haftası gibi TÜRMOB'un da Muhasebe haftasının olduğunu, Gelir İdaresi Başkanlığı beraber bu haftalarda gıda bankacılığı hakkında bilgilendirme yapabileceklerini,

Belirtilmiştir.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

7.7.10. TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ

Türkiye Ziraat Odaları Birliği Teknik Hizmet Kurulu Başkan Vekili Mehmet Fethi GÜVEN tarafından;

Gıda bankacılığının gıda israfının önlenmesi açısından önemli olduğunu, üreticiden markete 4-5 kat olan fiyat artışında fire oranlarının öneminin çok büyük olduğunu, ürün kaybının genelde taşıma ve hazırlık aşamasında yaşandığını, bu israfın önlenerek ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmasının önem arz ettiğini, Ziraat Odalar Birliği olarak gıda bankacılığının üyeleri arasında tanıtılması amacıyla çalışacaklarını,

Belirtilmiştir.

7.7.11. GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

Gelir İdaresi Başkan Yardımcısı Rıza ÇELEN tarafından;

Türkiye’de gıda bankacılığının Gelir Vergisi Kanunu ve Katma Değer Vergisi Kanununda düzenlendiği ve bu konuda önemli bir teşvik sağlandığı, gıda, giyecek, temizlik maddesi ve yakacak olarak tanımlanan dört kalemin genişletilmesine ilişkin taleplerin kanuni düzenlemeyle getirilmesi gerektiğini, gıda bankacılığı yapan derneklere yapılan bu dört kalemden oluşan bağışlara ilişkin teşvikin önemli olduğunu, başka hiçbir bağış şeklinin bu derece teşvik edilmediğini,

2012 yılından 2017 Eylül ayına kadar olan verilere göre; yıllık 300 civarı mükellefin gıda bankacılığı kapsamında bağış yaptığını, son iki yılda 50 milyon TL’lik bu kapsamda bağışta bulunulduğunu, bunun da vergi avantajının yaklaşık 10 milyon TL olduğunu,

Vergisel anlamda bazı derneklerin muhasebeleştirmede sıkıntı yaşamalarına ilişkin olarak 251 sayılı Gelir Vergisi Tebliği’nde belge düzeninin açık olduğu, derneklerin kendilerine başvurmaları halinde bir özelge çıkartılabileceğini,

Maliye Bakanlığı’nın her yıl vergi haftasında etkinlikler yaptığını, gıda bankacılığının tanıtımının da vergi haftası kapsamında yapılabileceğini, TÜRMOB’un da üyeleriyle birlikte işletmeleri bilgilendirmelerinin iyi olabileceğini,

Belirtilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

8. YERİNDE İNCELEMELER

Gıda bankacılığı uygulamalarının araştırılması ve sivil toplum kuruluşlarının bu kapsamdaki faaliyetlerinin, komisyon üyeleri tarafından yerinde incelenmesi yöntemi Alt Komisyon nezdinde görüşülmüş ve benimsenmiştir. Bu çerçevede Deniz Feneri Derneğinin Ankara, İstanbul, Gaziantep, Eskişehir, Adana, Hatay ve Malatya illerine gidilerek yerinde incelemelerde bulunulmuştur.

8.1. DENİZ FENERİ DERNEĞİ

Gıda bankacılığı yapan derneklerin faaliyetlerinin yerinde görülmesi bakımından Alt Komisyon Başkanı Mihrimah Belma SATIR ve Alt Komisyon üyesi Canan CANDEMİR ÇELİK Deniz Feneri Derneğinin Ankara’da bulunan lojistik merkezine 03/08/2016 tarihinde ziyarette bulunmuştur.

Deniz Feneri Derneği Ankara Şube Başkanı Mevlüt Koca tarafından;

Türkiye’de gıda bankacılığı uygulaması başladığından itibaren derneğin sisteminin ve yapısının uygun olması nedeniyle bu işin içinde olduğu,

Derneğe bağış yapacak bağışçının faturaya “ihtiyaç sahiplerine verilmek üzere bağışlanmış ve KDV hesaplanmamıştır” ibaresini not düştüğü, dernek tarafından bağış kabul edilirken aynı yardım teslim belgesine “bağış gıda bankacılığı kapsamında kabul edilmiştir” şeklinde kaşe basıldığı,

Derneğin bağış olarak nakit para kabul ettiği ancak nakit bağışların gıda bankacılığı kapsamına girmediği, nakit para bağışının dernek için daha faydalı olduğu, derneğin kamuya yararlı dernek olduğu için nakit bağışlarda vergi indiriminin olduğu ancak gıda bankacılığı kapsamındaki vergi indirimi miktarı kadar olmadığı, bu nedenle bağışçıların gıda bankası kapsamındaki bağışa yöneldiği, örneğin mobilya şirketinin yapacağı yardımı mobilya şeklinde yapamayacağı için satın alma yoluyla gıda ya da giysi olarak bağış yaptığı ve vergi indiriminden ancak bu şekilde yararlandığı,

Derneğin ikinci el giysi konusunda çalışmaları olduğu, ikinci el giysilerin tadilatlarının yapılarak mağazalarda ihtiyaç sahibi insanların kullanımına açıldığı ve doğu bölgelerindeki belediyelere gönderildiği, insanların giysiye ulaşmalarının daha kolay olması nedeniyle gıda yardımında yaşanan mutluluğun giysi yardımında yaşanmadığı,

Lojistik merkezinin ziyareti sırasında;

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Merkezin derneğin Ankara bölge lojistik merkezi olduğu ve İç Anadolu'daki 15 ilden sorumlu ve 10 çalışanı bulunduğu, derneğin bu merkez dışında iki tane İstanbul da olmak üzere İzmir ve Erzurum'da da lojistik merkezinin bulunduğu, aynı yardımların bu merkezlerde toplandığı, dernek olarak Türkiye'nin tüm yerlerine ulaşılabilindiği, Anadolu'daki birçok dernekle işbirliği içinde çalışıldığı,

Belirtilmiştir.

8.2. TEMEL İHTİYAÇ DERNEĞİ

Gıda bankacılığı yapan derneklere danışmanlık hizmeti veren Temel İhtiyaç Derneği faaliyetlerini yerinde görmek ve dünyada gıda bankacılığı örneklerine ilişkin bilgi almak amacıyla Alt Komisyon Başkanı Mihrimah Belma SATIR derneğin İstanbul'da bulunan merkezine 26/01/2017 tarihinde ziyarette bulunmuştur.

Temel İhtiyaç Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Serhan SÜZER tarafından;

Derneğin, ilk olarak 2010 senesinde Gıda Bankacılığı Derneği olarak kurulduğu ve dört sene boyunca gıda bankacılığı modeliyle çalışıldığı ve gıda bankacılığının Türkiye'deki çatı kuruluşu olma hedefiyle, diğer gıda bankacılığı yapan derneklerle görüşüldüğü ancak diğer derneklerin buna yanaşmadığı,

2014 yılında derneğin isminin Temel İhtiyaç Derneğine çevirdiği ve şu an uygulanan modele geçildiği, bu modelde ihtiyaç sahiplerine “balık verirken balık tutmayı” öğretildiği,

Derneğin, Maltepe Kaymakamlığı, kaymakamlığa bağlı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, İŞKUR, İnsan Kaynakları Derneği, Çağrı Merkezleri Derneği ve sektör dernekleriyle işbirliği içinde çalıştığı,

Maltepe Kaymakamlığına bağlı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfınca belirlenen ihtiyaç sahiplerine vakfın belirlediği limit tutarında yardım yapıldığı,

İhtiyaç sahibi ailelerin derneğin marketinden limitleri oranında alışveriş yapabildiği, ailelerin destek markete yönlendirmeden önce insan kaynakları bölümüne gönderildiği ve burada aileler ile yapılan görüşmelerde ailenin içerisinde çalışabilir durumda olan kişi sayısı ve bu kişilerin hangi işlerde çalışabileceği belirlendiği,

Diğer yandan sosyal sorumlu şirketle görüşülerek hangi pozisyonda açık varsa çalışabilecek durumdaki kişilerin o pozisyona yönlendirildiği, Şubat 2015'ten itibaren 51 kişinin istihdamının bu şekilde sağlandığı, bu rakamın düşük olmasının nedenin ihtiyaç sahibi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

ailelerin çalışmak istememesi olduğu, SGK kapsamına girdikleri takdirde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından ve belediyelerden yardım alamayacak olmaları nedeniyle kişilerin çalışmak ve sigortalı olmak istemediği,

Derneğin uyguladığı bu modelin dört önemli faydası olduğu, öncelikle israfın önlendiği, ikincisi vergi teşviki yapıldığı, üçüncüsü, insanların temel ihtiyaçlarını karşılandığı, dördüncüsü de istihdam yaratıldığı ve meslek edindirmeyle insanların kendi ayakları üzerinde durmaları sağlandığı,

Belirtilmiştir.

8.3. GAZİANTEP

Dernekler, vakıflar, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları ile belediyeler nezdinde yürütülen gıda bankacılığı faaliyetlerinin görülmesi için bazı illerde yerinde inceleme yapılması Alt Komisyonca uygun görülmüştür. Bu kapsamda, ilk olarak Alt Komisyon Başkanı Mihrimah Belma SATIR ve Alt Komisyon üyesi Canan CANDEMİR ÇELİK Gaziantep iline 29/05/2017 tarihinde ziyarette bulunmuştur.

29 Mayıs 2017 tarihinde Gaziantep'te gerçekleştirilen yerinde inceleme ziyaretinde öncelikle Valilikte ilgili kurum ve kuruluşlardan brifing alınmış ve fikir alışverişinden bulunulmuştur. Sonrasında, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Gıda Bankası, Şehit Kamil Gıda Bankası, Şahinbey Gıda Bankası, Konukoğlu Vakfı ve Bülbülzade Vakfı Gıda Bankası ziyaret edilmiştir. Sosyal politikalar konusunda bakanlığı döneminde edinmiş olduğu bilgi ve tecrübeleri yerelde sahaya yansıtan bir yerel yöneticinin liderliğinde Gaziantep'te yapılan çalışmaların, sosyal yardımların yönetimi bağlamında iyi bir rol model oluşturduğu görülmüştür. Ayrıca, sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen ve geçen yıllar içerisinde yaygınlaşmış olan sosyal yardım faaliyetleri, Türk toplumunun ve özelde Gaziantep halkının yardımlaşma konusundaki duyarlılığını gözler önüne sermiştir.

8.4. ESKİŞEHİR

Eskişehir ilinde gıda bankacılığı yapan derneklerin faaliyetlerinin yerinde görülmesi amacıyla Alt Komisyon Başkanı Mihrimah Belma SATIR ve Alt Komisyon üyeleri Canan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

CANDEMİR ÇELİK ve Fikri DEMİREL Eskişehir iline 08/06/2017 tarihinde ziyarette bulunmuştur.

08 Haziran 2017 Perşembe günü Eskişehir’de gerçekleştirilen yerinde inceleme ziyaretinde öncelikle Valilikte ilgili kurum ve kuruluşlardan brifing alınmış ve fikir alışverişinde bulunulmuştur. Sonrasında, Tepebaşı Kaymakamlığı Gıda Marketi ve Odunpazarı Belediyesi/Kızılay Derneği Eskişehir Şubesi “Halk Market” ziyaret edilerek yerinde incelemelerde bulunulmuştur. Eskişehir’de sosyal yardımların çağdaş yöntemlerle ve kapsamlı bir şekilde yönetilmesi konusunda, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfının çalışmaları güzel bir örnek olarak gözlemlenmiştir.

8.5. BEYOĞLU BELEDİYESİ SOSYAL MARKET

Gıda bankacılığı yapan Beyoğlu Belediyesi Sosyal Marketin faaliyetlerinin yerinde görülmesi amacıyla Alt Komisyon Başkanı Mihrimah Belma SATIR ve Alt Komisyon üyesi Fikri DEMİREL İstanbul Beyoğlu Belediyesi Sosyal Marketine 08/06/2017 tarihinde ziyarette bulunmuştur

Alt Komisyon olarak Beyoğlu Belediyesi Sosyal Marketinde yerinde incelemelerde bulunulmuş ve Web 4.0 teknolojilerinin gıda bankacılığı alanında kullanılmasının önemi görülmüştür. Ayrıca Fazla Gıda AŞ ile Beyoğlu Belediyesi Sosyal Market arasında imzalanan protokol törenine katılım sağlanmıştır. Fazla Gıda yöneticilerinden sistemin işleyişi hakkında bilgilendirme alınarak gıda bankacılığı faaliyetlerine teknolojik alt yapı sağlamak ile aracılık edebilecek şirketlerin faydaları görülmüştür.

8.6. ADANA

Adana ilinde gıda bankacılığı yapan derneklerin faaliyetlerinin yerinde görülmesi amacıyla Alt Komisyon Başkanı Mihrimah Belma SATIR ve Alt Komisyon üyeleri Canan CANDEMİR ÇELİK ve Seyfettin YILMAZ Adana iline 05/07/2017 tarihinde ziyarette bulunmuştur.

Gerçekleştirilen yerinde inceleme ziyaretinde öncelikle Valilikte ilgili kurum ve kuruluşlardan brifing alınmış, katılan kamu kurumu ve gıda bankacılığı yapan derneklerin

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

temsilcileri ile değerlendirilmelerde bulunulmuştur. Çok güçlü tarımsal üretimi olan Adana'da tarımsal üretim fazlası olan meyve ve sebzenin gıda bankacılığı uygulamasıyla değerlendirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Ayrıca, sonrasında Çukurova Belediyesinin ve Dosteller Derneğinin gıda bankalarında yerinde incelemeler gerçekleştirilmiştir.

8.7. HATAY

Hatay ilinde gıda bankacılığı faaliyetlerinin yerinde görülmesi amacıyla Alt Komisyon Başkanı Mihrimah Belma SATIR ve Alt Komisyon üyeleri Canan CANDEMİR ÇELİK, Bülent ÖZ ve Seyfettin YILMAZ Hatay iline 06/07/2017 tarihinde ziyarette bulunmuştur.

Öncelikle Valilikte ilgili kurum ve STK temsilcileriyle Hatay'daki gıda bankacılığı faaliyetleri ve Suriyeli mültecilere yönelik yardım faaliyetleri hakkında sunumlar dinlenerek bir değerlendirme toplantısında bulunulmuştur. Hatay'ın misafir etmiş olduğu yaklaşık 500 bin Suriyeli mültecinin ilde dengeleri değiştirdiği ve yardım ihtiyacının katlanarak arttığı belirtilmiştir.

Toplantı sonrasında Reyhanlı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ve Hatay Yardımlaşma Derneği'nin faaliyetleri yerinde incelenmiştir. Hatay'da çok büyük bir Suriyeli mülteci nüfusu misafir edilmesinden dolayı burada ki derneklerin gıda bankacılığı faaliyetlerini bu kapsamda geliştirdikleri görülmüştür. Özellikle Hatay Yardımlaşma Derneği'nin Suriyeli mültecilere yönelik çok kapsamlı ve sistematik çalışmalar yaptığı görülmüştür.

8.8. MALATYA

Eskişehir ilinde gıda bankacılığı yapan derneklerin faaliyetlerinin yerinde görülmesi amacıyla Alt Komisyon Başkanı Mihrimah Belma SATIR ve Alt Komisyon üyeleri Canan CANDEMİR ÇELİK ve Bülent ÖZ Malatya iline 01/08/2017 tarihinde ziyarette bulunmuştur.

Valilikte kurum ve STK'ların temsilcileriyle Malatya'daki gıda bankacılığı faaliyetlerine ilişkin değerlendirme toplantısı gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıya ülke genelindeki çoğu gıda bankacılığı yapan derneğe giyecek bağışında bulunana LCW giyim firmasının da temsilcisi katılmış ve gıda bankacılığı kapsamındaki faaliyetleri hakkında bilgi vermiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

Toplantı sonrasında, gıda bankacılığı faaliyeti yürüten Battalgazi Belediyesi Hayır Çarşısı ve Yetimler Kervanı Yardımlaşma ve Dayanışma Derneğinde incelemelerde bulunulmuştur. Ayrıca Suriyeli mültecilerin konakladığı Malatya Beydağı Konakla Tesisleri (MABEK)'nde gıda bankacılığı kapsamında faaliyet gösteren giyim bankası da ziyaret edilerek tesiste konaklayan Suriyeli mülteciler hakkında bilgi alınmıştır.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

9. USUL VE ESASA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

9.1. GENEL OLARAK

Komisyonumuz, yemek israfının önlenmesi ve gıda bankacılığının yaygınlaştırılması talebini içeren dilekçeyi, konunun sosyal bir sorumluluk getirmesi ve ülke çapında bir sorun olmasından hareketle gündemine alarak esastan incelemeyi uygun görmüştür.

Dilekçe üzerinde yapılan usulî incelemede gündeme alınan dilekçenin, 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun ve TBMM İçtüzüğü'nün 115 ilâ 120'nci maddelerinde belirtilen koşulları taşıdığı görülmüş, dilekçelere konu edilen hususların Alt Komisyon tarafından esastan incelenmesi uygun bulunmuştur.

Komisyonumuza iletilen dilekçede özetle, yemek israfının önlenmesi adına, artan yemeklerin ihtiyaç sahibine ulaştırılması ve yurt dışı örneklerinden hareketle ülkemizde gıda bankacılığının yaygınlaştırılması talep edilmiştir.

Ülkemizde yaygınlaştırılması talep edilen gıda bankacılığının mantığında insan sağlığı açısından tüketilmesinde bir sakınca olmayan ancak ticari değerini kaybetmiş ürünlerin ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması bulunmaktadır.

Gıda bankacılığı, işletmelerin stoklarında bulunan gıda, giyecek, yakacak ve temizlik maddelerinden son kullanma tarihi yaklaşmış, paketleme veya üretim hatası bulunan, ihracat veya ihtiyaç fazlası gibi sebeplerden dolayı değerini kaybeden veya zayi olacak maddelerin ihtiyaç sahibi insanlara ulaştırılmasını sağlayan, işletmeler ile dernek ve vakıflar arasında köprü oluşturan bir organizasyondur.

Dünyada ve Türkiye'de yapılan birçok araştırmada azımsanamayacak kadar çok insanın mutlak yoksulluk sınırının altında yaşadığı tespit edilmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) hesaplamalarına göre, 2015 yılında Türkiye'de fertlerin yaklaşık yüzde 1,58'i açlık sınırının, yüzde 14,7'si ise yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. 79 milyon

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

kişilik Türkiye nüfusu dikkate alındığında, TÜİK'in yaptığı “yoksulluk çalışması, 2015” araştırmasına göre Türkiye’de 1 milyon 250 bin kişi açlık sınırının altında, 12 milyon kişi ise yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Buna karşın ise, dünyada insani tüketim için üretilen gıdanın neredeyse üçte biri, yani yaklaşık 1,3 milyar ton gıda, israf edilmektedir. Bütün bu yapılan araştırmalar gıda bankacılığı ve benzeri sistemlerin ne kadar gerekli olduğunun bir göstergesidir.

Gıda bankacılığı uygulamasıyla hem israfın önüne geçilmesi hedeflenmekte hem de sosyal sorumluluk bilinciyle ihtiyaç sahibi insanlara yardım edilmektedir. Gıda bankacılığı ile devlet tarafından teşvik edilerek bedelsiz olarak sağlanan yardımlar aracılığı ile açlık ve yoksulluk koşullarının hafifletilmesi amaçlanmaktadır. Kurulan bu organizasyon sayesinde işletmeler, hem kullanılamayacak, tüketilemeyecek duruma gelebilecek mallarını değerlendirmiş olmakta hem de devlet tarafından sağlanan vergi avantajlarından yararlanmaktadır. Öte yandan gıda bankacılığı aracılığıyla sosyal adaletin sağlanmasına yönelik adımlar atılmakta ve israfın da önüne geçilmeye çalışılmaktadır.

9.2. YÜRÜRLÜKTEKİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ AÇISINDAN

Gıda bankacılığı kavramı, hukukumuzda ilk olarak 5179 sayılı ve 27.05.2004 tarihinde kabul edilen Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkındaki Kanun ile girmiştir. Mülga 5179 sayılı Kanunun 3’üncü maddesinde gıda bankası; “bağışlanan veya üretim fazlası sağlığa uygun her türlü gıdayı tedarik eden, uygun şartlarda depolayan ve bu ürünleri doğrudan veya değişik yardım kuruluşları vasıtasıyla fakirlere ve doğal afetlerden etkilenenlere ulaştıran ve kâr amacı gütmeyen dernek ve vakıfların oluşturduğu organizasyonlar” olarak tanımlanmıştır. Ancak bu Kanun 5996 sayılı ve 11/06/2010 tarihli Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunuyla yürürlükten kaldırılmıştır.

Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda Ve Yem Kanunu’nda ise gıda bankacılığı ile ilgili hüküm bulunmamaktadır. Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı çerçevesinde çıkarılan 5996 sayılı kanunda “gıda işletmecisi”nin tanımı yapılmıştır. Kanuna göre gıda işletmecisi, kâr amaçlı olsun veya olmasın kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya tüzel

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

kişiler tarafından gıdanın üretimi, işlenmesi ve dağıtımının herhangi bir aşamasında kontrolü altında yürütülen faaliyetlerin, mevzuat hükümlerine uygunluğundan sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca, 5996 sayılı Kanun gereği gıda bankaları da gıda işletmesi olarak değerlendirilmekte, bu nedenle ayrı bir gıda bankacılığı tanımına ve yeni bir mevzuat çalışmasına gerek olmadığı belirtilmektedir. Gıda bankaları da Bakanlığın mevzuatına çerçevesinde kayıt altına alınıp denetlenmektedir.

Komisyonunda yapılan toplantıda Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca her ne kadar yeni bir mevzuat çalışması gerekmediği ifade edilse de gıda bankacılığı uygulamasının tamamını içine alacak yeni bir mevzuat düzenlemesine ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Gıda bankasının tanımı ve standartları konusunda bir hukuki boşluk olduğu aşikârdır.

Gıda bankalarının standartların belirlenmesi yani bankaların; tarafsız, şeffaf, etkin ve sürdürülebilir standartlarda çalışmasının sağlanması gerekmektedir. Gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıfların, gıda maddelerinin güvenli, etkili ve uygun bir şekilde nakli, depolanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için gerekli olan düzenleme yeteneğine, teknik kapasiteye ve elemana sahip olmalıdır. Gıda maddelerinin ücret karşılığı dağıtılamaması, üçüncü kişilere satılamaması ve dağıtım için kâr, komisyon vb. talep edilememesi gerekmektedir. Son kullanma tarihî geçmiş, insan sağlığına zararlı ve standartlara uygun olmayan ürünlerin dağıtılamaması, ürünlerin depolanması, tasnifi, muhafazası ve dağıtım için uygun depo alanlarının tahsis edilmesi, dağıtım esnasında kişilerin onurunun zedelenmesine sebep olabilecek şekilde teşhir edilmemesinin esas alınması, gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflarca, gıda maddelerinin, dernek ve vakıfların yönetici, üye ya da yakınlarına dağıtılamaması, dağıtım organizasyonunun kargaşa, kaos ve kişilerin mağdur olmasına sebep olmayacak şekilde planlanmış ve gerekli güvenlik önlemlerinin alınmış olması gibi standartların belirlenmesi gerekmektedir. Bu tür standartların gıda bankacılığının kurumsallaşması hem daha kaliteli yardım ulaştırılması adına önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bu standartların belirlenmesi, gıda bankalarının birbirine ulaşması ve çalışmalarından istifade edebilmeleri bakımında da faydalı olacaktır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Komisyon çalışmalarımız sırasında gıda bankacılığı yapan dernekler tarafından üzerinde durulan bir diğer konu ise gıda, yakacak, giyim ve temizlik malzemesi harici bazı bağışların da gıda bankacılığı kapsamına dâhil edilmesidir.

9.3. GIDA BANKACILIĞININ YAYGINLAŞTIRILMASI VE ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI AÇISINDAN

Komisyonumuzda yapılan çalışmalar ve toplantılar sonucu gıda bankacılığının yaygınlaştırılması ve etkinliğinin artırılması için iki taraf, bağışı kabul eden sivil toplum kuruluşları ile bağışı yapan özel sektör, üzerinde durulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre özel sektör bakımından gıda bankacılığı kapsamında yapılan bağışların artırılması için yapılabilecekler bu başlık altında incelenebilmektedir. Ancak komisyon olarak gıda bankacılığının asıl amacı olan israfı önleme açısından başka kalemlerin aynı kapsama alınmaması gerektiği değerlendirilmektedir.

Gıda bankacılığı kapsamında yapılan yardımların artırılması konusunda önemli bir husus özel sektörün özendirilmesidir. Ülkemizde ne yazık ki gıda bankalarına düzenli olarak bağış yapan işletme sayısı oldukça azdır. İşletmeler gıda bankacılığına yönlendirilmeli ve hatta yerel üreticiler de bu konuda bilgilendirilmelidir. Şirketlerin gıda bankacılığı kapsamında bağış yaparken yaşadığı sorunlar ve çekinceler en aza indirilmeli ve şirketler bu alana çekilerek bağış yapması desteklenmelidir.

Komisyon çalışmalarımız sırasında bağış yapan özel sektör konusunda muhasebe kayıtların tutulmasında zorluklar yaşandığı belirtilmiş ve kolaylaştırılması önerilmiştir. Maliye Bakanlığı ile yapılan toplantıda, şu ana kadar Maliye Bakanlığı'nın uygulamalarının geçen on iki yıllık sürenin sonunda yerleştiği, ilk zamanlarda Maliye Bakanlığına mükelleflerden özellikle muhasebe düzeni ve kayıt düzeniyle ilgili birtakım sorular geldiği, ancak geçen on iki yıllık süreden sonra artık uygulamacılar açısından da konunun netliğe kavuştuğu, dolayısıyla ne şekilde hangi maddelerin bağış konusu yapılabileceği, bağışlanan maddelerin ne şekilde belgelendirileceği konularında artık Maliye Bakanlığına soru gelmediği ve bu konuda bir problemin olmadığı belirtilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Özel sektör konusunda bir diğer husus, Komisyon toplantılarına gelen katılımcıların beyanlarına göre gıda bankacılığı uygulamasındaki vergi indiriminden özellikle Anadolu’da bulunan şirketlerin haberdar olmadığı, indirimin çok az firma tarafından bilindiği belirtilmiştir. Bu konudaki bilgilendirmenin artması durumunda gıda bankacılığı kapsamındaki bağışlarının artacağı ifade edilmiştir. Maliye Bakanlığınca gıda bankacılığı kapsamındaki bağışlarda uygulanan vergi indiriminin reklamının iyi yapılması, vergi mükelleflerinin bilgilendirilmesi adına mükelleflere broşürler yollanılmasının bu konuda faydalı olacağı düşünülmektedir. Maliye Bakanlığı tarafından gıda bankacılığı yapan sivil toplum kuruluşları ve şirketlerin katılacağı bir çalıştayın düzenlenebileceği, bu çalıştayla hem muhasebe kayıtları konusundaki soru işaretlerinin kalkacağı, hem de vergi indirimleri konusunda şirketlerin bilgilendirilmesi sağlanacağı değerlendirilmektedir.

Benzer biçimde televizyon kanallarında yayınlanacak kamu spotlarının da bu konuda faydalı olacağı düşünülmektedir. Kamu spotlarında yayınlanacak olan bilgilerle bağışı yapan şirketlere uygulanacak vergi indirimi tanıtılacak ve sosyal sorumluluk bilinciyle ihtiyaç sahiplerine yardım yapılması teşvik edilecektir. Bu tür tanıtım faaliyetleriyle, özel sektörün özendirileceği ve gıda bankacılığı alanındaki bağışların artacağı değerlendirilmektedir.

Özel sektör bakımından önemli hususlardan biride firmaların bağış yapma konusundaki çekinceleridir. Gıda bankacılığı uygulamasında vergi teşviki olmasına rağmen bağış yapmak isteyen işletmelerin belirli konularda çekinceleri bulunmaktadır. Özellikle verdiği ürünün marka değerini düşünen işletmeler bağış konusunda isteksiz davranmaktadırlar. Ürünün kötü kullanılması, son kullanma tarihinden sonra birine verilmesi gibi sebepler dolayısıyla imajının zarar görme ihtimali işletmeleri bağış yapmaktan uzak tutmaktadır.

Bazı işletmeler de bağışladığı, gıda bankasında yer alan ve ücretsiz olarak ihtiyaç sahibine verilecek ürününün, yakındaki bir markette ücretli olarak satılmasının problem teşkil edeceğini öne sürmektedir. Ya da bağışladığı ürünün başka bir yerde satılırken görülmesi, bir anlamda bu durumun suiistimal edilmesi işletmeleri endişelendiren konulardan biri olarak ortaya çıkmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

İşletmeler açısından bir diğer önemli konu son kullanma tarihidir. Yurtdışında gıda bankacılığı sisteminde son kullanma tarihi geçmiş dayanıklı tüketim malları da bağışlanabilmektedir. İşletme eğer ürünün iki ay daha kullanım süresi var diyorsa gıda bankaları o bağışı kabul etmektedir. Bazı işletmeler ilave zaman için ürünün daha ne kadar süre daha kullanılabileceğine dair yeni bir etiketi üzerine yapıştırmakta ve bu şekilde ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmaktadır. Ülkemizde işletmeler bunu bir risk olarak görmekte ve bu tarz ürünleri bağışlamayı özellikle imajlarının zarar görebileceği endişesiyle uygun görmemektedirler. Özellikle Amerika'da 1996 yılında kabul edilen Good Samaritan Food Donation Act adlı kanunla “iyi niyetle bağışlanan gıda ya da benzeri üründe süre, paketlenme gibi durumlardan ortaya, çıkan hatalardan bağışlayan kişi ya da kurum sorumlu tutulamaz” ifadesi gıda bankacılığını destekleyen bir çalışma olmuş, bu kanun işletmelere yardım ve bağış yaparken daha rahat hareket edebilme imkânı sağlamıştır. Buna benzer bir uygulamanın, bağışlanan gıdaların son kullanma tarihleri konusunda özel düzenlemeler getirilmesinin, Türkiye’de de gıda bankacılığının geliştirilmesi için faydalı olacağı düşünülmektedir.

Gıda bankacılığı kapsamındaki bağışların az olmasındaki bir diğer neden şirketlerin sivil toplum örgütlerine karşı yaşadığı güven sorunudur. Bağış yapılması konusunda dernekler ve vakıflar şirketleri ikna etmek zorlanmaktadır. Firmalar bağış yapmak istese dahi karşısındaki dernek ya da vakıf hakkında aklında büyük soru işaretleri kalmakta bağış konusunda isteksiz davranmaktadır. Sivil toplum kuruluşları tarafından, yapılan bağışların gerçek anlamda yerine ulaştığına dair şirketlerin ikna edilmesi ve şeffaflık ve tarafsızlık ilkelerinden taviz verilmemesi durumunda bu güven probleminin aşılabileceği düşünülmektedir.

Gıda bankacılığı sistemi içinde diğer önemli taraf sivil toplum kuruluşlarıdır. Buna göre sivil toplum kuruluşları bakımından gıda bankacılığının geliştirilmesi için yapılabilecekler bu başlık altında incelenebilmektedir.

Genel olarak ülkelerdeki gıda bankacılığı sistemlerine baktığımızda ana faktör sivil toplum kuruluşlarıdır. Bazı ülkelerde devletler hiçbir şekilde işin içine girmemekte bazılarında ise sadece teşvik amaçlı itici güç olarak sahaya çıkmaktadır. Gıda bankacılığının Türkiye uygulamasında bu görev vakıf ve derneklere verilmiş ve sosyal devlet ilkesi gereğince devlet

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

tarafından teşvik sağlanmıştır. Komisyonumuzda yapılan çalışmalar ve toplantılarda, bu işi yapan sivil toplum örgütleri arasında iş birliğinin az olduğu ve örgütsel yapılarının zayıf olduğu görülmüştür. Buda gıda bankacılığının dar bir alanda kalmasına sebep olmuştur. Türkiye'deki gıda bankaları genelde bireysel hareket etmekte kendi imkânları ile elde ettiği ürünleri ihtiyaç sahiplerine dağıtmaktadır. Bu uygulamada bazı gıda bankalarında market benzeri bir sistemle ilerlerken bazıları da hazırladıkları gıda paketlerini ihtiyaç sahiplerine ulaştırmaktadır. Daha yerleşik bir sisteme sahip olan gıda bankaları ise diğer gıda bankalarına ya da gıda bankacılığı yapmak isteyen vakıf, dernek ve belediyelere danışmanlık hizmeti de vermektedirler.

Gıda bankası ihtiyaç sahibi ailelere yardım yapmadan önce ön görüşme, ev ziyareti ve aile hakkında bilgi toplama yoluyla gerçekten ihtiyaç sahibi olup olmadığı bilgisine ulaşmaya çalışmaktadır. Komisyonumuzda yapılan toplantılarda, dernek ve vakıflar tarafından ihtiyaç sahibi aileleri belirlemenin çok zaman aldığı ve gerçek durumlarının tespit edilmesinin büyük emek gerektiği bu nedenle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının veri tabanı olan Bütünleşik Sosyal Bilgi Sistemi'nin sivil toplum örgütlerine açılmasının faydalı olacağı belirtilmiştir.

Bütünleşik Sosyal Bilgi Sistemi, sosyal yardım başvurusu yapan vatandaşların muhtaçlıklarını ve kişisel verilerini merkezi veri tabanlarından temin/tespit etme ve mükerrer yardımların önlenmesine yönelik olarak kurumlar arası (online) veri paylaşımını sağlama amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından hayata geçirilmiş bir E-Devlet uygulamasıdır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından kullanılan Bütünleşik Sosyal Bilgi Sistemi'nde yer alan sosyal yardım yapılan vatandaşların sosyoekonomik verileri, 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye göre Türk Kızılay Derneği ve yerel yönetimler dışındaki kurumlara kapalı durumdadır ve paylaşılamamaktadır. Bu bilgilerin, kişisel veri kapsamında olması nedeniyle verilerin paylaşılması mevzuat olarak engellenmiştir.

Bütünleşik Sosyal Bilgi Sistemi'nin sivil toplum kuruluşlarına açılmasının, buradaki bilgilerin özel veriler olması nedeniyle sakıncalar doğurabileceği düşünülmektedir. Bu kapsamdaki sorunların çözülebilmesi ve ihtiyaç sahiplerinin belirlenmesi için sivil toplum

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

kuruluşları ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının işbirliği içinde çalışması faydalı olacaktır.

Aynı sosyal amacı taşıyan farklı kurum ve kuruluşların benzer çalışmaları birbirinden bağımsız yapması aynı zamanda işgücü ve zaman kaybını beraberinde getirmektedir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının sivil toplum kuruluşlarına sadece ihtiyaç sahiplerinin belirlenmesinde değil ulaştırma, personel, araç desteği verilebileceği ve bu tür desteklerin, tüm derneklere Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Genel Müdürlüğü aracılığı ile yaygınlaştırılabileceği düşünülmektedir.

SYDV tarafından verilen bu destekler aynı zaman da yardımlarda yaşanan koordinasyon sıkıntısını da çözecektir. Komisyonumuzda yapılan toplantılarda, gıda bankacılığı yapan dernekler, yardım yapan kuruluşlar arasında koordinasyon sorunu yaşandığını, ihtiyaç sahibi ailelerin birçok kurumdan yardım aldığı belirtilmiştir. Hem ihtiyaç sahibi ailelerin hem de bu ailelerin hangi kurumdan yardım aldığı tespit edilmesinde, sivil toplum kuruluşları ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları arasındaki işbirliğinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Gıda bankacılığının yaygınlaştırılması ve etkinliğinin artırılması konusunda sivil toplum kuruluşlarına önemli görevler düşerken devletin de bu çalışmaların yapılabilmesi için zemin ve şartları oluşturması en önemlisi de yetersiz kalan noktalarda gıda bankacılığı sisteminde yer alan kurum ya da kuruluşları desteklemesi oldukça önemlidir. Gıda bankacılığının tüm aşamalarında yer, stok ve depolama, soğuk zincir kurulması konularında kamu desteği gerekmektedir. Sivil toplum örgütleri ile kamu arasındaki iş birliğinin daha sürdürülebilir ve daha organize olması gerektiği düşünülmektedir.

9.4. İSRAFIN ÖNLENMESİ AÇISINDAN

Gıda bankacılığı, israfın önlenmesini amaçlayan, açlık ve yoksullukla ilgili farkındalık oluşturmaya çalışan dünya üzerinde gün geçtikçe daha da yaygınlık kazanan önemli bir çalışmadır. Gıda bankacılığı uygulamasının tam anlamıyla yapılabilmesi için, israf edilen tüm gıdaların bütün zincirde; üreticiler, işleyip paketleyenler, pazarlama ve dağıtımını yapanlar,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

perakendeciler, devlet kurumları ve diğer yardım kuruluşlarından kurtarılarak gıda bankalarına yönlendirilmesi gerekmektedir.

Gıda zincirinin başında yer alan üretim sürecinde israfın önlenmesi için gerekli adımlar atılmalıdır. Üreticilerin, piyasa fiyatı üretim maliyetlerini karşılamayan, olgunlaşmış ve toplanmaya hazır ürünlerini gıda bankalarına bağışlaması için çalışmalar yapılması gerekmektedir. Tarlada ekonomik değeri olmayan ya da fazla olan ürünlerin özellikle tarımsal bölgelerde ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması sağlanmalıdır.

İsrafın önlenmesi konusunda üzerinde durulması gereken en önemli husus artan yemeklerin değerlendirilmesidir. Artan yemeklerin ihtiyaç sahiplerine dağıtılması konusunda Komisyonumuzda yapılan toplantılarda, sivil toplu kuruluşlarının bu işe sıcak bakmadığı ve bu alanı riskli bulduğu görülmüştür. Özellikle kuru gıda üzerinden bağışların kabul edildiği ifade edilmiştir.

Artan sıcak yemeklerin ihtiyaç sahibi insanlara dağıtılması hususu, yapılabilmesi durumunda gıda bankacılığının en önemli ayağını oluşturmaktadır. Özellikle hem israfın önlenmesi hem de sosyal sorumluluk bakımından gerçek manada önemli bir uygulamadır. Ancak yapılan toplantılarda sivil toplum örgütlerinin bu konuda çekincelerinin olduğu görülmüştür. Bu çekincelerin nedeni ise sivil toplum kuruluşlarının bu iş için gerekli donanımına sahip olamaması ve bu alanı riskli bulmasıdır. Türkiye'deki sivil toplum örgütlerinin sıcak yemeklerin toplanması ve dağıtımı için gerekli soğuk zinciri kurabilecek güçte ve donanımda olmadıkları görülmektedir. Soğuk zincir, bir ürünün üretimden tüketime, belirli bir sıcaklık derecesinde kesintisiz olarak ulaştırılmasıdır. Dayanıksız gıdalarda kesintisiz soğuk zincir, ürünün bozulmadan tüketiciyle buluşmasını sağlamaktadır. Gıda bankacılığı yapan sivil toplum kuruluşları bakımından soğuk zincirin kurulması için gereken maliyet karşılanamamakta ve finansmana ihtiyaç duyulmaktadır.

Artan sıcak yemeklerin ihtiyaç sahibi insanlara dağıtılması konusunda sivil toplum örgütlerinin bir diğer çekincesi de gıda zehirlenmesidir. Soğuk zincirin tam kurulmaması durumunda yaşanacak bir gıda zehirlenmesi nedeniyle karşı karşıya kalacakları cezai müeyyidelerden çekinmekte ve bu alanı riskli bularak uzak durmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

Artan yemeklerin değerlendirilmesi konusunda bağışı alan sivil toplum kuruluşları gibi bağış yapan firmalarında çekinceleri mevcuttur. Büyük firmalar özellikle “marka değerini” düşündükleri için bu işten uzak durmaktadırlar. Firmaların kendi personeline bile artan yemeği vermedikleri ve yaşanacak herhangi bir olumsuzlukta marka değerlerinin göreceği büyük zarardan endişe ettikleri ifade edilmiştir. Bir şekilde bağış yapması için ikna edilen firmalar ise bağışı, çok sıkı kurallara ve dağıtım aşamasındaki soğuk zincirin çok iyi korunması şartına bağlamaktadır. Ancak bu şartları sağlayacak güçte dernek ya da vakıf olamadığı için artan yemeklerin değerlendirilmesi gerçekleştirilememektedir.

Devletin ve özel şirketlerin, soğuk zincir kurulması konusunda sivil toplum kuruluşlarını desteklemesi gerekmektedir. Aynı zamanda komisyonumuzda yapılan toplantılarda sivil toplum örgütlerinin kendi çalışma alanında bağımsız faaliyet gösterdiği, ortak bir çalışma ya da iş birliği içine girmedikleri gözlemlenmiştir. Artan yemeklerin ihtiyaç sahiplerine dağıtılması konusunda sivil toplum kuruluşlarının kendi aralarında yapacağı bir iş birliğiyle soğuk zincirin kurulabilmesi için mesafe kaydedilebileceği değerlendirilmektedir.

Bu konuda daha bölgesel bir çözüm önerisi olarak, soğuk zincirin maliyetini az olabileceği yerlerde artan yemeklerin değerlendirilmesi sağlanabileceği düşünülmektedir. Örneğin otellerin yoğun olduğu bir bölgede yemekhane açılmasının hem soğuk zincir kurulması maliyetini azaltması, hem gelecek yemek miktarının otel sayısına göre ayarlanabilmesi bakımından faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

İsrafın önlenmesi bakımından diğer bir husus kamu kurumlarında artan yemeklerin değerlendirilmesidir. Komisyonumuzun çalışmalarına esas olmak üzere tüm Bakanlıklar ile TBMM’den israfı önlemek adına artan yemekleri değerlendirme konusunda bilgi talep edilmiştir. Bahse konu bilgi talebiyle ilgili kurumların yazılı cevaplarında genellikle yemeklerin, yemek yiyecek personel sayısına göre yapıldığı ve artan yemeğin bulunmadığı ya da özel bir yemek şirketiyle anlaşıldığı ve artan yemeğin şirket tarafından geri götürüldüğü belirtilmiştir. Bu bağlamda kurumların artan yemeklerin değerlendirilmesi konusunda pek fazla çalışma yapmadığı görülmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

Kurumlarda artan yemeklerin değerlendirilmesi konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilatında uygulanan “Fazla Yemekler İhtiyaç Sahiplerine, Artık Yemekler Hayvan Barınaklarına” projesinin diğer devlet kurumlarına da yayılmasının israfın önlenmesi bakımında faydalı olacağı düşünülmektedir. TBMM İdari Teşkilatı bünyesinde yürütülmekte olan sosyal sorumluluk projesi kapsamında yemekhanelerde artan yemekler, 2014 yılının Temmuz ayından itibaren düzenli bir şekilde Demetevler Onkoloji Hastanesi karşısında bulunan hasta ve hasta yakınlarının kaldığı pansiyona gönderilmektedir. Bu kapsamda, kamu kurumlarının buna benzer sosyal sorumluluk projesi hazırlaması için özendirilmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Bu tespitler çerçevesinde Komisyonumuz, görev ve sorumluluklarının gereklerini yerine getirme konusunda ilgili idarelerce, konu ile ilgili çözüm sağlayabilecek düzenleme ve çalışmaların yapılması gerektiği sonuç ve kanaatine ulaşmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

10.GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ

Gıda israfının önlenmesi ve gıda bankacılığının yaygınlaştırılması talebini içeren dilekçeye ilişkin yukarıdaki tespit ve değerlendirmeler çerçevesinde;

Başbakanlıktan;

Gıda bankacılığı uygulamasının tamamını içine alan ve standartlarını belirleyen bir mevzuat çalışması yapılmasının,

Gıda bankacılığı faaliyetlerini belli büyüklüklerde yapan dernek ve vakıflara kamu yararı statüsü sağlanmasının mevzuat çalışmalarında değerlendirilmesi,

Gıda bankacılığının kurumlar arasında bilinirliğinin artırılması hususunda çalışmalar yapılmasının,

Toplu tüketim yapılan kamu kurum ve kuruluşlarında artan yemeklerin değerlendirilmesi ve artık yemeklerin hayvan barınaklarına gönderilmesi hususunda düzenleyici idari işlem yapılmasının,

Gümrük ve Ticaret Bakanlığında;

Gıda üreticileri, nakliyecileri, toptancıları ve perakendecilerinin bakanlık ve meslek kuruluşlarının desteğiyle gıda bankacılığı sistemine katkı sağlamalarının getirileri bağlamında bilinçlendirilmeleri amacıyla çalışmalar yapılmasının,

Ticaret ve Sanayi Odaları tarafından belirlenen fire oranlarının gözden geçirilmelerinin sağlanmasının,

Toptancı hallerinde piyasaya arz edilemeyen artan gıdaların günlük düzenli bir şekilde gıda bankacılığı sistemine aktarımının sağlanması hususunda çalışmalar yapılmasının,

Gıda bankacılığı sisteminin geliştirilmesi ve teşvik edilerek tanıtılması amacıyla diğer ilgili bakanlıklarla koordineli bir şekilde çalışmalar yapılmasının,

İçişleri Bakanlığında;

Valiliklerin ve kaymakamlıkların gıda bankacılığı yapan sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içinde çalışması ve bu kuruluşlara gerektiğinde ulaştırma, personel, araç desteği sağlaması için gerekli girişimlerin yapılmasının,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının gıda bankacılığı hususunda teşvik edilmesinin,

Gıda bankacılığı yapan derneklerin kayıtlarının düzenli tutulması ve denetimlerinin düzenli gerçekleştirilmesinin,

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığından;

Tüm gıda bankalarının Bakanlık tarafından kayıt altına alınmasının ve gıda güvenliği açısından denetlenmesinin,

Gıda bankacılığı yapan dernek ve vakıflara gıda güvenilirliğini sağlama konusunda eğitimler verilmesinin,

Gıda bankacılığı uygulamasının önünün açılması için, araştırma, tespit, teşvik, teknik ve mali destekler konusunda çalışılmasının,

Gıdaların son kullanma ve tavsiye edilen tüketim tarihlerinin tanımının netleştirilerek gıda bankalarına bağışlanabilirlikleri konusunda özel düzenlemeler getirilmesinin,

Gıdaların üretim aşamasında kurtarılması üzerine çalışılarak, özellikle tarlada kalan tarımsal üretim fazlası ürünlerin gıda bankalarına yönlendirilmesinin,

Maliye Bakanlığından;

Gıda bankacılığına bağış yapan özel sektörün usulü işlemlerinin kolaylaştırmasının,

Gıda bankacılığı kapsamında yapılan bağışların artması için vergi haftası faaliyetleri kapsamında TÜRMOB ile birlikte gıda bankacılığı uygulamasının avantajları hakkında tanıtımlar yapılarak özel sektörün bilgilendirilmesinin ve özendirilmesinin,

Gıda bankacılığı uygulamaları için özel sektör ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılmasının,

Firmaların fire oranlarının altında kalan bağışlanabilir nitelikteki gıdaları bağışlamaları halinde oransal anlamda vergi yönünden daha fazla teşvik edilmelerinin,

Bağışçıların gıda bankalarına bağış yapmak için katlandıkları operasyonel ve lojistik giderlerinin de gıda bankacılığı kapsamında değerlendirilmesi hususunun mevzuat çalışmalarında ele alınmasının,

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU**

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığından;

Gıda bankacılığı yapan dernek ve vakıflara kişisel verilerin gizliliğine riayet edilerek mükerrer yardımları önlemek üzere bilgi paylaşım sistemi kurulmasının,

Gıda bankacılığı yapan dernek ve vakıfların bağışlarını ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmalarında destek sağlanmasının,

Kalkınma Bakanlığından;

Kalkınma ajansları tarafından fon ve hibelerde gıda bankacılığının öncelikli alanlar kapsamına alınmasının,

Avrupa Birliği Bakanlığından;

Gıda bankacılığı konusunda Avrupa Birliği fonu ayrılması ve proje çalışmaları için gerekli girişimlerin yapılmasının,

Milli Eğitim Bakanlığından;

Ders müfredatı içerisinde gıda israfın önlenmesine ve öğrencilerin sosyal sorumluluk bilincinin gelişmesine yönelik konuların dâhil edilmesinin,

Kültür ve Turizm Bakanlığından;

Bakanlığın destek verdiği ve kaynak aktardığı film senaryoları ve projelere gıda israfının önlenmesi ve ihtiyaç fazlası gıdanın değerlendirilmesine ilişkin gizli ve açık spotlar yerleştirilmesinin ve konu ile ilgili özel sektörün teşvik edilmesinin sağlanmasının,

Radio Televizyon Üst Kurulundan;

Televizyon ve radyo programlarında gıda israfının önlenmesine ve gıda bankacılığına yapılacak bağışların artırılmasına ilişkin kamu spotlarının yayınlanmasının,

Diyanet İşleri Başkanlığından;

Toplumun gıda israfı konusunda duyarlılığının artırılması ve gıda bankacılığının bu kapsamda sağlayabileceği faydalar konusunda bilinçlendirilmesi hususunda çalışmalar yapılmasının,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

Bağışçılara, dini hassasiyetle yerine getirilen mali ibadetlerini gıda bankaları üzerinden yerine getirebileceği hususunda bilgilendirmelerin yapılmasının,

İSTENMESİNE 3071 sayılı Kanun ve TBMM İçtüzüğü'nün ilgili maddeleri gereğince, itiraz yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi.

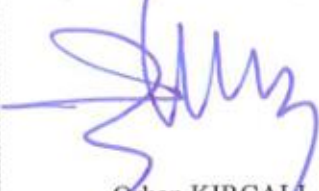
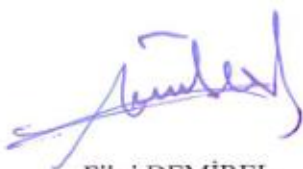
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

GENEL KURUL KARARI

Karar Tarihi: 08/05/2018

Karar No. : 20

Karar : Gıda Bankacılığı Uygulamasının Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Hakkında Karar

 Mihrimah Belma SATIR İstanbul Milletvekili Dilekçe Komisyon Başkanı	 İsmail BİLEN Manisa Milletvekili Dilekçe Komisyon Başkanvekili	 Canan Candemir ÇELİK Gaziantep Milletvekili Dilekçe Komisyon Sözcüsü
Ramazan CAN Kırıkkale Milletvekili Dilekçe Komisyon Katipi	 Osman MESTEN Bursa Milletvekili Dilekçe Komisyon Üyesi	 Orhan KIRCALI Samsun Milletvekili Dilekçe Komisyon Üyesi
 Fikri DEMİREL Yalova Milletvekili Dilekçe Komisyon Üyesi	 Özcan ULUPINAR Zonguldak Milletvekili Dilekçe Komisyon Üyesi	 Özcan PURÇU İzmir Milletvekili Dilekçe Komisyon Üyesi
KATILAMADI Melike BASMACI Denizli Milletvekili Dilekçe Komisyon Üyesi	KATILAMADI Alican ÖNLÜ Tunceli Milletvekili Dilekçe Komisyon Üyesi	KATILAMADI Seyfettin YILMAZ Adana Milletvekili Dilekçe Komisyon Üyesi